

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Dnro 676/02.00.05/2020

Ruokaviraston tilinpäätös vuodelta 2019

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus.....	3
1.1 Johdon katsaus.....	3
1.2 Vaikuttavuus	5
1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	5
1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	9
1.3 Tuloksellisuus.....	16
1.3.1 Ruokaviraston tehtävät ja tahtotila	16
1.3.2 Ruokaviraston toiminta ja sen vakiinnuttaminen	18
1.3.3 Toiminnan tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden toteutuminen ..	26
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	30
1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus	32
1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	32
1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	34
1.4.4 Yhteistoiminnan kustannusvastaavuus.....	35
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	35
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	35
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	37
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	39
1.7 Tilinpäätösanalyysi.....	41
1.7.1 Rahoituksen rakenne	42
1.7.2 Talousarvion toteutuminen	43
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	45
1.7.4 Tase	47
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	48
1.9 Arviointien tulokset	49
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	51
2 Talousarvion toteutumalaskelma.....	55
3 Tuotto- ja kululaskelma	63
4 Tase	64
5 Liitetiedot	66
6 Allekirjoitus.....	76
Toimintakertomusta täydentävä liite	77

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Ruokavirasto aloitti toimintansa 1.1.2019, kun Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), Maaseutuvirasto (Mavi) ja osa Maanmittauslaitoksen (MML) tietotekniikan palvelukeskusta (Mitpa) yhdistettiin. Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) hallinnonalalla toimivan Ruokaviraston perustamisella tavoiteltiin maatalous- ja elintarvikeketjun viranomaisten ohjauksen sekä toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, asiakaslähtöisyyden ja kustannustehokkuuden vahvistamista. Tavoitteena oli myös selkeyttää viranomaisten vastuunjakoa, yhtenäistää valvontajärjestelmää sekä mahdollistaa toimintatapojen uudistaminen ja toimintakulttuurin kehittäminen. Erityisen tärkeänä uudistuksen lähtökohtana painotettiin tarvetta yhtenäistää toimialan tietojärjestelmien ja sähköisten palvelujen kokonaisuutta ja sen kehittämistä sekä edistää toimialan digitalisaatiota. Viraston yhteyteen perustettiin myös elintarvikemarkkina-valtuutetun toimisto. Uudessa virastossa aloitti työnsä noin tuhat henkilöä, jotka työskentelevät eri puolilla maata 20 toimipaikassa. Viraston päätoimipaikka sijaitsee Seinäjoella.

Toiminnan vakiinnuttaminen sekä yhteisten toimintamallien rakentaminen ovat olleet tekemisen keskiössä. Substanssitoiminta jatkui uudessa virastossa pitkälti aiempien rakenteiden ja prosessien mukaisena, kun taas kehittämistoiminnan, yleis- ja tietohallinnon sekä IT-toiminnan järjestäminen ovat edellyttäneet paljon yhteensovittamista ja uusien käytäntöjen luomista. Työ jatkuu vuonna 2020 muun muassa viraston strategian viimeistelynä ja yhteisten arvojen määrittelynä.

Ruokaviraston ensimmäistä vuotta leimasivat taloushaasteet. Tilannetta ja toiminnan sopeuttamistarvetta kartoitettiin aktiivisesti koko vuoden ajan, tehtiin leikkauksia sisäiseen budjettiin, toteutettiin sopeuttamistoimia ja selvitettiin säästömahdollisuuksia. Sopeuttamistoimista huolimatta virasto joutui aloittamaan lokakuussa yhteistoimintaneuvottelut tarkoituksena saada tasapainotettua viraston toiminta käytettävissä oleviin määrärahoihin kehyskaudella. Marraskuun lopulla yhteistoimintaneuvottelut voitiin keskeyttää virastolle vuoden 2020 talousarvio- ja vuoden 2019 lisätalousarvioprosesseissa toiminnan vakauttamiseksi osoitettujen yhteensä viiden (5) miljoonan euron lisämäärärahojen turvin. Sen ansiosta virasto pystyy turvaamaan toimintansa vuonna 2020, mutta vastaavan suuruinen sopeuttamistarve on kehyskaudella edelleen olemassa, mikä vaatii myös lähivuosina suunnitelmallista ja tiukkaa taloudenpitoa ja rekrytointimahdollisuuksien arvioimista.

Syksyllä toteutetussa työtyytyväisyyskyselyssä viraston ensimmäiseksi indeksiluvuksi saatiin 3,44, mitä voidaan pitää kohtuullisen hyvänä tuloksena virastojen yhdistymistilanteessa. Joustava työaika, aito monipaikkaisuus sekä hyvät työnantajaedut paransivat osaltaan työtyytyväisyyttä muutosten keskellä. Henkilöstön valmennukseen, työkykyjohtamiseen ja työyhteisöviestintään kiinnitettiin erityistä huomiota. Henkilöstöstrategian laatimiseen päästään vuoden 2020 puolella.

Viikin monitoimitilat valmistuivat syyskuussa, jolloin myös Vallilassa työskennelleet henkilöt muuttivat sinne. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa toteutettu laboratoriohanke on

saanut kiitosta sujuvasta yhteistyöstä yli hallinnonalarajojen. Pienempiä tilahankkeita on meillä useissa Ruokaviraston toimipaikoissa. Yhteistyötä muiden valtion virastojen ja laitosten kanssa tiivistetään tavoitteena joustava ja tehokas tilankäyttö.

Ruokaviraston maksajavirastotehtäville asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Nykyisen rahoituskauden toimeenpano, mukaan lukien Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, jatkui suunnitelman mukaisesti. Viljelijätukien päätukihaku oli auki tavoitteiden mukaisesti ja tukien maksatukset toteutuivat ajallaan. Tietojärjestelmäprojektit etenivät pääosin suunnitellun mukaisina. Myös yritys-, hanke- ja rakennetukien EU-rahoituksen sidonnoissa ja maksuissa saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet. Kyläkauppatuki eli kansallinen päivittäistavarakaupan avustus oli ensimmäistä kertaa toimeenpantavana ja se herätti suurta kiinnostusta. Suomen EU-puheenjohtajakaudella virasto isännöi EU:n maksajavirastopäälliköiden kokouksen marraskuussa. Uuden EU:n rahoituskauden (CAP27-kausi) valmistelussa tuotiin aktiivisesti toimeenpanon näkökulmaa keskusteluihin. Ohjelmakauden valmistelu kiihtyy parin kolmen seuraavan vuoden aikana entisestään. Siirtymäkautta valmistellaan parhaillaan.

Virastolle asetetut tavoitteet elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvintuotannon osalta saavutettiin pääosin. Suomen elintarviketurvallisuuden taso ja eläin- ja kasvitautitilanne säilyivät hyvinä. Viraston asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti sekä kansallisen että EU-lainsäädännön valmisteluun. Uusien säädösten viivästyminen ja viraston resurssivajeet rajoittivat kuitenkin monilta osin uusien säädösten ohjeistamista. EU:n uudistetun valvonta-asetuksen sekä uuden kasvinterveylainsäädännön toimeenpanoon ja siihen liittyvään valvojien ja toimijoiden ohjeistamiseen ja kouluttamiseen panostettiin kiittävästi. Siementarkastuksen 100-vuotista taivalta juhliittiin järjestämällä useita tilaisuuksia ja viestimällä siitä. Virasto jatkoi afrikkalaisen sikaruton maahantulon torjumista muun muassa onnistuneilla viestintäkampanjoilla. Myös mikrobilääkeresistenssin torjunnan toimenpiteitä jatkettiin, mutta viraston resurssien puute viivästytti edistymistä. Elintarvikkeiden ja muiden maataloustuotteiden vientiä edistettiin menestyksekkäästi ja toiminta vakiinnutettiin virastossa. Maatilavalvontojen yhdistämiskokeilu toteutettiin yhdessä aluehallintovirastojen (AVI:n) ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) kanssa. Tietojärjestelmien käyttöönotossa koettiin ongelmia, jotka aiheuttivat haasteita käyttäjille.

Laboratoriopalveluille asetetut tavoitteet etenivät pääosin suunnitellusti. Palveluanalytiikka pystyttiin toteuttamaan tavoiteajassa, mutta menetelmänkehityksessä ja akkreditoinneissa ei kyetty toteuttamaan kaikkea suunniteltua. Tulosten julkaisua avoimena datana jatketaan ja kehitetään edelleen.

Tieteelliseen tutkimukseen ja riskinarviointiin liittyvät tavoitteet saavutettiin pääosin. Riskinarviointimenetelmiä räätälöitiin Suomen oloihin sopiviksi ja lisäksi kehitettiin tilasto-ohjelmaa elintarvikevaarojen altistuksen arviointia varten. Nopea riskiperusteinen asiantuntija-arvioprosessi kuvattiin ja liitettiin osaksi toimintajärjestelmää.

Digitaalisten palvelujen jatkuvuus ja häiriöttömyys, tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja -toimivuus sekä IT-palveluiden tehokas tuotantotapa olivat viraston IT-toiminnan keskiössä. Merkittäviä poikkeamia ei havaittu ja myös asiakasvirastoille tuotettavat IT-asiantuntijapalvelut tuotettiin palvelusopimusten mukaisesti. Viraston toimintaan liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä on ollut viiveitä sekä oman henkilöstön että ostopalveluina hankittavien palveluresurssien vajauksen vuoksi. Tältä osin tulostavoitteiden saavuttamisessa on ollut

haasteita. Valtorin tuottamissa palveluissa ja häiriöviestinnässä ilmeni merkittäviä ongelmia, jotka vaikuttivat laajasti henkilöstön työnteon edellytyksiin.

Loppuvuoden isoihin ponnistuksiin koko viraston tasolla kuului viraston ensimmäisen digitalisaatiosuunnitelman ja tiekartan laatiminen, ja asiakkuustyössä aloitettiin viraston palvelukartan kokoaminen. Nämä antavat yhtenäistä suuntaa viraston lähivuosien kehittämiseksi.

Kokonaisuutena viraston voidaan arvioida suoriutuneen pääosin hyvin vuoden 2019 tulostavoitteistaan ja hoitaneen samalla säädösten mukaiset tehtävänsä. Ensimmäinen toimintavuosi oli täynnä haasteita tilanteessa, jossa tuli rakentaa ja vakiinnuttaa viraston perustoinnot, varmistaa palvelujen häiriötön jatkuvuus siirtymävaiheessa, kehittää uusia ja tehokkaita toimintatapoja, edesauttaa henkilöstön yhteenkuuluvuuden tunnetta ja luoda yhtenäistä toimintakulttuuria sekä samaan aikaan toteuttaa tiukkaa talous- ja rekrytointikuria. Tulohajauttamme, viranomaiskumppaneitamme ja asiakkaittamme olemme saaneet tervetullutta tukea ja palautetta toimintamme kehittämiseksi.

1.2 Vaikuttavuus

Ruokaviraston toiminnan vaikuttavuus koostuu hallinnonalan yhteiskunnallisten tavoitteiden tukemisesta, viraston vastuulla olevien siirtomenojen vaikuttavuudesta ja viraston tehtäväksi säädettyjen tehtävien menestyksellisestä hoitamisesta. Tässä luvussa on kuvattu niitä toimenpiteitä, joilla virasto on toimintavuonna onnistunut erityisesti tukemaan MMM:n ja Ruokaviraston väliseen tulossopimukseen kirjattuja hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita (tulossopimuksen päätavoitteet A1–A5) sekä siirtomenojen vaikuttavuutta. Jäljempänä luvussa 1.3. kuvataan laajemmin ja yksityiskohtaisemmin viraston työn vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta, mm. lakisäateisten tehtävien hoitamista ja viraston muiden tavoitteiden toteuttamista.

1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus

A1. Maaseutu on elinvoimainen paikka yrittää ja asua

Ruokavirasto tuki toiminnallaan maaseudun yritysten elinvoimaisuutta ja maaseutuverkostojen toimintaa sekä varmisti maatalouden markkinoiden vakaata toimintaa viljelijätukien ja maaseudun kehittämistukien tehokkaalla toimeenpanemisella sekä johtamalla ja ohjaamalla elintarvikeketjun viranomaisten toimintaa ja valvomalla yritysten lainsäädännön noudattamista elintarviketuotantoketjussa.

Ruokaviraston toiminta maatalouspolitiikkaa toimenpanevana Suomen maksajavirastona edisti maaseudun elinvoimaisuutta ja maaseutuverkostojen toimintaa, turvasi maatalouden kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä varmisti maatalouden markkinoiden vakaata toimintaa. Maksajaviraston keskeisin tehtävä on vuositasolla noin kahden (2) mrd euron suuruisen EU:n rahoittamien ja kansallisten suorien ja ohjelmaperusteisten tukien sekä markkinatukien haun ja maksatusten toimeenpano.

Hallinnonalan vaikuttavuustavoitteisen tukemiseksi virasto oli myös aktiivisesti mukana uuden EU-rahoituskauden suunnittelussa ja osallistui kaikkiin MMM:n järjestämiin CAP27-valmistelun työryhmiin, työpajoihin ja sektorikuulemisiin. Maksajavirastotoiminnon onnistumisen kannalta on tärkeää, että toimeenpanon kokemukset ja näkemykset tulevat huomioi-
duiksi mahdollisimman varhain. Valmistelussa laadittiin tarkentavia muistioita ohjelmaan liit-
tyvien toimenpiteiden muutostarpeista ja tuotettiin tukijärjestelmäkohtaisia ehdotuksia seu-
raavan kauden toimeenpanomalleiksi.

Elintarvikeketjun toiminnassa virasto oli aktiivisesti mukana kansallisessa ja EU:n säädösval-
mistelussa, erityisesti elintarvike-, kasvinterveys-, rehu-, luomu-, sekä eläinten terveys- ja hy-
vinvointilainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa. EU:n uudistetun valvonta-asetuk-
sen sisältöä selvitettiin ja sen tulkintoja työstettiin yhdessä muiden viranomaisten ja asiakkai-
den kanssa. Lisäksi osallistuttiin EU:n maatalousneuvoston elintarvikepetospäätelmien val-
misteluun ja kansalliseen verkostoyhteistyöhön petosten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Uu-
sista ja muuttuneista säädöksistä ohjeistettiin ja koulutettiin toimijoita sitä mukaa kuin sää-
dökset valmistuivat. Joiltain osin säädösvalmistelussa oli viivästyksiä, mikä siirsi myös ohjeis-
tamista ja toimeenpanoa myöhempään ajankohtaan.

Suomen puheenjohtajakaudella hallinnonalan vaikuttavuutta edistettiin tavoitteellisesti Ruokaviraston järjestämissä kokouksissa, joita olivat EU:n maksajavirastopäälliköiden kokous, Euroopan elintarviketurvallisuusviraston (EFSA) neuvoa-antavan komitean kokous, HMA WGEO-vet1 -kokous yhteistyössä Fimean kanssa sekä EU:n jäsenmaiden elintarviketurvalli-
suuden virastopäällikkökokous. Virasto osallistui lisäksi aktiivisesti mm. EU:n kasvinterveys-
päälliköiden kokoukseen, eläinlääkintäpäälliköiden kokoukseen, metsänviljelyaineistotyöryh-
mään sekä CODEX-komitean ja *Ad hoc Codex Intergovernmental Task Force on Antimicrobial Resistance* (TFAMR²) -kokouksiin. Muutoin kehittämistyötä kansainvälisellä tasolla voitiin vi-
raston tiukassa resurssitilanteessa edistää ainoastaan vaikuttavuuden kannalta kaikkein kes-
keisimmillä aloilla, mm. osallistumalla kansainvälisiin arviointeihin ja hankkeisiin sekä eläin-
tautien torjunnan lähialueyhteistyöhön.

Toiminnanharjoittajia palvelevan sähköisen asiainnin ja tietojärjestelmien valmistelussa oli viiveitä eri syistä ja suunnittelun yhtenäistämiseksi laadittiin viraston laajamittainen digitali-
saatiosuunnitelma tiekarttoineen tavoitteena kuroa kiinni toimialalle muodostunutta säh-
köisten ja IT-palvelujen kehitysvelkaa sekä systematisoida ja tehostaa järjestelmätuotantoa.

A2. Edellytykset biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyiselle kasvulle ovat hyvät

Ruokaviraston aktiivinen osallistuminen EU-tason säädösvalmisteluun ja uuden rahoituskau-
den suunnitteluun sekä erityisesti myös onnistunut maaseutuohjelman toimeenpano tukivat
tavoitteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kaikilla biotalouteen, ruoantuotantoon ja ruo-
kaan liittyvillä tehtäväalueilla keskeisiä tavoitteita ovat toimialan liiketoimintojen kilpailuky-
kyinen kasvu, petoksellisen toiminnan karsiminen, viennin edistäminen ja kuluttajansuojan

¹ <https://www.hma.eu/522.htm>

² <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/committees/committee/en/?committee=TFAMR>

korkea taso. Osana ruokajärjestelmää virasto kiinnitti toiminnassaan erityistä huomioita näiden tavoitteiden saavuttamiseen.

Elintarvikeketjun tuotteiden viennin edistäminen on tärkeä prioriteetti Ruokaviraston toiminnassa. Näille tuotteille saatiin avattua uusia vientimarkkinoita Kiinaan, Singaporeen ja USA:an. Sianlihan vientimahdollisuudet Kiinaan laajenivat, kun sopimus sianlihan viennistä uusittiin. Kasvintuotannon toimijoille sekä eläinten ja elintarvikkeiden tuojille ja viejille, matkailijoille ja eläinlääkärin ammatinharjoittajille jaettiin tietoa Brexitin vaikutuksista sitä varten valmistellulla verkkosivustolla. Luomutuotteille luotiin vientivalmiuspalvelu. Vientitodistusten menettelytapoja päivitettiin lainsäädännön muutosten myötä ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja elävien eläinten viennin tuki vakiinnutettiin. Elintarvikealan pk-yritysten viennineuvontaa tehostettiin. Afrikkalaisen sikaruton (ASF) torjunnassa viraston toiminta oli aktiivista: rajavalvonnassa tehtiin yhteistyötä Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa ja villisikoihin liittyvää näytteenottoa ja ilmoitusmenettelyitä parannettiin yhdessä Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja metsästysjärjestöjen kanssa. Lisäksi toimijoille ja kuluttajille viestittiin asiasta monipuolisin keinoin.

Tieteellisen tutkimuksen hankkeet ja mikrobilääkeresistenssin torjunta tähtäsivät suunnitelmallisesti toimijoiden toimintaedellytysten turvaamiseen sekä kuluttajien turvallisuuteen ja kuluttajalähtöisyyteen. Näissä tehtävissä kaikkia tavoitteita ei kuitenkaan pystytty tiukassa resurssitilanteessa saavuttamaan, ja osa tehtävistä jouduttiin siirtämään vuodelle 2020. Kansalaisten turvallisuutta ja tiedonsaantia parannettiin valmistelemalla toimintaohje nopeisiin riskinarviointeihin erityistilanteissa ja lisäksi ruoan koostumustietojen varmistamiseksi otettiin käyttöön pakkausmerkintöihin liittyvää analytiikkaa kaikkien pakollisten merkintöjen osalta. Virastossa valmistauduttiin myös alkoholituotteiden nimisuojarahakuprosessin käynnistämiseen.

Toimialan yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen tähtäävän valvontaselvityksen pohjalta toteutettiin eläinvalvontahanke ja suunniteltiin ja ohjattiin valvontojen yhdistämiskoikeilu, jonka AVIt ja ELY-keskukset toteuttivat. Siemen-, lannoite- ja rehusektoreilla otettiin käyttöön sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta asiakkaat voivat nähdä tarkastusten tuloksia ja tehdä sähköisiä rekisteröitymishakemuksia. Vastaavia toimintoja ryhdyttiin rakentamaan myös kasvinterveyden palveluissa.

A3. Uusiutuvia luonnonvaroja käytetään kestävästi samalla sovittaen yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet

Vastuullisuuden vaatimus sekä kestävät tuotanto- ja toimintatavat maa-, metsä- ja elintarviketaloudessa korostuvat läpileikkaavina kaikilla Ruokaviraston tehtäväalueilla ja ne painottuvat vahvoina myös viraston strategisissa linjauksissa ja päämäärissä. Sama koskee niitä mahdollisuuksia ja toimenpiteitä, joilla Ruokavirasto näkee voivansa vaikuttaa ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen ja torjumiseen.

Ruokaviraston tehtäväkentässä luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen ovat välillisesti mukana melko laajalti, mm. kasvinterveys-, luomu- ja eläinten hyvinvointisektorilla, täydentävien ehtojen valvonnassa sekä viljelijätukien toimeenpanossa. Erityistä aktiivisuutta näihin kysymyksiin virasto osoitti toimintavuonna mm. osallistuessaan kansainvälisen

metsänviljelyaineistotyöryhmän valmisteluun. Lisäksi virasto toteutti ilmastoon liittyvän viestintäkampanjan.

Lannoitevalvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota bio- ja kiertotalouden toimintoihin ja ravinteiden kierrätykseen. Ruokavirasto osallistui aktiivisesti lukuisten ravinteiden kierrätystä ja kierrätysravinteiden turvallisuutta kehittäviin hankkeisiin, asiaa koskeviin tutkimushankkeisiin sekä tiedotukseen.

A4. Ihmisten, eläinten ja kasvien terveys, hyvinvointi ja turvallisuus on varmistettu vastuullisella toiminnalla

Uusi EU:n valvonta-asetus tuli voimaan joulukuussa ja siihen valmistauduttiin laajalti viraston eri toimialueilla yhdessä muiden viranomaisten ja asiakkaiden kanssa. Säädöksen tavoitteena on varmistaa elintarvikeketjun valvonnan yhdenmukaisuus, tehokkuus, jäljitettävyyden ja riskiperusteisuus, jotka kaikki ovat olleet Suomessa pääosin hyvällä tasolla, mutta ilman jatkuvaa ja ajantasaista opastusta, neuvontaa, koulutusta, valvontaa ja kattavaa laboratoriovalmiutta hyvän tason ylläpito ei onnistu. Ruokavirasto pystyi vastaamaan näiden toimintojen johtamisesta ja koordinaatiosta niin, että elintarvike- ja rehuturvallisuus ovat Suomessa hyvällä tasolla ja kuluttaja voi luottaa elintarvikkeiden ja luomutuotteiden turvallisuuteen ja aitouteen varsin hyvin. Myös maatalouden tuotantopanosten ja kasvinterveyden valvonnalle asetetut vaikuttavuustavoitteet saavutettiin ja kotimainen raaka-ainetuotanto oli tuotantopanosten osalta kunnossa toimivan ja turvallisen ruokajärjestelmän varmistamiseksi.

Kaikilla valvonta-asetuksen piiriin kuuluvilla tehtäväalueilla painotetaan toimijan vastuuta toimintansa ja tuotteidensa säästöjen mukaisuudesta. Viranomaisten tehtävänä on varmistaa valvonnalla vaatimusten noudattamista ja tukea asiantuntemuksellaan yrittäjien toimintaa ja toiminnalle asetettujen vaatimusten tuntemusta. Valvonnan tuloksilla voidaan todentaa ja osoittaa myös toiminnan ja tuotteiden vaatimusten mukaisuutta ja laatua, mikä toimii myös kilpailuetuna oikein toimiville yrittäjille.

Raportoitujen elintarvikevälikkeiden ruokamyrkytyssepidemioiden ja niissä sairastuneiden ihmisten määrät vähenivät selvästi edelliseen vuoteen verrattuna. Vaikka salmonellan esiintyvyys alkutuotantotiloilla on kasvanut viime vuosina, salmonellan esiintyvyys rehuissa ja lihan tuotantoketjussa on edelleen alhainen (alle 1 %). Elintarvikevalvonnan tarkastuksissa 87 % kohteista täytti lainsäädännön vaatimukset erinomaisesti tai hyvin. Luonnonmukaisen tuotannon ja tuotteiden valvonnassa sekä rehuvalvonnassa yli 98 % tarkastuskohteista täytti lainsäädännön vaatimukset. Elintarvikevalvonnan vaikuttavuuden parantamiseksi kehitettiin uudenlaisia toimintatapoja ja välineitä, joilla edistettiin viranomaisyhteistyötä valvonnan yhtenäisyyden parantamiseksi.

Eläinten terveyden korkea taso säilyi. Erityisesti panostettiin ASF:n torjuntaan ja tauti onnistuttiin pitämään edelleen poissa maasta. Muitakaan helposti leviäviä tai vaarallisia eläintauteja ei todettu kotieläimissä eikä uusia eläintauteja tullut maahamme tuonnin seurauksena. Mm. seuraeläinten laittoman maahantuonnin valvonnan avulla on rabiestartunnoilta toistaiseksi välttytty.

Mikroökosysteemien tilanne eläimissä ja elintarvikkeissa säilyi aiemmalla tasolla, mutta kaikkia kansallisen mikroökosysteemin torjuntaohjelman toimia ei pystytty tekemään. Eläinlääkkeiden hallitussa käytössä ja mikroökosysteemien kokonaismyyntimäärissä on

tapahtunut oikean suuntaista kehitystä. Eläinten hyvinvointityötä tehtiin yhdessä sidosryhmien kanssa ja lisäksi pohjoismaisessa yhteistyössä kehitettiin eläinjalostukseen liittyviä valvontaindikaattoreita. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin kehityksessä kohdattiin vaikeuksia erityisesti tietojärjestelmien rakentamisessa.

Kasvinterveyden tila säilyi hyvänä, eikä uusia vaarallisia kasvintuhoojia löydetty. Traces-järjestelmä otettiin käyttöön kasvinterveydessä ja toimijoiden kanssa laadittiin yhteiset omavalvontasuunnitelmapohjat. Sertifioidun siemenen tuotantoala oli kasvussa ja siemenen laatu oli hyvä. Vuonna 2019 juhlittiin siementarkastuksen 100-vuotista taivalta mm. järjestämällä Turussa kansainvälinen siemenseminaari ja Loimaan toimipisteessä avoimet ovet -tilaisuus.

Ruokavirasto on järjestänyt ja osallistunut useisiin kriisi- ja valmiusharjoituksiin koskien elintarvikeketjun riskejä. Virasto on myös päivittänyt valmiussuunnitelmiaan koskien vaarallisia ja helposti leviäviä eläin- ja kasvitauteja sekä elintarviketurvallisuusvaaroja. Nopea riskinarvioprosessi liitettiin toimintajärjestelmään ja analytiikan hyödyntämistä epidemioiden selvityksessä edistettiin.

A5. Luonnonvara-, kiinteistö- ja paikkatiedot palvelevat laajasti yhteiskunnan tarpeita tukien kilpailukykyä

Ruokavirastoon luotiin Paikkatietofoorumi, jossa käytiin läpi paikkatietotarpeita eri linjoilla. Paikkatietofoorumi on viraston linjoja läpileikkaava osaamisverkosto, jonka tarkoitus on edesauttaa paikkatiedon hyödyntämistä. Lisäksi virasto selvitti paikkatiedon hyödyntämisuunnittelun edellytyksiä todeten, että on tarpeen odottaa EU:n tietosuojasäännösten ja kansallisen lainsäädännön yhteensovittamista ennen kuin työtä voidaan jatkaa.

1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Ruokaviraston tilinpäätöksessä on arvioitu siirtomenojen vaikuttavuutta virastolle tilijaoittelussa osoitettujen siirtomenomomenttien osalta. Siirtomenomomenttien toteumat on taulukoitu luvussa 2 Talousarvion toteutumalaskelma.

Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (mom. 30.10.40; toteutuma 84,2 milj. euroa)

Avustusten vaikuttavuustavoitteina on mm. maaseudun säilyttäminen elinvoimaisena paikana asua ja yrittää, biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyisen kasvun edellytysten varmistaminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä vastuullisuus. Kärkihankkeina on maatalouden kannattavuuden ja kilpailukykyyn turvaaminen. Avustuksella pyritään turvaamaan tuotantorakennetta parantavien, kustannuksia vähentävien sekä uuden teknologian ja prosessien käyttöönottoa tukevien investointien rahoitus ja panostetaan erityisesti kotieläintuotannon rakennusinvestointeihin.

Tilojen keskikoko niin pinta-alan, eläinmäärien kuin tilakohtaisten tuotantomäärien perusteella mitattuna on kasvanut. Tilamäärän vähenemisestä huolimatta tuotannon kokonaismäärä on pysynyt ennallaan tai kasvanut. Esimerkiksi tuotannon tehostumisen ja laajentumisen myötä tuotosseurantaan kuuluvilla lypsykarjatililla tuotettu maitomäärä tilaa kohden

on kolminkertaistunut viimeisen viidentoista vuoden aikana ja samaan aikaan keskimääräinen lehmäluku tiloilla on kaksinkertaistunut. Avustusten rooli on investointien toteutumisen kannalta hyvin keskeisessä asemassa, sillä jopa kolmasosa investoinneista jäisi käytännössä toteutumatta ilman tukea.

Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (mom. 30.10.41; toteutuma 12,2 milj. euroa)

Lainojen korkotason alentamisella tuetaan viljelijöiden investointimahdollisuuksia. Lainamuotoinen tuki investointeihin ja nuorten viljelijöiden tilanpidon aloitustukeen myönnetään korkotukilainaan liittyvänä korkotukena. Korkotukilainoja myönnetään pääasiassa maatilojen tuotantorakennusten rahoittamiseen sekä nuorten viljelijöiden aloitustukeen liittyviin kiinteistö- ja irtaimistohankintoihin.

Korkotukilainojen lainapääoma oli vuoden lopussa 1 483 887 978 euroa, uusia korkotukilainoja myönnettiin 198 934 209 euroa, nuoren viljelijän ja nuoren elinkeinoharjoittajan tilanpidon aloittamista varten 290 kpl (39,6 milj. euroa) ja maatalouden investointihankkeisiin 2 314 kpl (159 milj. euroa). Korkotukea maksettiin yhteensä 12 169 096 euroa. Menot nousivat hiukan aiempiin vuosiin verrattuna.

Luopumistuet ja -eläkkeet (mom. 30.10.42; toteutuma 47,1 milj. euroa)

Luopumistuella edistetään pellon siirtymistä tilanpidon jatkajalle tai toisten maatilojen lisämaaksi. Maatalouden harjoittajien (MYEL-vakuutettujen) keski-ikä oli vuoden lopussa 49,1 vuotta. Pääsiallisena syynä korkeaan keski-ikään on ollut aloittavien viljelijöiden vähäinen määrä. Toisaalta tämä on mahdollistanut olemassa olevien tilojen rakennekehityksen.

Luopumistuesta annettiin 51 etukäteispäätöstä. Luopumistuen alkamispäätöksiä annettiin yhteensä 224 kpl, yhteensä 322 luopujalle. Alkamispäätöksistä seitsemän (7) koski porotaloudesta luopumista, 212 sukupolvenvaihdoksia ja viisi (5) lisämaavuokrauksia. Erityisesti lisämaaluovutuksissa luopumistukitalan peltoja on luovutettu osissa useammalle luovutuksen saajalle. Maatalouden varhaiseläkejärjestelmien piirissä oli vuoden lopussa kaikkiaan 9 477 henkilöä, joista 2 018 oli luopumistuen saajia ja 7 459 luopumiseläkkeen saajia.

Eläinten hyvinvointikorvaukset (mom. 30.10.43; toteutuma 59,8 milj. euroa)

Eläinten hyvinvointikorvausten yleisenä tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on myös tuotantoeläinten lajimukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvoinnin edistämällä ja hyvällä kohtelulla pystytään vastaamaan kuluttajien odotuksiin. Eläinten laidunnuksella on myönteisiä vaikutuksia paitsi laiduntavien eläinten hyvinvointiin myös maisemanhoitoon. Eläinten hyvinvointi vaikuttaa myös maatilojen kannattavuuteen.

Eläinten hyvinvointikorvaukseen oli sitoutunut (EHK:n vähimmäisminimin ylittävät tilat) 53 % nautatiloista, 54 % lammas- ja vuohitiloista, 70 % sikatiloista ja 71 % siipikarjatiloista. Hyvinvointikorvausta hakevien tilojen suhteellinen osuus kaikista tiloista on lisääntynyt vuosittain.

Maatalouden tuotantoedellytysten turvaaminen (mom. 30.10.44; toteutuma 24,5 milj. euroa):

Määrärahalla turvataan maatalouden tuotantoedellytysten säilymistä, ylläpidetään tilojen maksuvalmiutta sekä parannetaan maataloustuotteiden markkinoiden edellytyksiä. Tukea maksettiin yhteensä 24,5 milj. euroa. Suurin osa tuesta kohdistui vuoden 2018 kuivuuden aiheuttamien tuotannon menetysten korvaamiseen. Määrärahasta maksettiin noin 20 milj. euroa pohjoisen hehtaarituen lisätukena kevätvehnäaloista ja väliaikaisena kansallisena erityistukena AB-tukialueen+F9 rehunurmi-, rehuohra- ja kevätvehnäaloista.

Maaseudun kehittäminen (mom. 30.10.63, toteutuma 0 euroa)

Kyläkauppatuki oli ensimmäistä kertaa haettavissa Suomessa. Tuen tarkoituksena on edistää harvaanasutun maaseudun palveluiden saatavuutta. Lokakuun lopussa päättyneessä haussa tuen hakemuksia jätettiin ennakoitua enemmän; kyläkauppatukea haki yhteensä yli 200 yrittäjää, joista noin 40 % saa avustuksen. Kyläkauppatukeen eli päivittäistavarakauppalvelun avustukseen varattu miljoonan euron määräraha jaetaan tukikelpoisten hakijoiden kesken. Tuki maksetaan vuoden 2020 alkupuolella.

EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (mom. 30.10.64; toteutuma 144,1 milj. euroa)

Myönnettyjen tukien avulla on monipuolistettu maaseudun elinkeinoja, käynnistetty uusia yrityksiä, tehty innovaatioita ja parannettu maaseudulla asumisen edellytyksiä monin tavoin. Hankkeisiin osallistuneiden talkootyömäärä on ollut erityisen merkittävää ja maaseudulla asuvien osallistuminen suurta. Vuoden aikana jaettiin lisäkehystä eri toimijoille ja uusittiin kerran lisätalousarviolla hankkeista palautuvia myöntövaltuuksia uudelleen käytettäväksi.

Momentille kuuluvia tuki- ja maksupäätöksiä on tehty tuhansia vuoden aikana. Toiminnan tuloksia mitataan hankekohtaisilla tulos- ja tuotosindikaattoreilla sekä osin seurantatiedoilla. Vuotta 2019 koskevat indikaattoritiedot ovat saatavilla vuoden 2020 maaliskuussa.

Ruokaviraston toimintamenot (mom. 30.20.01; toteutuma 0,06 milj. euroa)

Osa hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvien kustannusten korvauksista maksettiin Ruokaviraston toimintamenojärärahasta. Hukkakauran torjuntaan suunnattua määrärahaa käytettiin tukemalla viljelijöitä, joiden alueilla esiintyi vakava hukkakaurasaastunta. Hukkakauran torjuntasuunnitelma on maaseutuviranomaisen päätöksellä laadittava alueille, jotka ovat pahoin hukkakauran saastuttamia (laki hukkakauran torjunnasta 185/2002). Torjuntasuunnitelman viljelijälle laatii useimmissa tapauksissa neuvoja. Ruokavirasto on korvannut suunnitelmasta ja siementuotantotilan viljelystarkastuksen yhteydessä tehtävästä lohkojen puhtaaksitarkastuksesta viljelijälle aiheutuneet kustannukset. Tavoitteena on lisätä hukkakauran torjunnan vaikuttavuutta vakavien saastuntojen ehkäisemiseksi ja hukkakaurasta vapautuneiden lohkojen puhtaaksitarkastamiseksi ja tätä kautta siementuotantomahdollisuuksien lisäämiseksi.

Ruokaviraston toimintamomentilta maksettiin lisäksi 50 000 euroa siirtomenoina maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettuja korvauksia

Ahvenanmaan maakunnan kunnille. Korvauksen perusteista ja suuruudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella; vuonna 2019 maksettiin korvaukset vuoden 2018 maatalouden tukien toimeenpanotehtävien hoitamisesta. Korvausten kuntakohtaiset määrät perustuvat kuntakohtaisiin tietoihin tukihakemusten määristä.

Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (mom. 30.20.20; toteutuma 0,9 milj. euroa)

Kasvintuhoojien torjuntaan osoitetusta määrärahasta maksettiin Vantaan aasianrunkojäärä-esiintymän torjunnasta aiheutuneita puitten kaato-, käsittely- ja hävittämiskustannuksia sekä rajatun alueen kartoituksesta aiheutuneita kustannuksia. Toimenpiteillä varmistettiin, ettei alueella ole uusia saastuneita puita, joista runkojäärä voisi levitä edelleen. Kasvintuhoojien torjuntaan tarkoitettua määrärahasta maksettiin asiantuntija- ja tutkimuspalvelumenoja yhteensä 31 803 euroa.

Eläintautien torjuntaan ja eläinsuojeluun osoitettua määrärahaa käytetään eläintautitapausten hoitoon, ennaltaehkäisyyn, seurantaan ja taudeista aiheutuviin korvauksiin sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin koulutukseen, ohjeistukseen ja viestintään. Menojen määrä vaihtelee vuosittain todettujen tautitapausten ja tartuntatilojen eläinten määrän mukaan. Menot olivat vuonna 2019 suuremmat kuin aiempina vuosina, lukuun ottamatta vuotta 2018. Vuosien 2018 ja 2019 nousu aiheutui pääosin IHN-kalatautiepideemiasta, jonka vuoksi toimijoille maksettuihin tuotannonmenetyskorvauksiin käytettiin noin 0,38 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin yhteensä noin 0,85 milj. euroa (2,40 milj. euroa vuonna 2018). IHN-korvausten jälkeen suurimmat menoerat olivat raivotaudin syöttirokotteiden hankinta ja levitys, yhteensä noin 0,22 milj. euroa. Lisäksi tautiepäilyjen ja tapausseurannan näytetutkimuksiin ja erikseen sovittuihin tautiseurantoihin kului noin 0,23 milj. euroa. Näytteiden lähettämiseen, koulutukseen, ohjeistukseen ja viestintään käytettiin yhteensä 0,01 milj. euroa. IHN-taudin seurannan perusteella vaikuttaa siltä, että epidemian torjuntatoimet ovat olleet tehokkaita. Tavanomaista useammat nauta- ja sikatilojen salmonellatapaukset aiheuttivat tutkimuskulujen kasvua; toisaalta vaikuttaa siltä, että tartuntatapaukset saatiin hallintaan ja niiden leviäminen estettyä. Raivotauti, afrikkalainen sikarutto tai muut strategisesti merkittävät eläintaudit eivät levinneet maahan.

Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (mom. 30.20.40; toteutuma 318,7 milj. euroa)

Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki täydentää EU:n tukijärjestelmiä. Se turvaa osaltaan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä, tuotannon kannattavuutta ja maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä.

Suurin osa tuesta kohdentuu pohjoisena tukena tukialueelle C. Vuoden 2019 määräraha (322 700 000 e) oli hieman pienempi vuoteen 2018 verrattuna (ero 640 000 e). Määrärahasta siirtyi 60 690 973 euroa vuodelle 2020. Viime vuonna siirtyvä erä oli yhtä suuri (60,7 milj. euroa). Siirtyvä erä käytetään kalenterivuoden 2020 alussa maksettavia edellisen tukivuoden tukia. Momentilla oli varattuna yksivuotinen erillismääräraha 4 milj. euroa tukien ja tukitojen muutostarpeisiin, mutta sitä ei käytetty.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (mom. 30.20.41; toteutuma 513,4 milj. euroa)

Tuotannon kannattavuuden turvaamiseksi maataloutta tuetaan EU-tulotuella. Siihen kuuluvien suorien tukien ehtona on myös ns. täydentävien ehtojen noudattaminen. EU-tulotukea maksettiin yhteensä n. 511 milj. euroa. Tämä on n. 26 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2018 nauta- ja lypsylehmäpalkkiot maksettiin etupainotteisesti hakuvuoden puolella verrattuna vuoteen 2019. Vuoden 2019 puolella maksettavaan toiseen maksuerään jäi pienempi maksuosuus. Tukivuonna 2019 palattiin normaaliin maksuaikatauluun.

EU-markkinatukea (sisämarkkinatuet) käytetään yksityisen varastoinnin tukeen ja muihin maataloustuotteiden markkinoita ohjaaviin toimenpiteisiin, kuten koulumaitotukeen. EU-markkinatukea maksettiin yhteensä 2 491 120,70 milj. euroa. Markkinatukien osalta momentin käyttökohteet olivat EU:n koulumaito- ja kouluhedelmäjärjestelmä. Koulujakelutukea maksettiin 2 491 120,70 euroa, josta koulumaitotukea maksettiin 1 993 374,07 euroa ja kouluhedelmätukea 497 746,63 euroa.

Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (mom. 30.20.43; toteutuma 301,4 milj. euroa)

Ympäristökorvausjärjestelmä koostuu ympäristöllisesti kestäväan peltoviljelyyn tähtäävästä ympäristösitoumuksen toimenpidekokonaisuudesta sekä maatalouden vesiensuojelua, maatalousluonnon monimuotoisuutta ja geneettistä monimuotoisuutta edistävästä erillisistä ympäristösopimuksista ja geenipankkisäilytystoimista. Ympäristösitoumuksen kokonaisuus koostuu ravinteiden tasapainoisen käytön tilakohtaisesta toimesta sekä valinnaisista lohko-kohtaisista toimista.

Luonnonmukainen tuotanto edistää turvallisten orgaanisten lannoitusaineiden kierrätystä ja lisää kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuutta sekä eläinten lajinmukaisempaa hoitoa.

Maatilojen neuvontajärjestelmän (Neuvo 2020) tavoitteena on parantaa maatilojen osaaamista ympäristöön, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä energiatehokkuuteen liittyvissä asioissa. Lisäksi neuvonnan tavoitteena on maatilojen nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyn parantaminen.

Ei-tuotannollisissa investoinneissa on kaksi investointitoimenpidettä, kosteikkoinvestoinnit sekä perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien alkuraivaus ja aitaaminen. Kosteikkoinvestoinnit täydentävät pelloilla tehtäviä vesiensuojelutoimenpiteitä maatalouden aiheuttaman kuormituksen vähentämisessä. Perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaus ja aitaaminen edistää maatalousympäristön luonnon monimuotoisuutta luomalla edellytykset ylläpitävän hoidon aloittamiseen kohteella.

Ympäristösitoumukseen sitoutuneita tiloja ja maksua hakeneita tiloja oli yhteensä n. 41 600 kpl. Näille tiloille myönnettiin ympäristösitoumuksen kautta n. 218 milj. euroa, josta maksettiin vuoden 2019 puolella 85 %. Loppuosa maksetaan vuoden 2020 kesäkuussa. Ympäristökorvaukseen on sitoutunut n. 85 % kaikista tuenhakijoista. Peltopinta-alasta ympäristösitoumukseen kuuluu yli 90 %. Ympäristösopimuksia tehneitä tiloja ja maksua hakeneita tiloja oli yhteensä noin 2 700 kpl. Alkuperäisrotujen kasvattaminen -ympäristösopimus oli

lisäksi voimassa n. 670 tilalla. Näille tiloille myönnettiin ympäristösopimuksesta n. 21 milj. euroa, josta maksettiin vuoden 2019 puolella 85 %. Loppuosa maksetaan vuoden 2020 puolella.

Luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen tehneitä tiloja ja maksua hakeneita tiloja oli yhteensä n. 4 600 kpl. Näistä kotieläinchorotusta saavia tiloja on n. 980 kpl. Tiloille myönnettiin luomusitoumuksen kasvinviljelyosasta n. 43 milj. euroa, josta maksettiin vuoden 2019 puolella 85 %. Loppuosa maksetaan vuoden 2020 puolella. Luomun kotieläinchorotus n. 12,5 milj. euroa maksetaan kokonaan vuoden 2020 puolella. Yhteensä myönnettävä määrä on n. 56,5 milj. euroa.

Neuvonnan osalta maksettiin korvausta n. 6,5 milj. euroa. Korvausta maksettiin 16 118 eri neuvontatapahtumasta, jotka toteutettiin 9 544 tilalle.

Ei-tuotannollisiin investointeihin ei ole voinut enää hakea tukea. Momentilta maksettiin aiempien ohjelmakausien erityistukisopimuksista n. 0,2 milj. euroa.

Luonnonhaittakorvaukset (mom. 30.20.44; toteutuma 543,8 milj. euroa)

Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on turvata maataloustuotannon jatkuminen pohjoisesta sijainnista aiheutuvista epäsuotuisista ilmasto-oloista huolimatta sekä estää maatalouden hylkääminen viljelykäytöstä. Tuki mahdollistaa myös maaseutumaiseman avoimena ja hoidettuna pitämisen sekä edistää kestäviä viljelyjärjestelmiä ja maatalousluonnon monimuotoisuutta pysyvillä nurmilla. Lisäksi tuki vaikuttaa tilalukumäärän hallittuun kehittymiseen sekä taloudellisesti elinvoimaisten maatilayksiköiden säilyttämiseen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämiseen ja maaseutualueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen.

Luonnonhaittakorvausta maksettiin n. 46 500 tilalle. EU:n osarahoitusprosentti on 42 %. Vuoden 2019 määräraha oli 548 288 000 euroa, joka oli lähes 30 milj. euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Suuremmalla määrärahalla on varauduttu tukitason pitämiseen samalla tasolla. Määrärahasta siirtyi 69 270 491 euroa vuodelle 2020. Siirtyvällä erällä maksetaan kalenterivuoden 2020 keväällä maksettavaa luonnonhaittakorvauksen kotieläinchorotusta (n. 50 milj. euroa). Koko kalenterivuoden 2019 määrärahan käyttö oli 543 295 375 euroa.

EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (mom. 30.20.46; toteutuma 4,5 milj. euroa)

EU:n mehiläishoito-ohjelma (30.20.46.1) on joka kolmas vuosi kansallisesti laadittava EU-osarahoitteinen ohjelma, jonka avulla ylläpidetään ja kehitetään mehiläistuotteiden tuotantoa ja kauppaa. Mehiläishoito-ohjelma laaditaan läheisessä yhteistyössä mehiläishoitoalan edustavien järjestöjen ja osuuskuntien kanssa ja ohjelmalla on yksi tukea saava toteuttaja. Mehiläishoitotukea maksettiin 152 562,12 euroa, josta puolet 76 281,11 euroa oli kansallista tukea ja puolet 76 281,01 euroa EU-rahoitteista tukea.

Koulujakelujärjestelmän koulutukselliset liitännäistoimenpiteet (30.20.46.2) ovat erilaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on lisätä lasten ja nuorten yhteyttä maatalouteen, lisätä terveellisiä ruokailutottumuksia ja kertoa esimerkiksi luomu- ja lähiruoasta. Koulutukselliset liitännäistoimenpiteet toteutetaan RuokaTutka-kampanjana, joka on hankittu julkisen

hankintaprosessin kautta. Tuki on 100 % EU-tukea, arvonnäköveron osuus maksetaan kansallisista varoista eri momentilta. Koulujakelujärjestelmän koulutuksellisia liitännäistoimenpiteitä maksettiin 434 078,15 euroa, joista 303 854,71 euroa kohdistui koulumaitojärjestelmään ja 130 223,56 euroa kouluhedelmäjärjestelmään.

Tuottajaorganisaatiot ovat tuottajien muodostamia yhteenliittymiä, jotka auttavat jäseniään mm. tuotannon suunnittelussa, markkinoinnissa ja viljelymenetelmien kehittämisessä. Toimintaohjelmille, joilla kehitetään tuottajaorganisaatioiden toimintaa, maksetaan EU:n tukea (50 % toteutuneista, hyväksytyistä kustannuksista). Tukea maksetaan vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajien yhteenliittymille (30.20.46.6.). Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiotukea maksettiin 3 620 333,11 euroa kolmelle (3) toimintaohjelmaa toteuttavalle tuottajaorganisaatiolle.

Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (mom. 30.20.47; toteutuma 0,96 milj. euroa)

Ruokaketjun toiminnan edistämisen valtionavustuksella tuetaan kokonaan kansallisista varoista yhdistysten, yritysten ja muiden yhteisöjen 1–3-vuotisia laajoja, valtakunnallisia hankkeita. Ne käsittävät tiedotus-, menekinedistämisen- ja kehittämistoimenpiteitä. Avustus on korkeintaan 80 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Ruokaketjun toiminnan edistämisen valtionavustuksia maksettiin 962 292,56 euroa. Yhteensä käynnissä oli 13 ruokaketjuhanketta.

Eräät valtionavut (mom. 30.20.62; toteutuma 5,2 milj. euroa):

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisen määrärahan käyttö vuonna 2019 oli 5,184 milj. euroa. Honkajoki Oy:ltä saadun tiedon mukaan tiloilta kerättiin ja hävitettiin vuonna 2019 yhteensä 38 639 nautaa (2018: 38 434) ja 7 155 lammasta ja vuohta (2018: 7 388). Sikojen ja siipikarjan ruhoja kerättiin ja hävitettiin yhteensä 5,892 milj. kg (2018: 5,916 milj. kg). Ruhojen keräilyllä ja hävittämisellä torjuttiin merkittäväällä tavalla eläintauti- ja zoonoosiuhkaa sekä turvattiin ympäristön terveyttä.

Eräät korvaukset (mom. 30.40.40; toteutuma 0 euroa):

Ruokavirasto myöntää momentilta Suomen metsäkeskukselle ennakkovaroja käytettäväksi metsänuudistamisen teettämiskustannuksiin. Kun uudistamistyöt on tehty, varat (kustannukset) peritään takaisin metsälain (1093/1996) mukaisen metsänuudistamisvelvollisuutensa laiminlyöneiltä metsänomistajilta. Kiinteistö on panttina, kunnes varat on maksettu valtiolle takaisin.

Metsälain muutosten vuoksi tapaukset ovat vähentyneet, uusia teettämispäätöksiä tehtiin yksi (1), mutta siihen ei vielä haettu ennakkovaroja. Momentilta vuonna 2017 maksettuja varoja oli vuoden 2019 alussa avoimena 1 759,51 euroa, ja ne saatiin perittyä vuoden aikana. Uusia ennakoita ei myönnetty.

Hirvieläinten aiheuttaminen vahinkojen korvaaminen (mom. 30.40.41: toteutuma 0,41 milj. euroa):

Momentilta korvattiin hirvieläinten viljelyksille ja kotieläimille vuonna 2018 aiheuttamat vahingot riistavahinkolain (105/2009) mukaisesti. Korvauksia hirvieläinten aiheuttamista maatalousvahingoista maksettiin 115 500 euroa vähemmän kuin vuonna 2018, jolloin korvausten määrä nousi poikkeuksellisen suureksi mm. myöhäisen sadonkorjuun vuoksi. Kaikki korvattavat vahingot olivat edellisvuosien tapaan viljelysvahinkoja.

Petoeläinten aiheuttaminen vahinkojen korvaaminen (mom. 30.40.42: toteutuma 5,7 milj. euroa):

Momentilta korvattiin suurpetojen viljelyksille, eläimille, irtaimistolle ja poroille vuonna 2018 aiheuttamat vahingot riistavahinkolain (105/2009) mukaisesti. Korvauksia suurpetojen aiheuttamista vahingoista maksettiin 1,65 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Porovahinkoja ei enää korvattu kaksinkertaisina tietyissä paliskunnissa, koska ns. Lex Halla -sääntely kumottiin riistavahinkolain muutoksella. Porovahinkoja korvattiin 5 187 991,25 euroa sekä viljelys-, eläin- ja irtaimistovahinkoja 488 485,97 euroa. Lisäksi momentilta korvattiin kunnille porovahinkojen maastotarkastuksista aiheutuneita kustannuksia 32 376,57 euroa.

EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopoliitiikan ohjelmiin (FEAD) (mom. 32.50.64: toteutuma 4,0 milj. euroa):

EU:n komissio hyväksyi kansallisen vähävaraisten avun toimenpideohjelman 2014–2020 joulukuussa 2014. Toimenpideohjelma noudattaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston, FEAD (EU 223/2014), tavoitteita edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta EU:ssa ja vähentää köyhyydessä ja syrjäytymisvaarassa elävien ihmisten määrää.

Suomessa vähävaraisten avun toimenpideohjelmassa keskitytään lieventämään vähävaraisimpien ihmisten ruoan puutetta hankkimalla peruselintarvikkeita, jotka jaetaan ruoka-apuna vähävaraisimmille. Elintarvikkeiden jakamisesta ja vaadittavista liitännäistoimenpiteistä vastaavat erikseen valittavat kumppaniorganisaatiot pääasiassa vapaaehtoistyön voimin. Ruokavirasto on toimenpideohjelman hallintoviranomainen. Ohjelman toimeenpano tapahtuu keskitetysti Ruokavirastossa, mm. tarvittavien hankintojen (elintarvikkeet, niiden kuljetus ja välivarastointi) osalta. Elintarvikkeet annetaan kumppaniorganisaatioille maksutta, eivätkä ne voi periä korvausta jakaessaan elintarvikkeita vähävaraisille.

1.3 Tuloksellisuus

1.3.1 Ruokaviraston tehtävät ja tahtotila

Maa- ja metsätalousministeriön sekä Ruokaviraston välisessä tulossopimuksessa vuosille 2019–2023 tulostavoitteiksi asetetut toimenpiteet ja palvelulupaukset toteutettiin taulukossa 1 esitetyn mukaisesti. Toimintakertomuksen liitteenä 1 on taulukko, johon on koottu

niiden toimenpiteiden analyysi, joiden osalta tavoitteita ei täysin saavutettu tai joissa tavoite ei toteutunut.

Ruokaviraston toiminta tuki YK:n kestävän kehityksen tavoitteita huolehtimalla ruoan turvallisuudesta ja kotimaisen ruoan tuotantomahdollisuuksista. Ruokavirastoon sijoitetun valtion ravitsemusneuvottelukunnan pääsihteerin toiminta osana neuvottelukunnan työtä edisti eri väestöryhmien ravitsemusta ja maaseudun kehittämishankkeisiin kuuluvan RuokaTutkan tavoitteena oli edistää lasten ja nuorten terveellisiä ruokailutottumuksia. Ruokaturvan lisäksi yhteiskunnan hyvinvointia edistettiin maaseudun elinvoimaisuutta parantavilla toimenpiteillä sekä eläinten hyvinvointiin tähtäävällä työllä. Viljelijä- ja markkinatukien sekä maaseudun kehittämistukien avulla parannettiin työllisyyttä ja talouskasvua näillä sektoreilla. Vastuullisten ja maaekosysteemejä suojelevien tuotantotapojen valvonta sisältyi useiden sektorien kokonaisuuksiin ja erityisesti bio- ja kiertotalous sekä ravinteiden kierrätys olivat osana tutkimushankkeita ja lannoitevalvonnan toimenpiteitä. Ruokahävikin vähentämiseen kannustettiin erilaisin toimenpitein. Ilmastonmuutoksesta järjestettiin viestintäkampanja keksällä ja ilmastonmuutos oli myös viraston strategian valmistelussa vahvasti esillä.

Taulukko 1. Tavoitteita tukevien toimenpiteiden sekä palvelulupausten toteutuminen vuonna 2019.

Tulostavoitteiden toteutuminen (arvioasteikolla 1-5)	Yhteiskunnallisen vaikutavuus	Toiminnallisen tuloksellisuus	Voimavarojen hallinta	Toimenpiteitä yhteensä	Palvelulupaukset
Tavoite on ylitetty (5)					
Tavoite on saavutettu (4)	9 (75 %)	19 (68 %)	5 (71 %)	33 (70 %)	3 (60 %)
Tavoite on toteutunut osittain (3)	3 (25 %)	8 (29 %)	2 (29 %)	13 (28 %)	2 (40 %)
Tavoite ei ole toteutunut (2)		1 (4 %)		1 (2 %)	
Tavoitteesta on luovuttu (1)					
Toimenpiteitä yhteensä	12	28	7	47	5

Ruokaviraston toiminta on keskeiseltä osaltaan viljelijätukien ja maaseudun kehittämistukien toimeenpanoa sekä elintarvikeketjun valvonnan valtakunnallista johtamista, ohjausta ja koordinoitua. Näissä tehtävissä suuren osan työstä hoitavat kunnat, ELY-keskukset, AVIt, Tulli ja muut toimivaltaiset viranomaiset. Ruokaviraston tärkeä rooli on huolehtia, että toiminta viranomaisketjussa on koordinoitua, riskiperusteista, tasapuolista, jäljitettävää ja oikeasuhteista. Valtakunnallisesti toiminnan tuloksista ja vaikutuksista raportoidaan

elintarvikeketjun valvonnan osalta [VASU](#)-raportilla³ vuosittain kesäkuun loppuun mennessä ja [Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman vuotuisessa täytäntöönpanokertomuksessa](#), joka valmistuu toukokuun lopussa. Lisäksi virasto koordinoi useita erilaisia substanssiohjelmia, joista raportoidaan omina kokonaisuuksinaan. Tällaisia ovat esimerkiksi markkinatukien toimeenpano, vierasainevalvontaohjelma, salmonellavalvontaohjelma ja ruokamyrkytyspidemiat Suomessa.

1.3.2 Ruokaviraston toiminta ja sen vakiinnuttaminen

Ruokaviraston toiminta käynnistyi keskeisten toimintojen ja palvelujen osalta häiriöttömästi. Ensimmäisen vuoden aikana valmisteltiin ja vakiinnutettiin uuden viraston perustoiminnot ja prosessit sekä hoidettiin säädösten mukaiset tehtävät ja tulossopimuksessa asetetut tavoitteet pääosin. Viraston käynnistämisvaiheesta Ruokavirasto on saanut kiitettävää palautetta tulosohjaavalta ministeriöltään, viranomaiskumppaneilta ja asiakkailta.

Viraston substanssiprosessit ja pääosa digitaalisista palveluista siirtyivät uuteen virastoon sellaisenaan. Sisäisten palvelujen yhdistyneet prosessit koottiin ja rakennettiin uudelleen. Prosessityötä jatketaan strategian ja ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella tavoitteena prosessien yhtenäistäminen, tehostaminen ja yksinkertaistaminen sekä fuusiosta saatavien synergioiden vahvistaminen. Strategia-, tulosohjaus- ja talousprosessia kehitettiin yhdessä MMM:n kanssa. Viraston valmistelutyössä laadittu johtamis- ja päätöksentekojärjestelmä otettiin käyttöön ja vakiinnutettiin ja sitä kehitetään edelleen toiminnasta saatujen kokemusten perusteella. Kehittämistyön ja -hankkeiden johtaminen käynnistettiin virastovalmistelussa laaditun toimintamallin mukaisesti ja myös tämä kehittäminen jatkuu saatujen kokemusten pohjalta vuonna 2020.

Ruokaviraston jatkotyön kannalta tärkeässä strategiatyössä toiminnalle määriteltiin visio, toiminta-ajatus sekä strategiset tavoitteet vuoteen 2030 saakka. Lisäksi valmisteltiin suunnittelun ja kehittämisen perustaksi laadittu digitalisaatiosuunnitelma tiekarttoineen. Vuoden aikana onnistuttiin myös kartoittamaan laajalti kolmesta virastosta yhteen tuotuja toimintoja ja toimintatapoja hyvine käytäntöineen. Lisäksi selvitettiin kokonaisuutena viraston resursseja, osaamista, palveluita, tiedolla johtamista, laadunhallintaa ja muita kehittämistarpeita, mikä tarjoaa hyvän pohjan jatkokehitykselle. Henkilöstö- ja taloushallinnon sekä viestinnän, hankintatoimen, asianhallinnan ja oikeudellisten palvelujen toimintoja yhdistettiin, yhtenäistettiin ja uudistettiin sekä raportointi- ja paikkatietoratkaisuja yhtenäistettiin. IT-toiminnan prosessit uudistettiin ja kuvattiin ja toiminnassa otettiin käyttöön ns. tuoteryhmämalli ja luotiin uusia tietojärjestelmähankkeiden suunnittelu- ja raportointikäytäntöjä.

Organisaatiomuutokseen ja uuden viraston käynnistämiseen tarvittiin virastossa ennakoitua enemmän resursseja, mikä vaikutti siihen, että tulostavoitteiksi asetetuista toimenpiteistä noin kolme neljännestä voitiin lopulta toteuttaa suunnitellusti. Osa työstä siirtyi myöhemmäksi ja joiltain osin tavoitetasoa laskettiin tässä vaiheessa. Yksi tavoite (koirarekisterin

³ Suomen elintarvikeketjun valvonnan monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman raportti sekä sektorikohtaiset raportit

valmistelu, ks. liite 1) siirtyi tuleville vuosille. Henkilöstöstrategian valmistelu on käytännössä mahdollista aloittaa vasta viraston strategian valmistuttua.

Tuloksellisuuteen vaikutti myös se, että viraston taloustilanne osoittautui vuoden 2019 tulossopimusvalmistelun yhteydessä ja viraston alkuvaiheessa ennakoitua huomattavasti heikommaksi. Taloustilanteen ja siitä johtuvan sopeuttamistarpeen sekä säästö- ja muiden sopeuttamismahdollisuuksien selvittäminen ja toimeenpano sekä lokakuussa käynnistetyt yhteistointaneuvottelut (YT-neuvottelut) veivät toimintavuonna koko virastolta runsaasti muuhun työhön suunniteltuja voimavaroja ja myös rajoittivat mahdollisuuksia tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisiin korvaaviin rekrytointeihin. Käynnistymisvuoden työmäärä vaikutti erityisesti tietojärjestelmähankkeiden toteuttamiseen niin, ettei kaikkia tavoitteita pystytty saavuttamaan, ja myös palvelulupausten toteuttaminen kärsi jonkin verran tiukassa resurssitilanteesta. Sisäisissä palveluissa, joissa työtaakka viraston käynnistämisen, talous- ja YT-tilanteesta johtuen oli erityisen suuri, onnistuttiin ylimääräisen työn lisäksi tuottamaan peruspalvelut ja toteuttamaan pääosin tulostavoitteet; jatkokehittämisen kohteena on palvelun kokonaisuus.

Jo tällä hetkellä on nähtävissä se, että vuonna 2019 aloitetut säästö- ja sopeuttamistoimet ja rekrytointien rajoittaminen tulevat todennäköisesti vaikeuttamaan viraston tehtävistä suoriutumista ja tavoitteiden toteuttamista jatkossa jopa enemmän kuin viraston ensimmäisenä toimintavuonna.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto perustettiin ja kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnan ohjaus siirrettiin onnistuneesti Ruokavirastoon. Luonnonvaratehtävien ohjausta vahvistettiin nimeämällä yhteyshenkilö koordinoimaan työtä virastossa. Hallinnonalan yhteisiä viestintäkampanjoita ja teemanostoja tuettiin MMM:n kanssa sovituin toimenpitein.

Viljelijätuet, markkinatuet ja maaseudun kehittäminen

Maksajavirastotehtävissä Ruokavirasto onnistui hyvin sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Viraston toiminta maatalouspolitiikkaa toimenpanevana Suomen maksajavirastona turvasi maatalouden kilpailukykyä ja kannattavuutta, edisti maaseudun elinvoimaisuutta ja maaseutuverkostojen toimintaa sekä varmisti maatalouden markkinoiden vakaata toimintaa. Maksajavirasto hoitaa vuositason noin kahden (2) mrd euron suuruisen EU- ja kansallisten suorien ja ohjelmaperusteisten tukien sekä markkinatukien hakuprosessin ja maksatusten toimeenpanon.

Nykyisen rahoituskauden 2015–2020 toimeenpano jatkui toimintavuonna suunnitelman mukaisesti. Viljelijätukien päätukihaku avautui 29.4. ja oli auki 17.6. asti. Haku saatiin vietyä onnistuneesti läpi. Tukisovellukseen valmistui uusi karttaosio ja eläinvalvontakokonaisuuden uudistaminen jatkui. Myös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpano eteni tavoitteiden mukaisesti: yritys-, hanke- ja rakennetukien EU-rahoituksesta oli sidottu tukipäätöksissä vuoden loppuun mennessä 89 % ja sidotusta rahoituksesta on maksettu 65 %. Uutena tukimuotona toteutettiin suurta mielenkiintoa herättäneen kyläkauppauuden toimeenpano. Maatalouden markkinatilanne pysyi vakaana ja viimeiset maitojauhevarastot myytiin loppuun. Kiinnostus tuottajaorganisaatioiden perustamiseen jatkui ja toimintavuoden aikana hyväksyttiin neljä uutta hakemusta. Menekinedistämisen saralla merkityksellinen

tapahtuma oli ProLuomulle myönnetty noin miljoonan euron suuruinen rahoitus EU-mene-
kinedistämishankkeeseen.

Uuden CAP27 -kauden valmisteluun osallistuttiin aktiivisesti. Maksajavirastotoiminnon kan-
nalta on tärkeää, että toimeenpanon kokemukset ja näkemykset tulevat huomioiduiksi mah-
dollisimman varhain. Siksi alan asiantuntijat osallistuivat toimintavuoden aikana lukuisiin työ-
pajoihin, työryhmien kokouksiin ja strategiseen ohjausryhmään. Asiantuntijatasolla laadittiin
tarkempia muistioita toimenpiteiden muutostarpeista. Marraskuussa komissio teki päätök-
sen ohjelmakauden yhden vuoden siirtymäajasta, minkä takia loppuvuonna aloitettiin jo siir-
tymäkauden valmistelu.

Kansainvälinen toiminta oli aktiivista ja virasto isännöi Suomen EU-puheenjohtajakauteen
liittyen EU:n maksajavirastopäälliköiden kokouksen Finlandia-talossa marraskuussa. Kokouk-
sen tärkeitä teemoja olivat mm. yksinkertaistetut kustannusmenettelyt, maaseutuverkoston
rooli CAP:in toimeenpanon toteutuksessa, tietosuoja-asioiden huomioiminen maksajaviras-
totoiminnassa ja uuden ohjelmakauden toimeenpanon varmistaminen. Maksajavirastotehtä-
vien osalta osallistuttiin useisiin johto- ja asiantuntijatasoon kokouksiin, joissa käsiteltiin mm.
auditointituloksia, uuden ohjelmakauden sisältöä ja valvonnan uusien menetelmien käyt-
töönottoa. Maaseutuverkosto edisti aktiivisesti suomalaisen maaseudun kehittämisen tun-
nettuutta Euroopassa. Tästä mainio esimerkki oli, että keväällä järjestetyssä eurooppalai-
sessa *Rural Innovation Awards* -kilpailun jokaisessa viidessä sarjassa oli yksi suomalainen
hanke. Lapin valokuituhanke voitti oman sarjansa.

Elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä luomu

Elintarviketurvallisuuden vaikuttavuustavoitteet saavutettiin pääosin. Elintarvike- ja rehutur-
vallisuus ovat Suomessa hyvällä tasolla ja kuluttaja voi luottaa elintarvikkeiden ja luomutuot-
teiden aitouteen varsin hyvin.

Raportoitujen elintarvikevälitteisten ruokamyrkytysepidemioiden ja niissä sairastuneiden ih-
misten määrä vähenivät selvästi edelliseen vuoteen verrattuna. Yleisin tunnistettu epidemi-
oiden aiheuttaja oli edellisvuosien tapaan norovirus, ja yleisin epidemioita aiheuttanut bak-
teeri oli kampylobakteeri, joka aiheutti kolme epidemiaa. Vaikka salmonellan esiintyvyys al-
kutuotantotiloilla on kasvanut viime vuosina, salmonellan esiintyvyys on rehuissa ja lihantuot-
tantoketjussa edelleen alhainen (alle 1 %).

Elintarvikevalvonnan Oiva-tarkastuksissa 87 % kohteista täytti lainsäädännön vaatimukset
erinomaisesti tai hyvin. Yleisimmät puutteet liittyvät lämpötilojen hallintaan, kuluttajille an-
nettaviin tietoihin ja myyntiajan hallintaan tarjoilussa. Luonnonmukaisen tuotannon ja tuot-
teiden valvonnassa samoin kuin rehuvalvonnassa yli 98 % tarkastuskohteista täytti lainsää-
dännön vaatimukset.

Elintarvikeketjun tuotteille saatiin avattua uusia vientimarkkinoita Kiinaan (kalatuotteet ja
äidinmaitokorvike), Singaporeen (jäähdytetty sianliha) ja USA:an (siipikarja-PAP ja hirvieläin-
ten (poro) PAP). Sianlihan vientimahdollisuudet Kiinaan laajenivat, kun sopimus sianlihan
viennistä uusittiin.

Elintarvikevalvonnan vaikuttavuuden parantamiseksi kehitettiin uudenlaisia toimintatapoja
ja välineitä, joilla edistettiin viranomaisyhteistyötä valvonnan yhtenäisyyden parantamiseksi,
esim. valvontaverkostot, Skype-kokoukset, verkkokoulutusmateriaali. Viranomaisten ja

elinkeinon yhteistyö on sujuvaa. Ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintojärjestelmien käyttöönotossa koettiin haasteita.

Eläinten terveys ja hyvinvointi

Eläinten terveyden korkea taso säilyi. Erityisesti panostettiin ASF:n torjuntaan ja tauti onnistuttiin edelleen pitämään poissa maasta. Muitakaan helposti leviäviä tai vaarallisia eläintauteja ei todettu kotieläimissä. Luonnonvaraisessa villisiassa todettiin helposti leviäväksi luokitellun Aujeszky taudin vasta-aineita, mikä ei kuitenkaan vaikuttanut Suomen tartunnasta vapaan maan asemaan.

Nauta- ja sikatiloilla todettiin salmonellatartuntoja tavanomaista enemmän. Salmonellan osalta saavutettiin kuitenkin tavoite alle 1 %:n esiintyvyydestä tuotantoeläimillä. Nautojen ja sikojen salmonellatorjunnan tehostamistyöt aloitettiin ja työ jatkuu vuonna 2020. Eläinten maahantuonnin valvonnan osalta saavutettiin edelleen vaikuttavuustavoite: maahan ei tullut tuonnin seurauksena uusia eläintauteja. Valvonnassa kiinni jääneiden laittomasti maahan tuotujen seuraläinten määrä pysyi samalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Laillisesti tuotujen koirien rabiesvasta-aineiden puutokset säilyivät myös samalla tasolla. Rabieksen maahantuloriski on siten edelleen merkittävä, vaikka toistaiseksi on välttytty eläin- ja ihmistautitapauksilta.

Ruokavirasto toteutti mikrobilääkeresistenssin kansallisen torjuntaohjelman toimintasuunnitelmaa, mutta kaikki toimenpiteet eivät edistyneet tavoitteiden mukaisesti. Mikrobilääkeresistenssitilanne eläimissä ja elintarvikkeissa ei kuitenkaan heikentynyt aiemmasta. Eläinlääkäreiden hallitussa mikrobilääkkeiden käytössä on nähtävissä myönteistä kehitystä, sillä kriittisten mikrobilääkkeiden eläinmäärään suhteutettu käyttö on vähentynyt tai pysynyt ennallaan. Seuraläinten tablettimuotoisten mikrobilääkkeiden kokonaismyyntimäärät ovat lähes puolittuneet verrattuna vuoteen 2014.

Eläinten hyvinvointia edistettiin aktiivisella sidosryhmäyhteistyöllä sekä valvonnan ohjauksella. Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon ja yhteispohjoismaisten valvontaindikaattoreiden kehittämistä jatkettiin. Vuoden 2019 eläinsuojeluvalvonnan tulokset selviävät keväällä 2020. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin osalta jatkui intensiivinen tietojärjestelmien kehittämisvaihe, mutta kehittämistavoitteet eivät toteutuneet. Tietojärjestelmien kehittämisen vaatimat resurssit ovat vienneet mahdollisuuden kehittää merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa ja muuta toimintaa.

Kasvintuotanto

Kasvintuotannon turvallisuuden varmistamiseksi Ruokavirasto ohjasi ja ohjeisti muita viranomaisia ja teki itse tarkastuksia. Vaatimukset täyttävien maatalouden tuotantopanosten ja kasvinterveyden valvonnalle asetetut vaikuttavuustavoitteet saavutettiin hyvin. Toimijoille ja kuluttajille viestittiin mm. säädösmuutoksista, valvonnan tuloksista ja uusista riskeistä. Kotimaisen raaka-ainetuotannon edellytykset olivat tuotantopanosten osalta kunnossa ja niiden osalta voitiin varmistaa toimiva ja turvallinen ruokajärjestelmä.

Kasvinterveyden tila säilyi hyvänä. Uusia vaarallisia kasvintuhoojia ei löydetty. Uudet EU:n kasvinterveys- ja valvonta-asetukset tulivat voimaan 14.12. Tätä varten valmisteltiin uuden

lainsäädännön toimeenpanoa, mm. kehitettiin sähköistä asiointipalvelua, otettiin käyttöön Traces-järjestelmä sekä tuotettiin toimijoille sähköinen koulutusjärjestelmä. Lisäksi laadittiin asiakkaiden kanssa yhteiset omavalvontasuunnitelmapohjat. Kansallisten säädösten valmisteluun osallistuttiin merkittävällä panoksella mm. varmistaen sujuvat puuntuontiprosessit. Vantaan aasianrunkojäärän toimenpidealuetta kartoitettiin, eikä uusia havaintoja tuhoojista tehty.

Sertifioidun siemenen tuotanto ja siemenen laatu oli hyvä. Siemenen tuotantoalat ovat olleet kasvussa, kesällä tuotantoala oli noin 39 000 ha. Aikainen kevät ja kuiva kesä aiheuttivat siementuotannolle omat haasteensa, mutta kaudesta selvittiin hyvin ilman suuria poikkeamia. Uusi siemenlaki tuli voimaan 1.7. Siementarkastuksen 100-vuotista taivalta juhlittiin mm. järjestämällä Loimaalla avoimet ovet -tilaisuus ja syyskuussa kansainvälinen siemenseminaari Turussa. Siementiedotusta aktivoitiin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja vuoden aikana valmistui useita siemenaiheisia videoita.

Lannoitevalvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota bio- ja kiertotalouden toimintoihin ja ravinteiden kierrätykseen. Ruokavirasto osallistui aktiivisesti lukuisten ravinteiden kierrätystä ja kierrätysravinteiden turvallisuutta kehittävien hankkeiden toimintaan sekä asiaa koskevaan tiedotukseen.

Alkuvuonna otettiin siemen-, lannoite- ja rehusektoreille käyttöön sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta asiakkaat voivat tarkistaa tarkastusten tuloksia ja tehdä sähköisiä rekisteröitymishakemuksia. Vuoden 2019 aikana on vastaavia toimintoja rakennettu kasvinterveydelle.

Laboratorio

Ruokaviraston laboratoriopalvelut tarjosivat kattavasti korkeatasoista diagnostiikka- ja analyysipalveluita, erityisesti erityisanalytiikassa. Analyysi- ja diagnostiikkapalveluja kehitettiin edelleen kaikilla laboratorion toimintasektoreilla. Palveluanalytiikka pystyttiin toteuttamaan tavoiteajassa. Tutkimustoiminta ja riskinarviointi tukevat osaamisen ja valmiuksien kehittämistä. Eläintautien seurantatutkimuksia tehtiin laajasti. Eläintautidiagnostiikan, resistenssi-seurannan ja lakisääteisen vierasainevalvonnan tuloksia voitiin käyttää osoittamaan myös suomalaisten tuotteiden vientikelpoisuutta.

Sähköisen asioinnin palveluja kehitettiin, sähköinen lähete valmistui eläinlääkäriohjelmaan ja viraston eläintautidiagnostiikan lähetteen valmistelu käynnistyi. Suunnitelma rehu- ja lannoiteneäytteiden mobiilikirjaamisesta on valmis.

Kokogenomisekvensointianalytiikka on käytössä tärkeimpien zoonoosipatogeenien epidemiaselvityksissä, joita tehtiin yhteistyössä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. Tämän ja muiden suurta tietomäärää tarvitsevien toimintojen kehittämistä yhdessä tieteellisen tutkimuksen palvelun (CSC) kanssa jatkettiin. Kasvintautitutkimuksissa otettiin käyttöön laaja-alaisia DNA- ja RNA-virusten RT-PCR-menetelmiä ja kehitettiin virusdiagnostiikkaa pikku-RNA-analyysin avulla. Uutta resursseja säästävää kuvantamisteknologiaa otettiin käyttöön siemenlaboratoriossa ja vastaavasti käyttöä (mallinnukset) laajennettiin viljalaboratoriossa. Myös elintarvikkeiden koostumukseen liittyen kehitettiin edelleen uusia menetelmiä ja Ruokavirasto pystyy nyt tekemään pakollisiin elintarvikepakkausmerkintöihin liittyvät laboratorioanalyytit. Elintarvikepetosten torjuntaan liittyvää mansikan isotooppietokantaa täydennettiin ja se on nyt niin kattava, että sitä voidaan käyttää valvonnan tarpeisiin, kun

tutkitaan mansikan maantieteellistä alkuperää. Analyysit on vielä teetetty alihankintana, mutta menetelmää otetaan käyttöön Ruokavirastossa ja jatkossa analyysit voidaan tehdä omassa laboratoriossa.

Ruokaviraston laboratoriolinjalla on kaikkiaan 47 EU:n kansallista vertailulaboratoriotehtävää. Uutena toimintana aloitettiin kasvinterveyden EU-vertailulaboratoriotoiminta. Vertailulaboratoriotoiminnassa seurattiin ja varmistettiin Suomessa sijaitsevien virallista valvontaa tekevien elintarvikelaboratorioiden laatua sekä parannettiin erityisesti mikrobiologisen analytiikan luotettavuutta menetelmiin liittyvällä ohjauksella.

Ruokaviraston laboratorio aloitti elintarvikewälitteisten virusten analyysipalvelut viranomaisille ruokamyrkytystilanteita varten vuoden alusta (akkreditoidusti norovirus ja hepatiitti A:n osoitus). Vertailulaboratoriotoiminnassa seurattiin ja varmistettiin Suomessa sijaitsevien virallista valvontaa tekevien elintarvikelaboratorioiden laatua sekä parannettiin erityisesti mikrobiologisen analytiikan luotettavuutta menetelmiin liittyvällä ohjauksella.

Tulosten julkaisua avoimena datana jatketaan ja kehitetään edelleen. Luonnonvaraisten eläinten osalta tulokset sisältävät mm. hirvien CWD- ja villisikojen ASF-tuloksia. Uutena toimintatapana myös vierasainevalvonnan ja antibioottiresistenssin tulokset saatiin valmiiksi julkaistavaksi vuoden 2020 ensimmäisellä kvartaalilla. Siemenen laatutiedot julkaistiin alkuvuodesta ja viljan tulosaineiston käsittelyominaisuuksia laajennettiin.

Nopea riskiperusteinen asiantuntija-arvioprosessi kuvattiin ja liitettiin osaksi toimintajärjestelmää.

Tieteellinen tutkimus

Tieteellinen tutkimus kohdennettiin strategisille toiminta-alueille mm. tukemaan kansallista ja EU:n päätöksentekoa. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tutkimus painottui Suomessa taloudellisesti ja yhteisen terveyden kannalta merkittäviin tuotanto- ja luonnonvaraisten eläinten sairauksiin ja niiden ehkäisyyn. Kasvintuotannon edellytysten ja kasvinterveyden tutkimustyössä jatkui vaarallisten kasvintuhoojiin liittyvä tutkimus. Toimintaympäristön muutoksen myötä lisääntyivät zoonoosiuhkien ja ääriolosuhteisiin liittyvät tutkimukset sekä kierrätyslannoitteiden ja sivuvirtojen turvallisuuteen liittyvä tutkimus. Elintarviketurvallisuuden ja elintarvikkeiden laadun tutkimuksessa tulisi jatkossa entistä laajemmin huomioida koko elintarvikeketju ja eri tutkimusalueet (mm. mikrobiologia, toksikologia ja ravitsemus).

Ulkopuolisia rahoituslähteitä (UPR) hyödynnettiin monipuolisesti. Ruokavirasto osallistui Maakeran, Euroopan komission (Horizon 2020), Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) sekä Suomen Akatemian rahoitushakuihin. Kaikissa meneillään olevissa tutkimushankkeissa oli mukana ulkopuolisia kumppaneita ja Ruokavirasto johti noin puolta hankkeista itse. Jatko-rahoituksen varmistamiseksi ja kansainvälisen rahoituksen lisäämiseksi on jatkossa tarpeen varmistaa Ruokaviraston tukipalvelut ja muut rahoitushaussa tarvittavat resurssit.

Ruokaviraston tutkimus on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja tuloksia hyödynnettiin valvonnan suuntaamisessa, säädösvalmistelussa, kansainvälisten standardien ja ohjeiden kehittämisessä sekä riskinarvioinneissa. Merkittävä osa tuloksista julkaistiin alan parhaissa ja referoiduissa julkaisusarjoissa. Julkaisujen lisäksi valmistui kolme pro gradu -tutkielmaa, yksi lisensiaatintutkielma ja kaksi väitöskirjaa. Tutkijat ja asiantuntijat esittivät tuloksiaan myös

lukuisissa kansallisissa ja kansainvälisissä tilaisuuksissa. Ruokaviraston tieteellisestä tutkimustyöstä tiedotettiin Ruokaviraston verkkosivujen, sosiaalisen median ja kaikille avointen tutkimusseminaarien (7 kpl) lisäksi Ruokaviraston ensimmäisessä tiedepäivässä.

Tieteellisen tutkimuksen toimenpideohjelman 2015 - 2019 arvion mukaan kaikki toimenpideohjelman tavoitteet saavutettiin hyvin tai osittain. Tavoitteen mukaisessa eri tietoaaineistojen soveltuvuudessa tutkimuksen ja valvonnan käyttöön on kuitenkin vielä paljon kehitettävää. Ruokaviraston tieteellisen tutkimuksen tietopolitiikka julkaistiin, sisältäen linjaukset tutkimusprojektien datan ja tulosten käsittelystä sekä tieteen avoimuudesta. Ruokaviraston tutkimusohjelman valmistelutyö jatkui aktiivisena, mutta työn loppuunsaattaminen viivästyi.

Helsingin yliopiston ja Ruokaviraston mikrobilääkeresistenssin yhteisprofessori Helsinki One Health -tutkimusverkostossa täytettiin syksyllä. Tutkimuksen käytäntöjen ja yhteistyön kehittämistä jatkettiin tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanetin puitteissa. Tutkimuksen yhteisöyökumppanit ovat myös mukana tutkimuksen kehittämisessä tutkimusneuvostossa.

Riskinarviointi

Riskinarviointityö on riippumatonta, läpinäkyvää ja tuottaa uutta tietoa sekä käyttökelpoisia arviointeja yli toimialarajojen. Riskinarviointia toteutettiin projekteittain sekä Ruokaviraston että ulkopuolisen mm. EFSA:n ja Mäkelän rahoituksen turvin kaikilla viraston toimialoilla. Riskinarviointit ulottuivat elintarviketuotantoketjussa ”pellolta pöytään” tuottaen arvioita elintarviketurvallisuuden, eläintautien ja kasvinterveyden riskeistä. Tulosten perusteella riskien hallintaa voidaan kohdentaa tehokkaasti, taloudellisesti ja mahdollisimman oikea-aikaisesti. Tulosten hyödyntämisen helpottamiseksi tuotokset julkaistaan, samoin arviointiin liittyvät epävarmuudet, tiedonpuutteet ja muut mahdolliset rajoitteet. Riskinarviointiin liittyvä raportteja julkaistiin edellisvuosia enemmän (kaikkiaan 13). Tuloksia viestittiin lisäksi suurelle yleisölle eri medioiden välityksellä. Myös tekoälyn hyödyntämistä kirjallisuustiedon haussa riskinarviointiin liittyvien tehtävien nopeuttamiseksi kokeiltiin. Päätöksentekijöiden ja riskinarvioinnin välistä riskiviestintää kehitetään mm. kansainvälisessä yhteistyöhankkeessa

Asiakkuustyö

Ruokaviraston toiminta käynnistyi ns. *as is* -mallilla palveluiden osalta. Ruokavirastolle on asetettu odotuksia palvelulähtöisen ajattelun ja toimintamallien soveltamisesta muun muassa hallituksen esityksessä Ruokavirastolaiksi (HE 8/2019 vp) ja eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä (MmVM 6/2018) kyseistä hallituksen esitystä koskien sekä MMM:n strategiassa. Ruokavirastossa käynnistettiin Ruokaviraston palvelukartan laadinta ja asiakasryhmittely osana Ruokaviraston kokonaisarkkitehtuuryötä. Työtä vietiin eteenpäin asiakaspalvelun esiselvityksellä ja viraston sisäisillä asiakkuustyöpajoilla. Loppuvuodesta järjestettiin verkkoavoriini, jossa kartoitettiin asiakkaiden ja sidosryhmien nykytilan kokemuksia Ruokaviraston toiminnasta sekä tulevaisuuden odotuksia Ruokavirastolle. Toimenpiteiden perusteella laaditaan alkuvuonna 2020 Ruokaviraston asiakkuustyön monivuotinen toimintasuunnitelma ja tiekartta, jonka tavoitteena on viitoittaa tie sille, että jatkossa on mahdollista mitata Ruokaviraston palvelukykyä ja palvelunhallintaa laadullisin ja määrällisin mittarein.

Viestintä

Ruokaviraston perustamisvaiheessa aloitetut viestinnän kehittämistoimet jatkuivat ensimmäisen toimintavuoden aikana. Viestinnän henkilöstö sijoittui organisaatiossa esikuntaan, linjoille ja toimintakokonaisuuksiin. Ulkoisen verkkosivuston ruokavirasto.fi:n ja sosiaalisen median koordinoitavat tehtävät määriteltiin. Lisäksi jatkettiin visuaalisen ilmeen sovellusten kehittämistä ja ohjeistusta. Viraston logo suojattiin tavaramerkkioikeudella ja EU-mallioikeusrekisteröinnillä.

Verkkopalvelujen saavutettavuusvaatimuksiin vastaaminen oli viestintää ja koko virastoa koskeva uudistus. Saavutettavuusvaatimukset huomioitiin jo ruokavirasto.fi-verkkosivuston toteutusprojektissa 2018, ja lain edellyttämä saavutettavuusseloste julkaistiin 20.9. Henkilöstöä koulutettiin saavutettavan sisällön vaatimuksista koko vuoden ajan.

Taloustutkimuksen toteuttamassa viestinnän PR Barometer Public -tutkimuksessa kysytään eri medioissa työskentelevien toimittajien arviota järjestöjen ja julkishallinnon organisaatioiden viestinnästä. Yleinen tyytyväisyys yhteistyöhön Ruokaviraston kanssa sai arvosanan 7,37 asteikolla 1–10 (keskiarvo 7,60). Imagoarvioinneissa Ruokavirasto oli kaikilla osa-alueilla keskiarvon yläpuolella. Selkeimmin imagoarvioinneissa erottuivat luotettavuus 8,57 (keskiarvo 7,74), hyvä maine 7,87 (keskiarvo 7,49) ja hyvin johdettu 7,65 (keskiarvo 7,24).

Sosiaalisessa mediassa Ruokavirasto toimi aktiivisesti Facebookissa, Twitterissä, LinkedInissä, YouTubeissa ja Instagramissa. Viraston blogi perustettiin ruokavirasto.fi-sivustolle. Vuoden lopulla suunniteltiin ja käynnistettiin sosiaalisessa mediassa #vainruokavirastojutut-kampanja, jonka tavoitteina on herättää kiinnostusta Ruokaviraston toimialaa kohtaan, arkipäiväistä viraston toimintaa kansalaisten näkökulmasta ja sitouttaa seuraajia sosiaalisessa mediassa.

Työyhteisöviestinnän tärkein kanava oli Prikka-intranet, joka avattiin 17.12.2018. Prikassa julkaistiin yhteensä 731 uutista. Virastossa järjestettiin vuoden aikana 13 henkilöstöinfoa. Infoissa kerrottiin ajankohtaisasioita ja esiteltiin viraston toimintaa. Tilaisuudet striimattiin koko henkilöstölle. Esimiehille järjestettiin 11 esimiesfoorumia tai -valmennusta. Niissä käytiin läpi ajankohtaisia teemoja esimiestyön näkökulmasta. Loppusyksystä työyhteisöviestinnän painopisteenä oli ajankohtaisen tiedon tarjoaminen viraston yhteistoimintaneuvottelujen etenemisestä. Yt-neuvottelujen aikana henkilöstöinfoja täydensivät neljä Skype-infoa, joissa käytiin läpi ajankohtaista neuvottelu- ja taloustilannetta.

Ruokavirasto osallistui mm. seuraaville messuille: Matkamessut (tammikuu), Okra-maatalousnäyttely (heinäkuu), Lepaan puutarha- ja viheralan näyttely (elokuu) ja Eläinlääkäripäivät (joulukuu).

Kehittämistoiminta

Kehittämistoimintaa lähdettiin heti yhdistymisen jälkeen organisoimaan Ruokaviraston kehittämisprojektilla (Ruokkis). Projektin tarkoituksena oli jatkaa kehittämiseen liittyviä asioita, jotka olivat jääneet kesken virastovalmistelussa. Projektin osa-alueita olivat salkunhallinnan kehittäminen, prosessien ja laadun kehittäminen, tuoteryhmätoiminta, innovaatiotoiminnan kehittäminen, Lean Ruokavirastossa sekä kokonaisarkkitehtuuryö. Osaprojektit tuottivat raporttinsa ennen kesää. Ruokkis-projektin tuotoksina Ruokaviraston salkku perustettiin vuoden lopulla, Lean-tiimit perustettiin ja tuoteryhmien jalkauttamisen suunnitelma laadittiin.

Myös kokonaisarkkitehtuuriin liittyvät ryhmät perustettiin. Sen sijaan innovaatiotoiminnan suunnittelua jatketaan edelleen ja Ruokaviraston prosessi- ja laatutyö sovittiin aloitettavaksi myöhemmin; tämä jatkokehittäminen aloitettiin viraston laaturyhmässä vuoden 2020 alussa.

Loppuvuoden aikana laadittiin Ruokaviraston digitalisaatiosuunnitelma sekä kehittämisen tiekartta. Ruokaviraston tiekarttaan sisällytettiin ensi vaiheessa hankkeet, joihin sisältyy IT-kehittämistä. Rajausta IT-hankkeisiin tehtiin, koska niillä on suuri vaikutus viraston budjettiin sekä henkilömäärään. Jatkossa tiekartan on tarkoitus pitää sisällään myös viraston muu yhteinen kehittäminen. Digitalisaatiosuunnitelman ja tiekartan mukaan Ruokaviraston kaikilla sektoreilla olevia yhteisiä tavoitteita ovat sähköisen asioinnin kehittäminen, tiedon hyödyntäminen, teknologian kehittäminen sekä osaamisen ja kyvykkyyden kasvattaminen.

1.3.3 Toiminnan tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden toteutuminen

B1. Tukijärjestelmät ovat yksinkertaiset, hallinnollinen taakka on keveä ja lainsäädännön laatu on hyvä

Maaseutuohjelman toimeenpanossa ja uuden kauden suunnittelussa Ruokavirasto onnistui suunnitelmien mukaisesti. Myös Brexitin seurauksiin liittyvää neuvontaa annettiin toimijoille. Viraston asiantuntijat osallistuivat lainsäädännön valmisteluun tehtävänsä mukaisesti, samoin maakuntauudistukseen liittyvään suunnitteluun siihen asti, kun uudistushanke valtakunnallisesti keskeytettiin. MMM:n johdolla tehdyn valvontaselvityksen ehdotuksiin vastattiin mm. eläinvalvontahankkeessa ja eri valvontojen yhdistämiskokeilussa. Elintarvikeketjuun liittyvän uuden lainsäädännön ohjaaminen ja kouluttaminen jäi suunniteltua vähäisemmälle tasolle. Tiedon jakamiseen liittyviä toimia tehtiin jonkin verran, mutta tiedon jakaminen laajemmin edellyttää kansallisen lainsäädännön päivytystä ja EU:n tietosuojasäädösten perkaamista.

Esitys viraston maksuasetuksen muutoksista ja täydennyksistä toimitettiin ministeriölle lokakuussa tavoitteena saada se voimaan vuoden 2020 alusta. Esityksen käsittely on kesken MMM:ssä. Maksuasetuksen kokonaisuudistus siirrettiin ministeriön kanssa sovituslupauksella vuodelle 2020 ja uudistuksen valmistelu Ruokavirastossa aloitettiin joulukuussa 2019.

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisia sulkemistoimenpiteitä tehtiin, mutta työ jatkuu vuonna 2020.

B2. Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa ennakoivasti yhteiskunnan tietotarpeisiin ja vahvistaa kansallista innovaatiojärjestelmää

Ruokavirasto teki aktiivisesti tutkimustyötä mikrobilääkeresistenssin sekä ASF:n torjumiseksi ja näytteenoton sähköistämistä ja näytteiden mobiilikirjaamista kehitettiin. Tutkimusohjelman 2020-2024 loppuunsaattaminen siirtyi vuodelle 2020. Nopea riskiperusteinen asiantuntija-arvioprosessi kuvattiin ja liitettiin osaksi laboratorion toimintajärjestelmää.

Kansainvälistä yhteistyötä hyödynnettiin toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi elintarvikevalvontaketjussa, erityisesti eläintautien torjunnassa, mutta tehtäväkentän laajuuden ja voimavarojen epäsuhta heikentää mahdollisuuksia toimia tässä riittävästi.

B3. Hallintomme on avoin, palveleva, tehokas sekä kansallisesti että kansainvälisesti verkostoitunut vaikuttaja

Lainsäädännön valmisteluun ja valvonnan tehostamiseen liittyvän kansainvälisen yhteistyön lisäksi Ruokavirasto järjesti alansa kansainvälisiä kokouksia, kuten Suomen EU-puheenjohtajakautteen liittyvän EU:n maksajavirastokokouksen, EFSA:n neuvoa-antavan komitean kokouksen sekä kokouksia mm. eläinten lääkitsemiseen ja mikrobilääkeresistenssiin liittyen. Yhteistyötä ja tiedon jakamista tehtiin mm. viranomaisten ja asiantuntijalaitosten kesken, mutta tietosuojalainsäädännön osalta tietojen jakamiseen liittyvät selvitykset ovat kesken, samoin kuin kansallinen lainsäädäntö, joten tältä osin työtä jatketaan. Palveluiden tehostamistarpeita selvitettiin verkkoavorihellä asiakkailta.

Ruokaviraston yhteyteen perustetun elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston käynnistymisen varmistettiin ja sen tarvitsemat hallintopalvelut turvattiin laaja-alaisesti viraston sisäisissä palveluissa, digitalisaation toimintakokonaisuudessa, viestinnän toiminnoissa sekä käynnistymisvuoden aikana myös sihteeripalveluissa.

B4. Hallinnonala hyödyntää digitaalista teknologiaa, yhteisiä tietolähteitä ja integroituja tietovirtoja oman toiminnan tuottavuuden sekä koko toimialan kilpailuvuon edistämiseksi

Ruokaviraston toiminnan käynnistämisen yksi tärkeä tavoite oli tietojärjestelmien ja laajemminkin digitalisaation ja robotiikan aiempaa parempi valmistelu ja käyttöönotto. Tätä varten valmisteltiin pitkän aikavälin digitalisaatiosuunnitelma ja siihen liittyvä tiekartta. Strategiatyössä vahvistettiin se, että tiedon, tutkimuksen ja teknologioiden tarjoamien mahdollisuuksien entistä tehokkaampi käyttöönotto ovat avaimia tulevaisuudessa pärjäämiseen. Perusta tälle työlle on valettu.

Digitalisaatiota edistettiin ottamalla käyttöön useita uusia sähköisiä asiointipalveluita. Näitä olivat mm. Ympäristöterveydenhuollon valvontajärjestelmän (Vati) sähköisen asiointin ensimmäiset palvelut (toimijan ja toiminnan ilmoittaminen), Eläintenpitäjärekisterin sähköinen asiointipalvelu sekä Siemen-, rehu- ja lannoitevalvonnan asiointipalvelu Touko. Lisäksi Ruokavirasto osallistui VM:n rahoittamiin robotiikkahankkeiden pilotointiin viidellä hankkeella (Siemenpäästösten automatisointi, Chatbot lemmikkieläinten tuontiehtoihin, Tekoälyassistentti tiedonhaussa, Puheentunnistus lihantarkastuksessa sekä AI elintarvikevalvonnan dataan). Robotiikkahankkeiden pilotoinneista saatiin onnistuneita tuloksia ja lopputulemana todettiin, että robotiikan käyttöönotolla pystyttäisiin tehostamaan Ruokaviraston toimintaa useissa toiminnoissa.

Paikkatiedon hyödyntämismahdollisuuksia kartoitettiin ja todettiin, että myös siinä hankaluutena ovat EU-lainsäädännön tiukkuus ja kansallisen lainsäädännön päivitystarpeet. Viraston tehtävänä oli tehdä myös EU:n yhteisiin tietovarantoihin liittyvää yhteensovitustyötä eri sektoreilla.

B5. Valtion ja hallinnonalan konsernipalveluja hyödynnetään täysimääräisesti

Valtiokonsernin yhteisiä palveluita otettiin käyttöön, esimerkkeinä Suomi.fi-palvelun systemaattisen käytön suunnittelu sekä Valtorin palvelujen käyttö aiempaa laajemmin. Virasto osallistui lisäksi kokonaisarkkitehtuuryöhön MMM:n toimialueella ja maakuntien viitearkkitehtuuryössä. Palkeet tuottavat virastolle henkilöstö- ja taloushallinnon palveluita. Hankintojen digitalisoinnin eli Handi-hankkeen tavoitteet automatisaatiolle ovat jääneet Ruokaviraston osalta toivottua alhaisemmiksi, joten työ automatisaation edistämiseksi jatkuu vuonna 2020. Jatkotyössä otetaan lisäksi huomioon onnistuneen hankintojen digitalisaation edellyttämät muutokset sisäisesti. Senaatin kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä erilaisissa toimitilahankkeissa. Viikin laboratoriahankkeen tiimoilta yhteistyö onnistui myös SYKE:n kanssa; tällä hetkellä SYKE ja Ruokavirasto toimivat Viikin Kaaritalossa yhteiskäyttöisissä laboratorio-tiloissa.

C1. Tehtävät ja toiminta on sopeutettu määrärahojen puitteisiin

Virasto valmisteli toimintaa ja taloutta koskevan sopeuttamissuunnitelmansa tulevalle kehyskaudelle ja käynnisti heti vuoden alusta säästö- ja sopeuttamistoimenpiteet taloutensa sopeuttamiseksi käytettävissä oleviin määrärahoihin. Sopeuttamistarve vuodelle 2020 arvioitiin viideksi (5) miljoonaksi euroksi. Sopeuttamistoimista huolimatta virasto joutui aloittamaan lokakuussa YT-neuvottelut. Virastolle vuoden 2020 talousarviossa ja vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa osoitettujen, yhteensä viiden (5) miljoonan euron lisämäärärahojen turvin YT-neuvottelut voitiin keskeyttää. Toiminnan ja talouden sopeuttaminen kehyskauden määrärahoihin jatkuu vuonna 2020. Keskeisiä sopeuttamistoimia ovat säästötoimenpiteet, kustannusvastaavuudesta ja tulokertymistä huolehtiminen, prosessien kehittäminen ja yksinkertaistaminen, resurssitehokkuuden parantaminen, tehtävien priorisointi sekä mahdollisuuksien mukaan tehtävien karsiminen tai niistä luopuminen. Viraston strategia linjaa näiden toimien kohdentamista.

Viraston toimintaa ja taloutta suunniteltiin ja toimenpiteiden aikatauluja päivitettiin huomioiden strategia-, tulossopimus- ja talousprosessien kehittäminen yhdessä ministeriön kanssa. Tietojärjestelmäkokonaisuuden pitkäjänteiseksi suunnittelemiseksi, yhtenäistämiseksi ja rahoitusperustelujen vahvistamiseksi virastolle laadittiin digitalisaatiosuunnitelma ja tiekartta sen toteuttamiseksi. Toiminnan ja talouden suunnittelu- ja seurantamallin kehittämistyö jatkuu ministeriön ja hallinnonalan virastojen kesken ministeriön ennakointi- ja strategiatyöryhmässä. Erityistä huomiota kiinnitetään tietojärjestelmähankkeiden suunnitteluun ja raportointiin hankkeiden etenemisestä.

MMM julkaisi toimintavuonna hallinnonalan uuden strategian. Sen perustana on mm. toimintaympäristömuutosten huolellinen kartoitus, johon hallinnonalan virastot mukaan lukien Ruokavirasto ovat osallistuneet. Strategiassa on huomioitu hallitusohjelman uudet linjaukset ja painopisteet. Valtioneuvosto- ja ministeriötason linjaukset otettiin huomioon Ruokaviraston strategiatyössä. Viraston strategia on viimeisteltävänä ja siihen liittyvä yhteinen arvokeskustelu toteutetaan maalies-lokuussa 2020. Samaan aikaan aletaan laatia henkilöstöstrategiaa, joka valmistuu vuoden 2020 loppuun mennessä.

C2. Toimitilahallinta ja hankintatoimi sekä toimipaikkaverkko ovat tehokkaita

Viikin monitoimitilojen rakentamishanke valmistui suunnitelmien mukaisesti syyskuussa. Tiloihin siirtyi myös viraston henkilöstö Vallilan toimitiloista, joista luovuttiin. Viraston toimitiloista on saatavissa lisää tehokkuutta ja säästöjä vuoden 2020 puolivälistä alkaen. SYKE:n kanssa toteutettu laboratoriohanke, jossa osa SYKE:n laboratoriotoinnin sijoittui Ruokaviraston Viikin toimitiloihin, valmistui ja on saanut kiitosta sujuvasta yhteistyöstä yli hallinnonalarajojen. Pienempiä tilahankkeita on meneillään kaikissa Ruokaviraston toimipaikoissa, ja joustavan tilankäytön tehostamiseksi tiivistetään yhteistyötä muiden valtion virastojen ja laitosten kanssa. Monitilahankkeet ovat osaltaan edellyttäneet yhteisten pelisääntöjen luomista, mikä on samalla edistänyt työyhteisön toimintaa ja verkostoitumista.

Joustavan työajan hallintamalli sekä laajasti käytettävissä oleva etätö mahdollistavat viraston 20 toimipaikan tehokkaan hyödyntämisen. Suuri osa Ruokaviraston tehtävistä on paikkasitomaton ja työaika on mahdollista sovittaa työntekijän olosuhteisiin.

Ilmastomuutoksen ehkäisemistä ja energiansäästöä tukeva Green Office -ympäristöjärjestelmä siirtyi Ruokavirastoon Evirasta. Virastossa selvitettiin kattavasti järjestelmän auditoinnin laajentamista ja ympäristöjärjestelmä laajennettiin koskemaan myös viraston päätoimipaikkaa Seinäjoella. Viikissä on lisäksi uudistuvaa energiaa hyödyntävä aurinkovoimala viraston sähköntuotantoon.

Viraston hankintatoimen koordinaatio keskitettiin virastovalmistelussa laaditun suunnitelman mukaisesti viraston sisäisiin palveluihin. Keskitetyn mallin suunnittelu ja toteuttaminen perustui valtionhallinnon yleisiin linjauksiin. Keskitetty hankintatoimi jakaantuu Ruokavirastossa kolmeen eri hankintakategoriaan kategoriavastaavineen. Hankintoihin liittyvät määrärahat, arvio hankintatarpeesta ja päätökset hankintojen tilaamisesta tehdään viraston linjoilla ja toimintakokonaisuuksissa. Keskitetyn hankintatoimen tehtävänä on hankintalaissa säädettyjen, kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailuttaminen. Keskitetty hankintatoimi tukee viraston tehtävien toteuttamista hankkimalla oikeanlaatuiset tavarat ja palvelut taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

C3. EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty

Ruokavirasto teki yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa erityisesti tieteellisissä tutkimushankkeissa ja riskinarviointihankkeissa. Ulkopuolista rahoitusta ja yhteistyökumppaneita on haettu aktiivisesti ja hankehakemuksista iso osa on hyväksytty.

C4. Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista

Ruokaviraston perustamisen tavoitteena oli erityisesti hallinnon rakenteiden keventäminen ja yhtenäistäminen siten, että yhdistettyjen organisaatioiden toimintaa on helpompi ohjata ja johtaa ja että ne ovat sekä toiminnallisesti että vastuunjaon ja asiakastyön kannalta aiempaa selkeämpi kokonaisuus.

Uuden viraston toimiala kattaa ruokajärjestelmän keskusviranomaistoiminnan koko ketjussa ”pellolta pöytään”. Toiminnan tehokkaamman ohjauksen ja keskitetyn johtamisen odotettiin

vahvistavan toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta, ottavan asiakkaiden tarpeet huomioon entistä paremmin ja parantamaan palvelujen tasoa.

Tavoitteet olivat lähtökohtana viraston toimintaa järjestettäessä. Substanssiprosessit siirtyivät suunnitellun mukaisesti virastoon sellaisinaan, kun taas sisäisten palvelujen, IT-palvelujen, kehittämistoiminnan ja asiakastyön prosessit koottiin ja rakennettiin uudelleen. Organisoitumista tarkastellaan uudelleen viraston strategian ja toiminnasta saadun palautteen pohjalta vuonna 2020 tavoitteena erityisesti resurssitehokkuuden varmistaminen ja toimintojen yhdistämisestä saatavien synergiaetujen parempi hyödyntäminen.

Toiminnan käynnistyessä otettiin käyttöön virastovalmistelussa laadittu johtamis- ja päätöksentekojärjestelmä sekä kehittämistyön ja -hankkeiden johtamisen toimintamalli. Niitä tarkastellaan ensimmäisestä toimintavuodesta saatujen kokemusten perusteella tavoitteena johtamisen yhtenäisyys, vuorovaikutteisuus ja sitoutuminen yhteisesti sovittuihin toimintatapoihin. Lisäksi vahvistetaan yhteisiä johtamisen käytäntöjä ja kasvatetaan valmentavan ja luottamukseen perustuvan johtamisen osaamista.

Ruokaviraston vastuulla olevista tehtävistä merkittävä osa tehdään alue- ja paikallishallinnossa (ELY-keskukset, AVIt ja kunnat). Maakuntaudistuksen tavoitteet ja suunniteltu toiminnan organisoinnin malli olisivat soveltuneet erittäin hyvin Ruokaviraston tehtävien hoitamiseen kokonaisuutena. Valmistelun keskeytymisen jälkeen virasto pitää erittäin tärkeänä osallistumistaan alue- ja paikallishallinnon kehittämistä koskevaan valmisteluun ja päätöksentekoon.

C5. Henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin

Henkilöstö ja sen osaaminen, ammattitaidon jatkuva kehittäminen sekä työhyvinvointi ja työkyky ovat Ruokaviraston tärkein voimavara ja onnistumisen mahdollistaja. Virastossa on laadittu strategiavalmistelun pohjalta henkilöstön kehittämis- ja koulutussuunnitelmaa. Tavoitteena on parantaa toiminnan ja osaamisen kokonaistilanteen hahmottamista, kehittämistarpeiden pitkän aikavälin suunnittelua ja luottamuskulttuurin tukemista. Keskeisiä keinoja ovat esimiestyön tukeminen, työkykyjohtaminen, joustotyöpolitiikka sekä asiantuntemuksen arvostuksesta viestiminen. Toimintavuoden aikana panostettiin myös työkykyjohtamisen kokonaisuuteen. Työterveyshuollon palveluviestinnän ohella keskiössä olivat työhyvinvoinnin ennaltaehkäisevät käytännöt sekä henkilöstöedut.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet ydintoiminnoittain toteutuivat taulukossa 2 esitellyllä tavalla. Taulukkoon 3 on koottuna toiminnallista tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Taulukko 2. Ruokaviraston kustannukset, tuotot ja henkilötöypanos vuonna 2019.

Ydintoiminto	Tavoite 2019			Toteuma 2019 ¹		
	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Maatalous				16 613	513	128
Maaseudun kehittäminen				7 802	1 686	69
Metsätalous				536	9	6
Elinkeinokalatalous				704	251	7
Riistatalous				185	1	2
Porotalous				0	0	0
Elintarviketurvallisuuden valvonta				26 639	15 339	239
Elintarviketurvallisuuden laboratoriopalvelut ja riskinarviointi				10 521	349	116
Elintarviketurvallisuuden tieteellinen tutkimus				151	59	2
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta				10 490	2 794	79
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin laboratoriopalvelut ja riskinarviointi				12 091	1 165	128
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tieteellinen tutkimus				1 225	386	12
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden valvonta				8 106	3 099	77
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden laboratoriopalvelut ja riskinarviointi				4 343	1 044	50
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden tieteellinen tutkimus				143	138	1
FEAD vähävaraisten apu				4 491	4 384	4
Ulkoiset IT-palvelut				2 886	2 730	47
Yhteensä	113 615	36 457	995	106 931	33 948	967

¹ Ei sisällä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistoa eikä ulkoisten IT-palveluiden läpilaskutuksen kustannuksia ja tuottoja.

Taulukko 3. Toiminnallista tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Tunnusluku	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Toiminnallinen tehokkuus		
- taloudellisuusindeksi (2019=100)	100	100
- tuottavuusindeksi (2019=100)	100	100
Sähköinen tukihakuprosentti		
- pinta-alaperusteiset tuet	93	94
- yritys-, hanke- ja rakennetuet	89	93
2014-2020 Yritys-, hanke- ja rakennetukivarojen		
- sidontaprosentti (%)	80	89
- maksuprosentti sidonnoista (%)	60	65
- maksuprosentti rahoitussuunnitelmasta (%)	50	49
Asiakastytyväisyys ¹ (asteikko 1-5)	(3,5)	3,37
Palvelusopimusten toteuma (%) ²	98	93

¹ Vuonna 2019 järjestettiin verkkoavioirihi asiakkaiden toiveiden selvittämiseksi, eikä asiakastytyväisyyskyselyä sen vuoksi toteutettu.

² Ulkoisten asiakasvirastojen palvelusopimuksissa suunniteltu Ruokaviraston tuottama htv-määrä verrattuna toteumaan. Vuoden 2019 toteumaprosentti keväällä 2019 tarkistetun htp-määrän mukainen, vuoden 2019 palvelusuunnitelmiin jäänyt alun perin virheellisesti todellista suurempi htp-arvio.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus

Viraston toiminnan tuottavuuden ja taloudellisuuden laskennassa käytetään Tilastokeskuksen käyttämää parivuosislaskentamallia, jossa vertailua tehdään edelliseen vuoteen. Viraston ensimmäisen toimintavuoden osalta laskentaa tuottavuuden ja taloudellisuuden osalta ei voitu tehdä, koska virastolla ei ollut vertailuvuotta edelliseen vuoteen.

Toiminnan tuottavuuden arvioimiseksi ja analysoimiseksi tarvittaisiin tietoa siitä, miten paljon viraston käynnistäminen taloustilanteen ja talouden sopeuttamistarpeen selvittämisen sekä toisaalta yhteistoimintaneuvotteluiden toimenpiteet veivät voimavaroja tavoitteiden toteuttamiselta ja muulta suunnitelmalliselta työltä, mutta tiedonkeruuta tätä varten ei järjestetty. Vaikka tulostavoitteet eivät kokonaisuudessaan toteutuneet, on näin ollen vaikea arvioida, johtuiko se kokonaan organisaatiomuutoksesta, jolloin sen voidaan arvioida olevan tilapäistä, vai oliko tuottavuuden laskussa muitakin syitä.

Laskentamallissa tuottavuus lasketaan tuotos- ja työpanosindeksin avulla. Tuotosindeksi lasketaan suoritteiden lukumäärien ja kustannusosuuksien muutosten avulla. Viraston tuotokset ryhmitellään vuoden 2020 aikana suoriteryhmiin tai sijaissuureisiin. Työpanosindeksi lasketaan henkilötyövuosien määrän muutoksen avulla.

Taloudellisuus lasketaan kustannus- ja tuotosindeksin avulla. Kustannusindeksin laskennassa kustannukset jaetaan palkka- ja muihin kustannuksiin. Vertailuvuoden kustannukset deflatoidaan Tilastokeskuksen laatiman julkisten menojen hintaindeksin perusteella, jolloin kustannuksista saadaan poistettua inflaation vaikutus. Kustannusindeksin laskennassa muutosta verrataan edelliseen vuoteen.

1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui taulukossa 4 esitetyllä tavalla.

Maksullinen toiminta yhteensä

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 23,5 milj. euroa. Kokonaiskustannukset olivat 26,8 milj. euroa. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli toimintavuonna 91 prosenttia. Maksullisen toiminnan tuotot perustuivat MMM:n asetukseen Ruokaviraston maksullisista suoritteista (1146/2018).

Julkisoikeudellinen toiminta

Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan tuotot olivat 19,8 milj. euroa. Tuloista suurimpina olivat lihan tarkastus ja laitosvalvonta 8,9 milj. euroa, luomun valvonta 3,1 milj. euroa, eläinten merkintä ja rekisteröinti 1,9 milj. euroa sekä kasvinterveys ja taimiaineisto 1,3 milj. euroa. Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan kustannukset olivat 21,1 milj. euroa. Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 94 prosenttia.

Liiketaloudellinen toiminta

Liiketaloudellisen toiminnan tuotot olivat 3,7 milj. euroa ja kustannukset olivat 5,7 milj. euroa. Vuoden 2019 talousarviossa oli hintatukea 1,0 milj. euroa maksullisten eläintautitutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja, hintojen alentamiseen. Hintatukea käytettiin 1,0 milj. euroa vuonna 2019.

Taulukko 4. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2019.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 €)	Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet 2019	Maksuperustelain mukaiset liiketaloudelliset suoritteet 2019		Maksullinen toiminta yhteensä 2019	
		Toteuma	Toteuma	Tavoite	Toteuma
		<i>Hintatuet</i>	<i>Muut liiketaloudelliset</i>		
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan tuotot					
- maksullisen toiminnan myyntituotot	19 725	685	3 046		23 456
- maksullisen toiminnan muut tuotot	41		11		52
tuotot yhteensä	19 767	686	3 057	24 976	23 510
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	141	74	235		450
- henkilöstökustannukset	9 258	715	1 771		11 744
- vuokrat	734	15	291		1 040
- palvelujen ostot	3 973	34	874		4 881
- muut erilliskustannukset	218		98		316
- ELY- keskusten kustannukset	1 057				
erilliskustannukset yhteensä	15 382	838	3 269		19 489
Osuus yhteiskustannuksista					
- tukitoimintojen kustannukset	5 013	816	667		6 496
- poistot	647	78	64		789
- korot	28	5	4		37
- muut yhteiskustannukset					
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5 688	899	736		7 323
Kokonaiskustannukset yhteensä	21 069	1 737	4 005	25 976	26 811
KUSTANNUSVASTAAVUUS (TUOTOT-KUSTANNUKSET)	94 % -1 302	39 % -1 052	76 % - - 948	96 % - 1 000	88 % -3 301
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki		1 000		1 000	1 000
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-1 302 94 %	-52 97 %	- 948 76 %	0 100 %	-2 301 91 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki		1 000		1 000	1 000

1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui taulukossa 5 esitetyllä tavalla.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 1,1 milj. euroa ja kokonaiskustannukset 2,4 milj. euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitusosuus oli 54 prosenttia. Yhteisrahoitteinen hanketoiminta liittyi pääosin tieteelliseen tutkimukseen ja riskinarviointiin. Lisäksi osana yhteisrahoitteista toimintaa oli Hyrrä-tukien sähköisen käsittelyketjun kehittämishanke.

Taulukko 5. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2019.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 €)	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot		
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus		383
- EU:lta saatu rahoitus		61
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus		24
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot		631
tuotot yhteensä	800	1 099
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset		
- aineet, tarvikkeet ja tavarat		86
- henkilöstökustannukset		748
- vuokrat		195
- palvelujen ostot		131
- muut erilliskustannukset		48
erilliskustannukset yhteensä		1 208
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannukset		
- tukitoimintojen kustannukset		1 088
- poistot		90
-korot		0
- muut yhteiskustannukset		0
= Osuus yhteiskustannuksista yhteensä		1 178
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 240	2 386
KUSTANNUSVASTAAVUUS	25 %	46 %
(tuotot – kustannukset)	-2 440	-1 287
OMARAHOITUSOSUUS %	75 %	54 %

1.4.4 Yhteistoiminnan kustannusvastaavuus

Yhteistoiminnan kustannusvastaavuus toteutui taulukossa 6 esitetyllä tavalla.

Taulukko 6. IT -palvelutuotannon tuotot ja kustannukset.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 €)	Toteuma 2019 ¹
TUOTOT	
Yhteistoiminnan tuotot	
- yhteistoiminnan tuotot	2 611
- muut tuotot	119
tuotot yhteensä	2 730
KOKONAISKUSTANNUKSET	
Yhteistoiminnan erilliskustannukset	
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	5
- henkilöstökustannukset	994
- vuokrat	206
- palvelujen ostot	34
- muut erilliskustannukset	6
erilliskustannukset yhteensä	1 245
Yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista	
- tukitoimintojen kustannukset	1 572
- poistot	62
-korot	7
- muut yhteiskustannukset	
= Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 641
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 886
KUSTANNUSVASTAAVUUS	95 %
(tuotot - kustannukset)	-156
KUSTANNUSVASTAAVUUS %	95 %

¹Taulukossa ei ole esitetty ulkoisten IT -palvelutuotannon läpilaskutuksen kustannuksia ja tuottoja.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet toteutuivat taulukossa 7 esitetyllä tavalla.

Taulukko 7. Suoritteiden ja julkishyödykkeiden tavoite/arvio määrästä sekä toteuma.

Tunnusluku	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Tuotokset ja niiden kehitys		
Tieteelliset referoidut julkaisut (kpl)	24	29
Alansa parhaaseen neljännekseen kuuluvissa sarjoissa julkaistujen osuus (%)	50	79
Muut tieteelliset julkaisut (kpl)	10	5
Muut julkaisut (kpl)	20	52
Elintarvikeeturvallisuus		
Laboratoriotutkimukset (kpl)	55 000	149 832
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	75	na.
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	2 870	2 890
- Ensisaapumisvalvonta	300	94
- Rehualan toimijoiden valvonta	1 600	1 637
- Kasvisten kaupanormit	50	46
- Luonnonmukainen tuotanto	920	1 113
Lihantarkastus (1 000 kg)	380 000	388 361
Eläinten terveys ja hyvinvointi		
Laboratoriotutkimukset (kpl)	220 000	181 016
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	56	na.
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	1 600	2 035
- eläinlääkinnällinen rajatarkastus	1 600	2 035
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys		
Laboratoriotutkimukset (kpl)	51 200	47 742
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	47	na.
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	4 730	5 212
- Lannoitevalmisteet ¹	400	380
- Siementuotanto	1 500	1 523
- Kasvinterveys	1 700	1 653
- Metsänviljelyaineiston taimitarhat ja varastot	30	28
- Venäjän tuontipuu	1 100	1 628
Laadunhallinta ja sen kehitys		
Ulkop. rahoituksen hankehakemukset (kpl) ²	15	13
- josta hyväksytyt rahoituspäätökset (%) ²	13	77
Sähköisten palveluiden häiriöttömyys, % ³		
- Ruokavirasto.fi	98	100
- Eläintietojärjestelmä	98	100
- Oiva	98	100
- Vipu	95	100
- Hyrrä	95	100
Puimuri-yhteydenottohallintajärjestelmään tulleet tapaukset (ja yhteydenotot)	-	10 361 (15 503)
Siirtomenoihin liittyvät suoritukset		
Tuotantoeläinten hävittäminen		
- Naudat (kpl)	35 000	38 639
- Lampaat ja vuohet (kpl)	7 000	7 155
- Sika ja siipikarja (1 000 kg)	7 100	5 892
Kasvintuhoojien torjuntapäätökset (kpl)	50	100
<i>Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.</i>		

Tunnusluku	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Maatalous ja maaseudun kehittäminen		
Yritys-, hanke- ja rakennetukien paikalla tehtävät otantatarkastukset	-	182
Markkinatukien paikalla tehtävät otantatarkastukset	-	63
Tukijärjestelmien laadunvalvonnat	-	248
Riistavahinkoarvioiden laaduntarkastukset	-	35
Metsätalouden tarkastukset ja valvonnat	-	62
Viestintään liittyviä tunnuslukuja		
Uutiskirjeiden määrä (suluissa vastaanottajien määrä)	-	35 (57 157)
Mediatiedotteet ja takaisinvedot	-	155
Uutisia / Ruokavirasto.fi	-	467
Kävijöitä / Ruokavirasto.fi	-	1,3 milj.
Ruokavirasto.fi-sivuston saavutettavuusarvosana	-	97,2/100

¹ Lannoitteiden osalta on huomioitu kaikki tehdyt päätökset, myös luvat ja näytteet.

² Tunnusluku koskee tieteellisen tutkimuksen rahoituspäätöksiä.

³ Tarkoitetaan viraston asiakkaiden käytössä olevien sähköisten palveluiden käytössä oloaikaa prosentteina suhteessa sovittuun palvelutasoon mukaan laskettuna muissa valtion yhteisissä palveluissa esiintyvät häiriöt (mm. Valtori, Suomi.fi).

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Ruokavirasto toteutti lokakuussa asiakkaille ja sidosryhmille suunnatun verkkoavoriihen, joka oli luonteeltaan verkossa pidetty työpaja pikemmin kuin perinteinen asiakastyytyväisyyskysely. Verkkoavoriiehessä vastaajat saivat vapaasti kertoa näkemyksiään ja odotuksiaan Ruokaviraston toiminnan kehittämiseksi. Vastaajat pääsivät myös jalostamaan toisten vastaajien antamia ideoita eteenpäin. Tärkeimmiksi läpileikkaaviksi kehittämisen teemoiksi verkkoavoriiehessä nousivat Ruokaviraston perustehtävistä huolehtiminen mahdollisimman hyvin, helppo ja yksinkertainen sähköinen asiointi, sekä tiedon tuottaminen ja hyödyntäminen. Vastaajat kokivat tärkeäksi myös Ruokaviraston roolin ruokajärjestelmän yhteistyön kehittäjänä. Verkkoavoriiehessä kysyttiin myös vastaajien tyytyväisyyttä Ruokaviraston palveluihin tällä hetkellä. Arvosanaksi Ruokavirasto sai 3,37 (asteikolla 1=huonoin, 5=paras). Vastaajia verkkoavoriiehellä oli 3 213 kpl.

Tammikuussa toteutettiin myös perinteinen maataloustukivalvonnan asiakastyytyväisyyskysely vuotta 2018 koskien. Kyselyyn saatiin 707 vastausta. Vastaajat antoivat valvontakäynneille kouluarvosanan 8,29 (kaksi vuotta aikaisemmin tehdyssä kyselyssä kouluarvosana oli 8,21).

Palvelulupaus

Viraston antamat palvelulupaukset onnistuttiin lunastamaan alla olevassa taulukossa 8 kuvalla tavalla.

Taulukko 8. Ruokaviraston antamien palvelulupausten toteuma vuonna 2019.

Palvelulupaus	Tavoitteen toteuma
Ruokaviraston toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa. Asiakkaat ja kumppanit otetaan mukaan strategiaprosessiin, palvelumuotoiluun, valvonnan yleiseen suunnitteluun, toiminnan tulosten tarkasteluun ja keskeisiin kehittämishankkeisiin.	Toteutui osittain
Ruokavirasto yhtenäistää ruokaketjun valvontaa ja huolehtii valvontaketjun ammattitaidosta.	Toteutui osittain
Vuoden 2018 viljelijätuet on maksettu pääosin 30.6.2019 mennessä. Joulukuun 2019 loppuun mennessä on maksettu 80 prosenttia tukivuoden tuista. Vuoden 2019 tukihaku avautuu toukokuussa.	Tavoite on saavutettu
Maaseutuohjelman hanke-, yritys- ja rakennetukien hallinnointijärjestelmän toiminnot ovat asiakkaiden ja hallinnon käytettävissä. Toimijat saavat tarvitsemansa luotettavan ja ajantasaisen seurantatiedon kohtuullisessa ajassa.	Tavoite on saavutettu
Virasto tuottaa riittävästi eläintautien ja kasvintuhoojien diagnostiikkapalveluja ja keskeisistä laboratoriotutkimuksista 80 % on suoritettu tavoiteajassa.	Tavoite on saavutettu

Vuoden 2018 viljelijätuet maksettiin Etelä-Suomen sika- ja siipikarjatalouden tuen korotusta ja rahoituskurin palautusta lukuun ottamatta 30.6.2019 mennessä. Tukihaku 2019 avattiin 29.4.2019. Joulukuun loppuun mennessä oli maksettu n. 87 % tukivuoden viljelijätuista.

Hyrrä-verkkopalvelun toimintojen lisäys ja automatisointi toteutui tavoitteiden mukaisesti. Tarkastusosan perusjoukko-, otanta- ja muutoshakemusten käsittelytoiminnot valmistuivat ennen kesää. Takaisinperinnän-, maksumuutosten- sekä Suomi.fi -valtuuden sovellusmuutokset valmistuivat ennen vuoden vaihdetta. ELY-keskuksille ja Leader-ryhmille toteutettiin perusraportit, jotka täyttävät keskeiset myöntö- ja maksutietoja koskevat raportointitarpeet.

Ruokaviraston laadunhallinta

Ruokaviraston laadunhallinta perustuu Ruokaviraston käsikirjaan, yhteisiin ohjeisiin sekä linjoilla ja toimintakokonaisuuksissa noudatettaviin laatustandardeihin:

- ISO 27001 (Informaatioteknologia. Turvallisuustekniikat. Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmät. Vaatimukset);
- ISO 17025 (Testaus- ja kalibrointilaboratorioiden pätevyys. Yleiset vaatimukset); ja
- ISTA (ISTA Accreditation Standard for Seed Testing and Seed Sampling).

Ruokavirastossa on käytössä Green Office -ympäristöjärjestelmä.

Ruokaviraston laatutyötä kehitetään ISO 9000 -laatustandardien pohjalta. Koko viraston laatutyön koordinoimiseksi perustettiin Ruokaviraston laaturyhmä. Virastotason laadunhallinnan arviointi toteutetaan CAF-työkalulla.

Elintarviketurvallisuuden ja laboratoriotoiminnan osalta ulkoisilta asiakkailta saatua palautetta sekä itse havaittuja poikkeamia seurattiin IMS-toiminnanhallintajärjestelmällä.

Palautteiden ja poikkeamien osalta järjestelmään kuvataan suunnitellut toimenpiteet asian korjaamiseksi, toteutetut toimenpiteet sekä myöhemmin vaikuttavuuden arviointi.

Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmä ja turvallisuus

Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmä on yhteinen koko Ruokavirastolle. Hallintajärjestelmässä ja soveltuvuuslausunnossa on huomioitu maksajaviraston ja tietohallinnon erityispiirteet. Ruokaviraston ISO/IEC 27001 -sertifioitu tietoturvallisuuden hallintajärjestelmä kattaa maksajavirastotoimintaan ja tietohallintoon liittyvät palvelut, prosessit ja toiminnot sekä niihin liittyvät johtamis- ja tukitoiminnot toimipaikoissa Seinäjoki, Helsinki, Tampere, Lapinjärvi.

Ruokavirasto ylläpitää yhteistyössä maksajavirastokumppaneiden kanssa maksajavirastokokonaisuuden tietoturvallisuuden hallintaa, johon sisältyy Ruokaviraston ISO/IEC 27001 -sertifioinnin piirissä oleva tietoturvallisuuden hallintajärjestelmä sekä maksajavirastokumppaneiden komission asetuksen (EU) N:o 907/2014 vaatimustenmukaiset tietoturvallisuuden hallintajärjestelmät.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Viraston käynnistymisvaiheessa määritettiin työkykyjohtamisen tavoitteet ja siihen liittyvät toiminnot ja roolit. Työkykyjohtamisen palveluilla vaikutettiin mm. esimiestyön tukemiseen, työyhteisöjen kehittämiseen, työntekijöiden työkyvyn ja työhyvinvoinnin ylläpitämiseen ja tukemiseen sekä yhteistyön lisäämiseen työterveyshuollon ja Kevan kanssa.

Terveyspäiväprosentin osalta asetettu tavoite (95,5 %) saavutettiin, ja toteuma oli 96,1 prosenttia. Myös sairauspoissaolojen osalta asetettu tavoite 10,3 työpäivää/htv saavutettiin. Sairauspoissaolopäiviä oli 9,8 työpäivää/htv. Työterveyshuollon palvelut kilpailutettiin kesällä. Uusi sopimuskausi alkoi lokakuussa.

Toimintavuonna saatettiin loppuun Valtiokonttorin rahoittama kaksivuotinen Kaiku-hanke, jonka tavoitteena oli fasilitoida ja luotsata esimiehiä ja työntekijöitä uudenlaiseen ja yhteiseen organisaatiokulttuuriin. Hankkeen aikana toteutettiin esimiehille toiminnallinen työpaja. Lisäksi koko henkilöstölle tuotettiin toiminnallisia webinaareja aiheista *Ammattimainen keskustelukulttuuri*, *Monipaikkaisen työn johtaminen* sekä *Työyhteisötaidot*.

VMBaro-työtyytyväisyyskyselyssä henkilöstön työtyytyväisyyttä mittaava kokonaisindeksi sai arvon 3,44. Koko valtion kokonaisindeksi oli 3,59 ja MMM:n hallinnonalan 3,71. Myönteisimpinä asioina Ruokaviraston arjessa vastaajat nostivat esiin mm. työn tavoitteiden tietämisen, sitoutumisen työnantajan tavoitteisiin, työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen sekä oikeudenmukaisen kohtelun työtovereiden ja lähiesimiehen taholta. Eniten muutoksen tarvetta puolestaan koettiin palkkausjärjestelmässä, ylimmän johdon toiminnassa esimerkkinä, suunnannäyttäjänä ja töiden organisoijana sekä luottamuksessa palvelussuhteen jatkuvuuteen.

Epäasiallisesta käytöksestä ja häirinnästä raportoitiin verrattain paljon: vastaajista 18 % oli kokenut epäasiallista käytöstä ja häirinnän (työpaikkakiusaamisen) kohteeksi oli joutunut 6 % vastaajista.

Kyselyn tulokset käsiteltiin toimintayksiköissä ja yksiköiden tuloksista tekemien nostojen perusteella henkilöstöyksikkö työsti kolme virastotason kehittämispainopistettä: 1. yhteisen toimintakulttuurin luominen, 2. ruokavirastolainen osaamisen kehittäminen ja 3. hyvän johtamisen ja esimiestyön varmistaminen läpi organisaation. Kehittämisen painopisteet kytkeään 2020 valmistuvan henkilöstöstrategian mukaisiin toimenpiteisiin.

VMBaro-kyselyn tuloksista ja niiden johdosta toteutettavista kehittämistoimenpiteistä järjestettiin vuodenvaihteessa lisäksi koko henkilöstölle suunnattu VMBaro-paneelikeskustelu. Pohjaa paneelikeskustelulle antoivat VMBaron tulosten ohella toimintayksikköjen terveiset omista keskusteluistaan. Paneelikeskusteluun osallistuivat strategisen johtoryhmän jäsenet, luottamushenkilöiden ja työsuojeluvaltuutettujen edustajat sekä esimiesedustaja. Tilaisuudessa hahmoteltiin johtopäätöksiä ja konkreettisia ratkaisuja VMBarossa nousseisiin kehittämistarpeisiin. Vuonna 2020 jatketaan tulosten työstämisessä esiin nousseiden kehittämisehdotusten työstämistä niiden käytäntöön viemiseksi.

Osaamisen kehittämisessä pääpaino on valtionhallinnon yhteisten eOppivan-verkkokurssien hyödyntämisessä. eOppivan monipuolinen koulutustarjonta mahdollistaa monipaikkaisessa virastossa opiskelun ajasta ja paikasta riippumatta. Lisäksi Ruokaviraston säännöllisissä esimiesfoorumeissa ja henkilöstöinfoissa panostettiin viraston toiminnan ja toimintatapojen tutuksi tekemiseen.

Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehitystä koskevat tunnusluvut, tavoitteet ja niiden toteumat on esitetty taulukossa 9. Henkilöstörakennetta kuvaavia tunnuslukuja on taulukossa 10.

Taulukko 9. Henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tunnusluvut.

Tunnusluku	Tavoite 2019	Toteuma 2019
HENKILÖSTÖN RAKENNE		
Henkilöstömäärä (htv), josta	995	967
- toimintamenomomentilta palkattu (htv)	974	945
- muilta TA-momenteilta palkattu (htv) ¹	21	22
Osa-aikaisen henkilöstön osuus (%)	6,4	6,5
Naiset/miehet (%)	71/29	70/30
HYVINVOINTI JA OSAAMINEN		
Työtyytyväisyysindeksi, indeksiluku 1-5 (VMBaro)	3,6	3,44
(- Työyhteisöindeksi)	3,7	3,8
(- Johtajuusindeksi)	3,4	3,3
(- Innovointikyvykyys)	3,6	3,6
Sairauspoissaolot (työpäivät/htv)	10,3	9,8
Terveyspäiväprosentti (%) ²	95,9	96,1
Koulutustaso (indeksiluku)	5,8	5,9
Koulutus ja kehittäminen (työpäivät/htv)	2,4	1,3
MUUT		
Toimitilatehokkuus (tsto) ³	-	15,9

¹ Teknisen avun resurssit.

² Mittari on niiden työpäivien %-osuus kokonaistyöpäivämäärästä, jotka eivät ole sairauspäiviä. Mittari on: 100 % - (sairauspäivien lkm suhteessa kaikkien työpäivien lkm:ään)

³ Senaatin HTH-järjestelmän tieto toimistotiloja koskien.

Taulukko 10. Ruokaviraston henkilöstörakennetta kuvaavia tunnuslukuja.

Henkilöstöresurssit	Toteuma 2019	Osuus
henkilöstömäärä (31.12.2019)	991	
naiset	695	70 %
miehet	296	30 %
henkilötyövuodet	967	
keski-ikä	47,9	
naiset	48,2	
miehet	47,3	
henkilöstömäärät ikäluokittain		
-24	2	0 %
25-34	106	11 %
35-44	290	29 %
45-54	315	32 %
55-64	269	27 %
65-	9	1 %
koulutustasoindeksi	5,9	
naiset	5,9	
miehet	5,8	
vakinaiset	842	85 %
naiset	584	59 %
miehet	258	26 %
määräaikaiset	149	15 %
naiset	111	11 %
miehet	38	4 %
kokoaikaiset	927	94 %
naiset	647	65 %
miehet	280	28 %
osa-aikaiset	64	6 %
naiset	48	5 %
miehet	16	2 %
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	80,8	
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi (1000 euroa)	59 118	

1.7 Tilinpäätösanalyysi

Ruokavirasto aloitti toimintansa 1.1.2019. Virastoon liitettiin Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto ja osa MML:n tietotekniikan palvelukeskusta. Vertailun tekeminen aiempiin vuosiin ja muutosten analysointi esimerkiksi viraston kustannuserissä ei ole kaikilta osin edellä mainitusta syystä mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) ja maatalouden interventiorahaston (Mira) kirjanpito ja maksuliikenne hoidetaan Ruokavirastossa. Nämä budjettitalouden ulkopuoliset rahastot laativat omat tilinpäätöksensä. Ruokaviraston toimintakertomuksessa ei siten oteta kantaa ko. rahastojen toimintaan ja tehtäviin.

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Ruokaviraston toiminnan rahoitus koostui ko. vuoden talousarviomäärärahasta, toimintamenomomentille kirjattavista tuloista sekä muille momenteille myönnetystä kirjaus- ja käyttöoikeuksista. Lisäksi käytössä olivat Eviran ja Mavin toimintamenomomenteilta vuodelta 2018 siirtyneet siirtomäärärahat.

Viraston rahoituslaskelma on esitetty taulukossa 11 (laskelma ei sisällä Ruokaviraston siirtomenoina, tukina tai korvauksina muilta momenteilta maksamia menoja). Menoja virastolla oli yhteensä 106,7 milj. euroa ja tuloja 33,7 milj. euroa. Toimintamenomomentin nettomenot olivat siten yhteensä 70,9 milj. euroa.

Taulukko 11. Viraston rahoituslaskelma.

Rahoituslähde (1000 euroa)	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Toiminnan kokonaisrahoitus (tulot ja menot), josta	113 616	106 704
Toimintamenomomentin rahoitus yhteensä, josta	111 584	104 589
- Nettomääräraha / nettokäyttö	75 127	70 901
- Yhteisrahoitus valtion talousarvion sisällä	111	383
- Yhteisrahoitus EU:lta	49	61
- Muu yhteisrahoitus valtion talousarvion ulkopuolelta	640	655
- Maksullinen toiminta	24 976	23 451
- Muut tulot	10 681	9 138
Muu valtion TA-rahoitus (muiden mom. määrärahat)	2 032	2 115
Toimintamenomomentin rahoitus		
Nettokäyttö/ -käyttöarvio	75 127	70 901
TP/Budjetoitu/TAE ³⁾	70 243	73 362
Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	11 410	9 429
Seuraavalle vuodelle siirtyvä määräraha	6 526	11 890

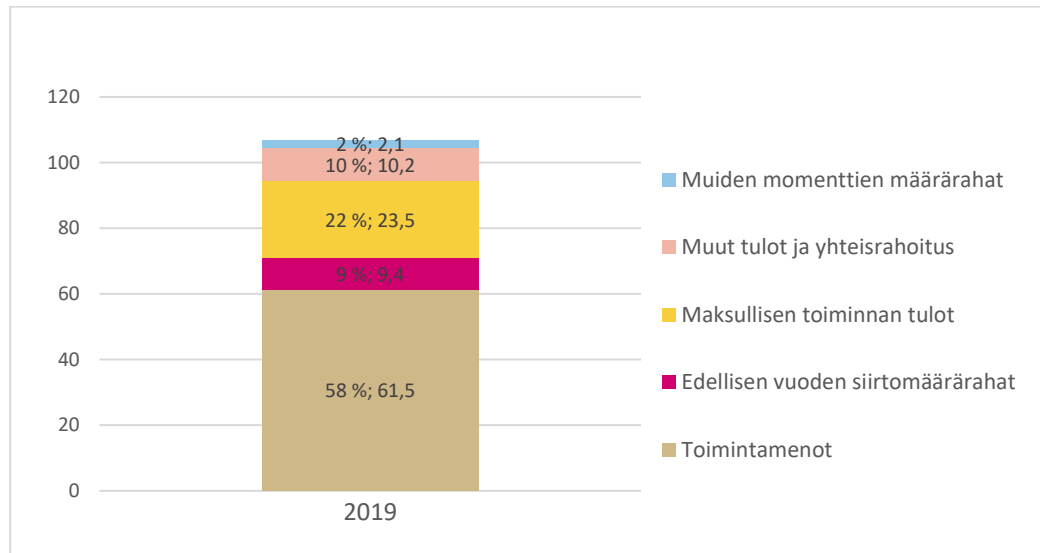
Virastolla oli lisäksi käytettävissään momenttien 28.70.22 (Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki, 0,15 milj. euroa) ja 30.01.23 (Hallinnolliset järjestelyt, 1,96 milj. euroa) vuodelta 2018 siirtynyttä määrärahaa yhteensä 2,12 milj. euroa. Ko. momenttien määräraha käytettiin robotiikan, automatisaation ja digitalisaation edistämishankkeisiin sekä viraston substanssietojärjestelmien kehittämisprojekteihin.

Toimintamenomäärärahaa sai käyttää siirtomenoina vähävaraisille suunnattuun ruoka-apuun (4,12 milj. euroa), hukkakauralain mukaisiin hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen (n. 13 000 euroa) sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille (50 000 euroa). Ruoka-avun osuus nettoutettiin sellaisenaan siirtotalouden tuottoina takaisin toimintamenomomentille.

Vuodelle 2020 siirtyvä siirtomääräraha oli yhteensä 11,9 milj. euroa, josta 4,9 milj. euroa on sidottu valtiovarainministeriön (VM) ja MMM:n rahoittamiin tuottavuushankkeisiin. Ku-
vassa 1 on viraston rahoituksen rakenne kaaviona.

Oman toiminnan rahoituksen lisäksi virasto maksoi tilinpäätösvuonna noin 2 mrd. euroa siirtomenomomenttien määrärahoja mm. maatalouden ja maaseudun tukemiseen, tiloilla kuolleiden eläinten hävittämiseen, eläintauti- ja kasvintuhoojien torjuntaan sekä eläinsuojeluun. Siirtomenoja on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen kappaleessa 1.2.2.

Kuva 1. Rahoituksen rakenne vuonna 2019 (milj. e).

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Ruokavirasto on nettobudjetoitu virasto. Vuoden 2019 talousarvioon jäi kuitenkin alun perin kirjaamatta tieto momentin olevan nettomäärärahoitettu. Vuoden 2019 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentin päätösosaa täydennettiin siten, että tulot voitiin 1.4. lähtien kirjata toimintamenomomentille. Tammi-maaliskuun tulot siirrettiin talousarviokirjanpidon tilille 600 noin 10 500 euroa lukuun ottamatta; ko. summa jäi toimintamenomomentin tuloksi.

Viraston vuoden 2019 talousarvio oli 69,233 milj. euroa, josta yhteensä 61,821 milj. euroa tuli siirtoina Elintarviketurvallisuusviraston (38,091 milj. euroa), Maaseutuviraston (22,380 milj. euroa) ja MML:n (1,350 milj. euroa) momenteilta. Lisäksi määrärahaan osoitettiin 0,500 milj. euroa itsenäisen ja riippumattoman elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintamenoihin, 0,414 milj. euroa eläkemaksurakenteen muutokseen ja 0,179 milj. euroa Mitpan siirtoon sisällyttömän VES/TES-ratkaisun vaikutusta. Momentilta 28.70.20 siirtoina otettiin huomioon yhteensä 4,584 milj. euroa kolmeen tuottavuushankkeeseen (Eläinten terveydenhallintahanke ELTE 2,412 milj. euroa, Eläinvalvonnan ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmän kehittäminen 1,340 milj. euroa sekä Maaseudun Hyrrä-tukien sähköisen käsittelyketjun kehittämishanke 0,832 milj. euroa). MMM:n hallinnonalan momentilta 30.01.23 siirrettiin 1,500 milj. euroa Nautarekisterin uudistamiseen ja 0,200 milj. euroa peltotukivalvonnan menetelmien suunnitteluun ja pilotointiin. Kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnan ohjaukseen siirrettiin 0,035 milj. euroa momentilta 32.40.05.

Talousarviota täydennettiin 0,815 milj. eurolla, josta 0,700 kohdistettiin ASF:n torjuntaa tehostaviin toimenpiteisiin ja 0,115 milj. euroa siirrettiin momentilta 33.02.05 uuden ympäristöterveydenhuollon yhteisen käyttöliittymän ylläpitokuluihin.

Vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa viraston toimintamenoihin myönnettiin 3 milj. euron lisäys toimintaedellytysten turvaamiseen. Lisäksi lisätalousarviossa huomioitiin siirtona 0,314 milj. euroa momentilta 30.01.23; määrärahaa saa käyttää Touko-järjestelmän kehittämiseen sekä viraston toiminnan kannalta välttämättömien tietojärjestelmien yhdenmukaistamiseen.

Yhteensä toimintameno määrärahaa oli vuonna 2019 käytettävissä 73,362 milj. euroa.

Bruttomenot toteutuivat 3,97 milj. euroa talousarviota pienempinä. Bruttotulojen toteuma oli 1,51 milj. euroa talousarviota pienempi. Yhteensä nettomenot toteutuivat siten n. 2,5 milj. euroa talousarviota pienempinä. Toimintamenumomentin rahoitusta siirtyi vuodelle 2020 yhteensä 11,89 milj. euroa.

Viraston siirtomenomomenteista suurimmat vuodelle 2020 siirtyneet erät olivat luonnonhaittakorvausten momentilla (mom. 30.20.44) 69,3 milj. euroa, ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien momentilla (mom. 30.20.43) 87,4 milj. euroa, maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momentilla (mom. 30.20.40) 64,7 milj. euroa sekä maatalouden aloittamis- ja investointiavustusten momentilla (mom. 30.10.40) 31,4 milj. euroa.

Arviomäärärahan ylityksiä virastolla ei ollut.

Ruokavirastolle tilijaottelussa osoitetuista momenteista yhteensä viidellä on valtuuksia: maatalouden aloittamis- ja investointiavustusten momentilla, maaseutuelinkeinotoiminnan korkotukimomentilla, ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien momentilla sekä vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston momentilla (ks. taulukko 12). Lisäksi momentilla 30.10.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen) on myös valtuutta. Suurimmat valtuudet tilikaudella olivat maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuella (250,0 milj. euroa) ja alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen momentilla (214,2 milj. euroa). Ensin mainitusta valtuudesta käytettiin 198,9 milj. euroa; jälkimmäisestä 148,3 milj. euroa. Maaseudun kehittämisen momentin käyttämättä jäänyt osuus 65,9 milj. euroa uusittiin vuodelle 2020.

Momentilla 30.20.43 laskentatapa perustuu tiedossa olevaan ohjelmakauden kestoan. Nykyinen ohjelmakausi kestää vuoteen 2021, jolloin vielä voimassa oleviin sitoumuksien vuosittaisiin maksuhakemuksiin myönnetään korvaus. Korvauksen ensimmäinen erä maksetaan vuoden 2021 puolella ja toinen erä vuoden 2022 puolella.

Nykyisissä ohjelmaperusteisissa sitoumuksissa ja sopimuksissa on kohta (1305/2013 48 artikla), jonka mukaan sitoumuksia voidaan mukauttaa seuraavan kauden ehtoihin sopivaksi uuden kauden toimien alussa. Mukauttaminen tarkoittaa sitoumusten ja sopimusten päättämistä. Tällöin sitoumukset päättyvät ilman seuraamuksia. Näin ollen valtuuslaskenta ja toteutuslaskenta vuonna 2019 on tehty siten, että vuonna 2019 tehtyjen sitoumusten osalta valtuutta käytetään nykyisen tiedon valossa vielä vuoden 2021 maksuhakemuksiin. Edellä mainittu laskentatapa on ollut käytössä myös edellisen ohjelmakauden lopun valtuuslaskennassa.

Taulukko 12. Tiedot valtuuksista vuonna 2019 (1 000 euroa).

Momentti-tunnus	Momentti	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Käytettävissä yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2019
30.10.40	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	100 910	1 744	102 655	97 201	5 454	5 454
30.10.41	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	250 000	0	250 000	198 934	51 066	0
30.10.64	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen	135 583	78 635	214 218	148 303	65 916	65 916
30.20.43	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit	20 000	15 634	35 634	625	35 008	35 008
32.50.64	Vähävaraisimmille suunnattu eurooppalaisen avun rahasto (Fead)	7 955	0	7 955	7 955	0	0
	Yhteensä	514 448	96 013	610 462	453 018	157 444	106 378

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Vertailua vuoteen 2018 ei ole tarkoituksenmukaista tehdä, koska luvun 2 tuotto- ja kululaskelman vuoden 2018 tiedot sisältävät vain Eviran ja Mavin yhdistetyn tuotto- ja kululaskelman, eivät MML:stä siirtyneen Mitpan tietoja.

Toiminnan tuotot

Viraston toiminnan kokonaistuotot tilikaudella olivat 29,7 milj. euroa, josta pääosa – 23,5 milj. euroa – oli maksullisen toiminnan tuottoja. Suurin osa maksullisen toiminnan tuotoista kertyi maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista (19,8 milj. euroa); lihan-tarkastukseen liittyvät maksut muodostivat tästä n. 45 %, luonnonmukaiseen tuotantoon liittyvät suoritteet n. 16 % ja eläinten rekisteröintiin liittyvät maksut n. 9 %.

Muut toiminnan tuotot olivat yhteensä 6,2 milj. euroa. Tästä 2,6 milj. euroa oli viraston muille hallinnonalan virastoille ja laitoksille, myös MMM:lle, tekemää laskutettavaa IT-asiantuntijatyötä. Teknisen avun rahoitusta käytettiin n. 1,9 milj. euroa. Lisäksi n. 0,9 milj. euron tuotot kertyivät tieteellisestä tutkimuksesta ja riskinarvioinnista sekä muusta laboratorioasiantuntijatyöstä.

Toiminnan tuottoja on esitelty aiemmin myös kappaleissa 1.4.2– 4.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat yhteensä 119,4 milj. euroa. Kuluista hieman yli puolet oli henkilöstökuluja (62,0 milj. euroa). Palveluiden ostot muodostivat toiseksi suurimman kuluerän niiden yhteismäärän ollessa 23,6 milj. euroa. Merkittävä osa palveluiden ostoista (n. 13 milj. euroa) kohdistui tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon, perustietotekniikan palveluiden ostoihin sekä muuhun tietohallintoon ja IT-toimintaan (taulukko 13). Valtorin tuottamien

palveluiden osuus oli 4,1 milj. euroa; Palkeiden palvelumaksujen kertymä oli puolestaan n. 1,1 milj. euroa.

Vuokrakulut tilikaudella olivat yhteensä 7,8 milj. euroa. Toimitilavuokrien osuus oli 7,5 milj. euroa. Ostot tilikauden aikana olivat 3,3 milj. euroa; laboratoriotoimintaan liittyvät tavara-hankinnat kattoivat tästä lähes 2 milj. euroa. Muita kuluja realisoitui 2,6 milj. euroa, josta matkakuluja oli yhteensä 1,4 milj. euroa. Erilaisia patentti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksuja maksettiin 1,0 milj. euroa.

Tilikauden poistot olivat yhteensä 5,8 milj. euroa ja valmistus omaan käyttöön 1,7 milj. euroa. Aktivoinnit taseeseen kohdistuivat pääasiassa meneillään oleviin useisiin tietojärjestelmähankkeisiin.

Sisäiset kulut (16,1 milj. euroa) muodostuvat lähes täysin Ruokaviraston maksajavirastotoimintaan kuuluvista kustannusten korvauksista; kuluerästä n. 4,0 milj. euroa on vähävaraisten ruoka-avun toimeenpanon kuluja. Rahoitustuottoja oli yhteensä 0,2 milj. euroa ja -kuluja 0,02 milj. euroa.

Siirtotalouden tuotot olivat yhteensä 881,1 milj. euroa; tästä 528,4 milj. euroa on EU:n maataloustukirahastosta saatuja tuloja ja 348,5 milj. euroa EU:n maaseudun kehittämiseen ohjaamia tuloja.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 2,1 mrd. euroa. Siirtotalouden kulut sisältävät sekä kansallisia että EU-tukia ja -korvauksia. Suurimpia kokonaisuuksia siirtotalouden menojen puolella olivat luonnonhaittakorvaus (543,3 milj. euroa), EU-tulotuki- ja -markkinatuki (512,9 milj. euroa), kansallisesti maksettava maa- ja puutarhatalouden tuki (318,5 milj. euroa) sekä ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien maksaminen (300,8 milj. euroa). Lisäksi EU:n ja valtion rahoitusta alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen ohjattiin 133,5 milj. euroa. Siirtotalouden momenttikoh- taisia toteumia on kuvattu tarkemmin kappaleessa 1.2.2.

Suoritetut arvonlisäveromenot tilikaudella olivat yhteensä 8,8 milj. euroa, kun taas perittyjä arvonlisäveroja oli 0,8 milj. euroa.

Ruokaviraston ensimmäisen toimintavuoden kulujäämäksi muodostui 1,27 mrd. euroa.

Taulukko 13. Tuotto- ja kululaskelma¹.

1000 euroa	Tavoite 2019	Toteuma 2019
TOIMINNAN TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot	24 976	23 451
Vuokrat ja käyttökorvaukset	140	47
Muut toiminnan tuotot	11 341	6 042
TOIMINNAN KULUT		
Aineet, tarvikkeet, tavarat		
- Ostot tilikauden aikana	2 883	3 316
- Varastojen lisäys(-)/vähennys(+)		0
Henkilöstökulut	61 146	61 944
Vuokrat	8 298	7 771
Palvelujen ostot	30 359	23 625
Muut kulut	2 029	2 543
Valmistus omaan käyttöön (-)	-8 000	-1 692
Poistot	8 500	5 780
Sisäiset kulut		-4
JÄÄMÄ I	-68 758	-73 741
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		-23
SATUNNAISET TUOTOT JA -KULUT		0
JÄÄMÄ II	-68 758	-73 718
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA -KULUT		
Siirtotalouden tuotot	3 900	4 116
Siirtotalouden kulut	9 250	9 743

¹ Sisältää momentit 30.20.01, 28.70.22, 30.01.23, 30.20.20 ja 30.20.62.**Taulukko 14.** Tietohallinnon ja muiden perusrakenteiden kulut ja investoinnit.

Ruokaviraston tietohallinto ja muut perusrakenteet (1000 euroa)	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Tietotekniikan käyttökulut	15 339	13 911
Tietotekniikkainvestoinnit	7 452	7 132
Muut merkittävät investoinnit	400	304

1.7.4 Tase

Ruokaviraston tase on muodostettu yhdistäen Eviran (2018: 27,1 milj. euroa) ja Mavin (2018: 47,6 milj. euroa) taseet. Vertailu vuoteen 2018 ei siten ole tarkoituksenmukaista, koska taseen muodostamisessa ei ole huomioitu MML:sta siirtynyttä Mitpan osaa.

Taseen loppusumma oli vuoden lopussa 79,2 milj. euroa.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden arvo oli yhteensä 49,9 milj. euroa, josta aineettomien hyödykkeiden osuus 47,5 milj. euroa. Aineettomista hyödykkeistä 29,2 milj. euroa muodostui valmiista tietojärjestelmistä ja 18,3 milj. euroa keskeneräisistä tietojärjestelmistä. Aineellista käyttöomaisuutta oli yhteensä 2,3 milj. euroa koostuen laboratoriokäytössä olevista laitteista ja kalusteista.

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvo oli 29,3 milj. euroa, josta suurimman osan muodostivat lyhytaikaiset saamiset – yhteensä 28,9 milj. euroa. Myyntisaamisten arvo oli 3,7 milj. euroa. Siirtosaamisten 8,1 milj. euron arvosta suurin osa (6,8 milj. euroa) koostui teknisen avun ja vähävaraisten ruoka-avun tuloutuksen jaksottamisesta. Muut lyhytaikaiset saamiset olivat yhteensä 13,5 milj. euroa; tästä 11,6 milj. euroa oli viraston ns. Sampo-tukisaatavia, joiden todennäköinen arvo on kuitenkin n. 6,5 milj. euroa. Ero taseen arvon ja todennäköisen arvon välillä johtuu saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta. Lisäksi EU-rahoitteisten saatavien osalta komissiolle tapahtuva raportointi vaikuttaa kirjanpidossa avoinna olevien saatavien määrään.

Vastattavaa

Oma (valtion) pääoma oli tilikauden lopussa -218,4 milj. euroa. Oma pääoma on virastolla negatiivinen johtuen Maaseutuviraston edellisten tilikausien pääoman muutoksista ja kulujaamasta; viraston luonne erilaisten tukien, korvausten ja avustusten maksajana näkyy myös taseen painopisteissä ja oman pääoman negatiivisuutena.

Lyhytaikainen vieras pääoma oli 297,6 milj. euroa. Pääosa tästä, 277,2 milj. euroa, muodostuu talousarvion ulkopuolisten rahastojen, Makeran ja Miran yhdistilien saldosta. Makeran osuus oli 274,27 milj. euroa ja Miran 2,97 milj. euroa. Ostovelkojen arvo oli 5,5 milj. euroa ja siirtovelkojen 11,8 milj. euroa; siirtoveloista 11,6 milj. euroa oli lomapalkkavelan muutosta.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvio Ruokaviraston vuoden 2019 sisäisen valvonnan tilasta perustuu sisäisestä valvonnasta tehtyyn kartoitukseen COSO 2013 -mallin pohjalta sekä sisäisen tarkastuksen yksikön vuoden 2019 aikana tekemiin tarkastushavaintoihin. Taustatietona on käytetty myös tietoturvasertifikaatin SFS-ISO/IEC 27001:2013 ylläpitoon liittyviä auditointeja kuten myös aineistoa, jota on käytetty EU –maksajaviraston johdon vahvistuslausumaa valmisteltaessa. Sisäisen valvonnan tilasta vuoden 2019 osalta käytiin keskustelu viraston operatiivisessa johtoryhmässä 4.2.2020 ja strategisessa johtoryhmässä 10.2.2020.

Ruokavirastossa on huolehdittu talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti siitä, että virastossa on talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat Ruokaviraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä Ruokaviraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston ja laitoksen taloudesta ja toiminnasta.

Ruokaviraston välitettävänä olevien varojen hoito ja muille virastoille ja laitoksille annetut tehtävät, joista Ruokavirasto vastaa, ovat toteutuneet talousarvioasetuksen mukaisesti.

Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan tilasta Ruokavirastossa. Viraston sisäinen valvonta on järjestetty pääosin asianmukaisesti, mutta yksittäisiä puutteita on havaittu. Puutteisiin on pääosin syynä viraston perustaminen ja siitä johtuva runsas yhtenäistämisen ja kehittämisen tarve. Kireä rahatilanne on osaltaan haitannut toiminnan kehittämistä mikä puolestaan heijastunut sisäisen valvonnan kehittämiseen.

Sisäisen valvonnan kannalta kehittämiskohteiksi esitetään vuonna 2020:

1. Prosessien kehittäminen ja yhtenäistäminen
2. Organisaatiokulttuurin ja toimintatapojen yhtenäistäminen
3. Sisäisen valvonnan viitekehyksen kirkastaminen
4. Riskienhallinnan kehittäminen
5. Laatutyön ja jatkuvan parantamisen kehittäminen

1.9 Arviointien tulokset

EU-toimielinten tarkastukset

Euroopan unionin toimielimistä komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto sekä Euroopan tilintarkastustuomioistuimien tekevät tarkastuksia Ruokaviraston toimeenpanovastuulla oleviin ohjelmiin ja tukijärjestelmiin. Euroopan komissio voi tarkastusten perusteella sulkea maataloustuki- tai maaseuturahastosta rahoitettuja menoja unionin rahoituksen ulkopuolelle asetuksen (EU) N:o 1306/2013 52 artiklan mukaisesti.

Komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto teki tarkastuskäynnin 10.–14.6. Tarkastus kohdistui tukioikeuksiin ja pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanoon. Tarkastushavaintoja ei saatu tiedoksi vuoden 2019 aikana. Tarkastus on kesken. Komission vuoden 2018 tarkastus maidon kriisitukia koskien päättyi vuoden 2019 aikana. Tarkastuksesta ei aiheutunut rahoitusoikaisua.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin teki maaseuturahastoa koskevan tarkastuksen 18.–22.3. Tarkastuksessa kohteena oli luonnonmukaisen tuotannon korvausta, luonnonhaittakorvausta ja Leader-toimintarahaa koskevia maksuja. Tarkastuksen yhteydessä tehtiin myös tuloksellisuuskäynnin painottuvaa selvitystä yhteisestä seuranta- ja arviointikehyksestä. Tarkastuksessa ei havaittu huomautettavaa. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin teki tarkastuskäynnin 18.–22.11. maitoalalla vuosien 2015/2016 kriisin perusteella toteutettuja poikkeuksellisia toimenpiteitä koskien. Tilintarkastustuomioistuin tutkii poikkeustoimenpiteitä, joihin EU ryhtyi maitoalan markkinahäiriöiden torjumiseksi vuosina 2014–2017. Tarkastajat arvioivat, suunniteltiinko toimenpiteet kunnolla ja lievennettiinkö niillä riittävästi häiriöiden vaikutuksia. Tilintarkastustuomioistuimen on määrä julkaista kertomus vuoden 2020 lopulla.

EU:n komission terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto SANTE teki Suomeen kaksi auditointia, eläinten hyvinvoinnin valvonta helmikuussa ja tuontivalvonta toukokuussa. Kummastakaan ei tullut suosituksia. Aiemmista auditoinneista on avoinna kahdeksan suositusta, joista viiteen on toimitettu materiaalia vuoden 2019 lopussa suosituksen sulkemiseksi.

Avoinna olevista suosituksesta seitsemän on Ruokaviraston vastuulla ja yksi Tukesin vastuulla.

ISO/IEC 27001 -sertifikaatti

Maaseutuviraston ISO/IEC 27001 -sertifikaatti siirtyi 1.1.2019 Ruokavirastolle. Siirtymiseen liittyvien tehtävien toimeenpano varmistettiin Kiwa-Inspectan toteuttamassa katselmuksessa 5.2. Ruokaviraston ISO/IEC 27001 -sertifikaatin seuranta-auditoinnin toteutti Kiwa-Inspecta 2.-3.12. Auditoinnissa ei todettu lieviä eikä vakavia poikkeamia.

Todentamisviranomaisen maksajavirastotarkastus

Todentamisviranomaisen BDO Auditor Oy teki MMM:n nimittämänä tilintarkastajana Ruokaviraston tilintarkastuksen siltä osin kuin se toimi maksajavirastona. Tarkastus liittyi maataloustukirahaston ja maaseuturahaston toimintaan ja maksuihin tilikaudella, joka alkoi 16.10.2018 päättyi 15.10.2019. Tarkastus tehtiin kansainvälisesti hyväksytyjen tilintarkastus-suositusten mukaisesti ja siinä tarkasteltiin mm., täyttääkö maksajavirasto hyväksymisperusteet, toimiiko olennainen sisäinen valvonta ja onko maksut toteutettu laillisesti ja sääntöjen mukaisesti.

Lausunnossaan 14.2.2020 todentamisviranomaisen totesi sekä maataloustukirahaston että maaseuturahaston osalta, että komissiolle luovutetut, 15. lokakuuta 2019 päättyneen tilikauden 2019 tilit olivat kaikilta olennaisilta osiltaan todenperäiset, täydelliset ja tarkat rahastoilta veloitetttujen nettomääräisten kokonaismenojen osalta. Maksajaviraston hyväksymisperusteiden täyttymisen tarkastelu osoittaa, että maksajaviraston sisäisen valvonnan menettelyt ovat toimineet tyydyttävästi. Lisäksi menot, joista oli esitetty komissiolle korvauspyyntö, olivat olennaisilta osiltaan laillisia ja sääntöjenmukaisia.

Laboratorioakkreditoinnit ja -arvioinnit

Ruokaviraston laboratorio- ja tutkimuslinjan laboratoriopalvelut arvioitiin FINAS-akkreditointipalvelun toteuttamassa ulkoisessa arvioinnissa 29.10.-8.11. Arviointi toteutettiin kaikissa laboratorion yksiköissä ja useilla toimipaikoilla ja kohteena oli yli 150 akkreditoitua eläin- ja kasvitautien sekä elintarvikkeiden ja rehujen kemiallisen ja mikrobiologisen analytiikan tutkimusmenetelmää. Arvioinnin toteutti 9-henkinen arviointiryhmä. Arviointi toteutettiin laboratoriotoiminnan vaatimusstandardin SFS-EN ISO/IEC 17025:2017 mukaisesti.

Arvioinnin tuloksena FINAS-akkreditointipalvelu totesi, että laboratorion vahvuus on erittäin asiantunteva, pätevä ja toimintaa kehittämään motivoitunut henkilökunta sekä pitkä kokemus menetelmistä ja matriiseista. Arvioinnin perusteella laboratorion johto, laatuvaastaavat ja henkilökunta ovat perehtyneet uuden standardin SFS-EN ISO/IEC 17025:2017 päivitettyihin vaatimuksiin, ja toiminta ja ohjeistus on päivitetty näitä vastaaviksi. Arvioinnin tuloksena akkreditoitiin myös uusia analyysimenetelmiä.

Siementen näytteenotto- ja analyysipalvelun akkreditointi jatkuu kansainvälisen ISTA-standardin mukaisesti. Kansainvälisen ryhmän tekemä arviointi oli viimeksi 3.10.2018, ja seuraava ISTA (*International Seed Testing Association*) arviointi on vuonna 2021.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Maatalous

YT-alueet ja ELY-keskukset tekivät viljelijätukien takaisinperintäpäätöksiä yhteensä 5 242 kpl, josta hallinnollisia seuraamuksia - summakarensseja oli 187 kpl ja keltaisia kortteja 86 kpl. Takaisinperintäpäätöksiä ja hallinnollisia seuraamuksia yhteensä 5,17 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 1,93 milj. euroa (taulukko 14). Summakarenssia oli 0,33 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,28 milj. euroa. ja keltainen kortti – seuraamuksia oli yhteensä 0,11 milj. euroa, josta EU:n rahoitus oli noin 0,05 milj. euroa.

Taulukko 15. Viljelijätukien takaisinperinnät vuonna 2019.

Kaikki päätökset (sis. summakarenssitapaukset)	Euro, yhteensä	Euro, EU-osuus
Perittäväksi määrätty ajalla 1.1 - 31.12.2019	5 165 797,96	1 931 018,68
, joista peritty ajalla 1.1 -31.12.2019	3 896 166,32	1 523 508,51
Perimättä 31.12.2019	1 269 631,64	407 510,17

Vuonna 2019 perintään tulleista viljelijätukien takaisinperinnöistä ja hallinnollisista seuraamuksista saatiin saman vuoden aikana 75 %. Niistä oli siten perimättä vuoden lopussa 1,26 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,41 milj. euroa. Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2020.

Viljelijätukien takaisinperinnät johtuvat yleisimmin maatilojen valvonnoissa havaituista virheistä ja puutteista.

Rikostuomioon johtaneita väärinkäytöksiä ei ollut.

Maaseudun kehittäminen (hanke- ja yritystuet)

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmien 2007-2013 ja 2014-2020 hanke- ja yritystuissa ELY-keskukset tekivät takaisinperintäpäätöksiä yhteensä 40 kappaletta (taulukko 15). Takaisinperintäpäätösten lukumäärä oli hieman pienempi kuin edellisvuonna, jolloin takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 56 kpl. Ohjelmakauden 2014-2020 takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 25 kpl ja ohjelmakauden 2007-2013 15 kpl.

Takaisinperintäpäätöksillä määrättiin maksettavaksi takaisin tukea yhteensä 1,07 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus on yhteensä noin 0,47 milj. euroa. Niistä perittiin takaisin vuonna 2019 noin 44 % eli yhteensä 0,47 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus on 0,22 milj. euroa. Perintää on hidastanut konkurssi- ja valitustapaukset. Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2020.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmien 2007-2013 ja 2014-2020 hanke- ja yritystuissa takaisinperinnän yleisimpiä syitä oli se, että tuetusta investointikohteesta on luovuttu, yrityksen toiminta siirretty tukikelvottomalle alueelle tai tuettu toiminta on lopetettu tukisäännösten vastaisesti ennen kolmen tai viiden vuoden sitoumuskauden päättymistä.

Lisäksi muutamissa tapauksissa havaittiin tukikelvottomia kustannuksia, kuten hankittu käytetty laite tai ennakoon maksettua tukea vastaava määrä kustannuksia ei ole syntynyt.

Maaseudun hanke- ja yritystuissa tuli ilmi yksi rikostuomioon johtanut väärinkäytös.

Taulukko 16. EU-osarahoitteisten ja kansallisten maaseudun hanke- ja yritystukien takaisinperintäpäätökset vuonna 2019.

	Ohjelmakausi 2014-2020	Ohjelmakausi 2007-2013	
	MSR	MSR	
	Manner-Suomen maaseudun kehittä- misohjelma pää- oma	Manner-Suomen maaseudun ke- hittämishjelma pääoma	Yhteensä pääoma
Takaisinperintäpäätökset 1.1.-31.12.2019 kpl	25	15	40
Perittäväksi määrätty EU-osuutta, euroa	419 444,35	51 405,05	470 849,40
Perittäväksi määrätty valtion osuutta, euroa	577 172,36	25 694,76	602 867,12
Perittäväksi määrätty yhteensä, euroa	996 616,71	77 099,81	1 073 716,52
Perityksi saatu EU-osuutta, euroa	181 132,75	34 095,68	215 228,43
Perityksi saatu valtion osuutta, euroa	248 642,89	6 281,10	254 923,99
Perityksi saatu yhteensä, euroa	429 775,64	40 376,78	470 152,42
Perimättä EU-osuutta, euroa	238 311,60	17 309,37	255 620,97
Perimättä valtion osuutta, euroa	328 529,47	19 413,66	347 943,13
Perimättä yhteensä, euroa	566 841,07	36 723,03	603 564,10

Maatalouden rakennetuet

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa 2014 -2020 ELY-keskus määräsi takaisinperittäväksi vuonna 2019 yhdeltä tuen saajalta rakennetukea yhteensä 32 000 euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 13 000 euroa. Saatava oli osittain edelleen avoinna 31.12.2019, yhteensä 22 000 euroa. Rikostuomioon johtaneita väärinkäytöksiä ei ollut.

Maatilojen neuvontakorvaus

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa 2014 -2020 ELY-keskukset tekivät vuonna 2019 maatilojen neuvontakorvauksessa (Neuvo 2020) yhteensä kaksi takaisinperintäpäätöstä. Takaisinperintäpäätöksillä määrättiin perittäväksi takaisin tukea yhteensä 315 euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 130 euroa. Kaikki saatiin perittyä takaisin vuoden 2019 aikana. Rikostuomioon johtaneita väärinkäytöksiä ei ollut.

Ei-tuotannollisten investointien tuet

Ei tuotannollisten investointien tukia ei määrätty vuonna 2019 takaisinperittäväksi.

Metsätalouden tukien takaisinperinnät

Ruokavirasto tekee kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja (34/2015) mukaisia tukien takaisinperintäpäätöksiä ja rahoituksen peruutuksia Suomen metsäkeskuksen esityksestä. Vuonna 2019 Ruokavirastoon saapui uusia takaisinperintäesityksiä 317 kpl (2018: 200 kpl, 2017: 212 kpl). Pääosa takaisinperinnöistä koski kunnostusojituksen suunnittelutukia. Suuri määrä johtuu siitä, että vanhan lain hankkeiden toteutusaika ja maksatus päättyi eikä kaikkia hankkeita ole saatu toteutettua loppuun. Vuosina 2017-2019 saapuneita takaisinperintäesityksiä oli vuoden 2019 lopussa vireillä 410 kpl.

Takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 85 kpl, perimättä jättämispäätöksiä 20 kpl ja 54 asian käsittely lopetettiin, koska tuensaaja oli maksanut tuen vapaaehtoisesti takaisin metsäkeskukselle tai toteuttanut hankkeen. Kuulemisen jälkeen tukia jätettiin perimättä, jos tuensaaja oli toteuttanut työn tai perimättä jättämiseen oli jokin tuensaajasta riippumaton syy. Takaisinperittäviksi määrätyt summat olivat korkoineen yhteensä noin 55 156 euroa. Vuosina 2013 - 2019 takaisinperittäviksi määrätyistä metsätuista saatiin korkoineen perittyä noin 57 125 euroa. Kaikki tuet olivat kansallisia. Kokonaan saatiin perittyä loppuun edellisiltä vuosilta avoimena olleita tai kertomusvuonna määrättyjä saatavia 67 kpl. Avoimeksi osin tai kokonaan jäi vuodenvaihteessa 13 kpl tapausta, yhteissummaltaan korkoineen 19 729 euroa. Kahden takaisinperintäpäätöksen valitus on vireillä hallinto-oikeudessa.

Tuissa ei ole tullut ilmi väärinkäytöksiä, jotka olisivat johtaneet rikostuomioon.

Lisäksi annettiin yksi rahoituslain (34/2015) 27 §:n mukainen kielto asiamiehelle laatia rahoituslain mukaisia asiakirjoja.

Taulukko 17. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaiset takaisinperinnät 2019 ja aikaisemmat avoimet saatavat.

Kaikki kansallisia	KEMERA-tuki takaisinperinnät
Takaisinperintäpäätökset 1.1.–31.12.2019, kpl	85
Perittäväksi määrätty pääoma v.2019, euroa	49 196,44
Perittäväksi määrätty korkoja v.2019, euroa	5 959,68
Perityksi saatu v.2019 määrättyjä pääomia, euroa	33 536,89
Perityksi saatu v.2019 määrättyjä korkoja ja viiv.kork.	4 055,26
Perityksi saatu vuosilta 2013-2018 avoimena olleita pääomia, korkoja ja viivästyskorkoja	19 532,72
Perityksi saatu kaikkiaan v. 2019, euroa	57 124,87
Perintä osittain tai kokonaan kesken, kpl	13
Perimättä pääomaa, korkoja ja viivästyskorkoja 31.12.2019 yhteensä euroa vuosilta 2013-2019	19 728,67

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmän toimeenpano

Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan valvonta- ja seuraamussäännökset koskevat merialueilla tapahtuvaa kaupallista kalastusta, kaupallisen kalastuksen saaliita ja niistä peräisin olevia kalatuotteita. Jäsenmaat huolehtivat EU:n yhteisen kalastuspolitiikan

toimeenpanosta. Lailla yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta (1188/2014) Ruokaviraston tehtäväksi on säädetty määrätä hallinnollisia sanktioita yhteisen kalastuspolitiikan vastaisista teoista. Ruokavirasto määrää hallinnolliset sanktiot myös Ahvenanmaan maakunnan puolesta.

Hallinnollisia sanktioita ovat rikkomus- ja seuraamusmaksut sekä muut oheisseuraamukset. Ruokavirasto siirtää määräämänsä sanktiomaksut Oikeusrekisterikeskuksen perittäväksi. Lisäksi Ruokavirasto ylläpitää rikkomusrekisteriä annetuista sanktioista ja muista laissa tarkemmin säädettyistä seikoista.

Ruokavirasto antoi yhteensä 80 päätöstä yhteisen kalastuspolitiikan vastaisista teoista. Vuonna 2018 päätöksiä tehtiin 130 kpl ja vuonna 2017 60 kpl. Yksittäiseen päätökseen voi sisältyä yksi tai useampia tekoja. Ahvenanmaan maakunnan hallitus ei tehnyt Ruokavirastolle esityksiä sanktiomaksujen määräämiseksi.

Ruokaviraston määräämät rikkomusmaksut vaihtelivat 100 ja 1 500 euron välillä riippuen tekojen laadusta ja lukumäärästä. Rikkomusmaksuja määrättiin sekä kalastusalusten päälliköille että kalasaaliiden ensiostajille. Ruokavirastossa oli käsittelyssä kaksi epäiltyä vakavaa rikkomusta. Toisen rikkomusepäilyn käsittely jatkuu vuonna 2020.

Ruokavirasto osallistui myös yhteisen kalastuspolitiikan valvonnan ohjausryhmän kokouksiin sekä yhteisen kalastuspolitiikan seurannan ja valvonnan Seuraamus -tietojärjestelmän kehittämiseen.

Sääntöjenvastaisuusraportointi

Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) raportoitiin komission asetuksen (EY) N:o 1848/2006 ja komission asetuksen (EU) N:o 1971/2015 mukaisia sääntöjenvastaisuustapauksia seuraavasti:

Komission asetuksen 1848/2006 ja 1971/2015 mukaisia 10 000 euroa tai sitä suurempia (yhteisön rahoitusosuudet) uusia 3 artiklan mukaisia sääntöjenvastaisuustapauksia on raportoitu yhteensä 11 kappaletta. Tapaukset liittyivät yritys- ja hanketukiin sekä viljelijätukiin. Artiklan 3 sääntöjenvastaisuustapauksissa EU:n tukiosuus oli yhteensä 391 010,12 euroa, josta maksatuksen jälkeen havaittiin ja siten takaisinperittäväksi määrättiin 297 935,54 euroa.

Asetusten 1848/2006 ja 1971/2015 artiklan mukaisia muutosilmoituksia raportoitiin yhteensä 30 kappaletta.

Tutkintapyyntö laitehankinnassa

Ruokavirasto on tehnyt tutkintapyyntöä poliisille liittyen joulukuussa 2019 tehtyyn noin 145 000 euron maksuun ulkomaille.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Kirjanpitoyksikön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veroluonteiset tulot	747 845,43	782 293	782 292,99	0,00	100 %
11.04.01 Arvonlisävero	747 845,43	782 293	782 292,99	0,00	100 %
12. Sekalaiset tulot	881 935 262,09	929 379 285	929 483 940,13	104 655,02	100 %
12.28.92.Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot	-116 431,77	0	0,00	0,00	0 %
12.30.01.EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	525 166 202,17	536 733 000	528 373 173,03	-8 359 826,97	98 %
12.30.02.Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	346 034 350,91	340 000 000	348 464 212,66	8 464 212,66	102 %
12.30.99.Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	6 451 819,32	5 146 985	5 147 254,15	269,33	100 %
12.39.04.Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	4 159 184,17	47 263 124	47 263 124,36	0,00	100 %
12.39.10.Muut sekalaiset tulot	240 137,29	236 176	236 175,93	0,00	100 %
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	10 724,09	7 485	7 485,46	0,00	100 %
13.01.05. Korot muista lainoista	10 724,09	7 485	7 485,46	0,00	100 %
15. Lainat	103 493,34	94 981	94 981,44	0,00	100 %
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	103 493,34	94 981	94 981,44	0,00	100 %
Tuloarviotilit yhteensä	882 797 324,95	930 264 045	930 368 700,02	104 655,02	100 %

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio -Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoministeriön hallinnonala							75 002,79	75 002,79	11 878,43	0,00
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)							75 002,79	75 002,79	11 878,43	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	485 505,44	40 493	40 492,84		40 492,84	0,00	187 000,00	200 157,00	167 142,21	33 014,79
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	5 743,44	27 336	27 335,84		27 335,84	0,00				
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	32 762,00	13 157	13 157,00		13 157,00	0,00		13 157,00	13 157,00	0,00
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)	447 000,00									
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v)							187 000,00	187 000,00	153 985,21	33 014,79
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 144 025 370	2 251 132 461	1 894 847 733,68	302 471 165,20	2 197 318 629,55	53 813 831,30	303 406 557,89	1 821 532 511,68	1 469 110 415,55	305 222 096,13
30.01.23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	4 500 000,00						1 960 980,99	1 960 980,99	1 960 980,99	0,00
30.01.29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	8 565 791,89	8 695 007	8 695 007,06		8 695 007,06	0,00				
30.10.40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)	75 276 000,00	84 976 000	53 591 718,22	31 384 281,78	84 976 000,00	0,00	30 615 271,76	115 591 271,76	84 206 989,98	31 384 281,78
30.10.41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	11 031 172,18	13 000 000	12 169 096,84		12 169 096,84	830 903,16				
30.10.42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	58 330 000,00	40 500 000	31 842 082,25	8 657 917,75	40 500 000,00	0,00	15 299 396,00	55 799 396,00	47 141 478,25	8 657 917,75
30.10.43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	67 767 000,00	47 767 000	28 312 829,31	19 454 170,69	47 767 000,00	0,00	76 653 098,66	124 420 098,66	59 772 569,11	19 647 529,55

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.10.43.1. Eläinten hyvinvointikorvaukset (kausi 2014-2020) (KPY)	67 567 000,00	47 367 000	28 312 829,31	19 054 170,69	47 367 000,00	0,00	76 459 739,80	123 826 739,80	59 772 569,11	19 054 170,69
30.10.43.2. Ohjelman korjaukset ja maksut (KPY)	100 000,00	300 000		300 000,00	300 000,00	0,00	100 000,00	400 000,00		400 000,00
30.10.43.3. Eläinten hyvinvointia edistävät tuet (kausi 2007-2013) (KPY)	100 000,00	100 000		100 000,00	100 000,00	0,00	93 358,86	193 358,86		193 358,86
30.10.44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	7 500 000,00	22 500 000	22 500 000,00		22 500 000,00	0,00	2 036 713,87	24 536 713,87	24 536 713,87	0,00
30.10.63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)		950 000		950 000,00	950 000,00	0,00		950 000,00		950 000,00
30.10.63.5. Kyläkaupat monipalvelukeskuksina - kokeiluhankkeet (KPY)		950 000		950 000,00	950 000,00	0,00		950 000,00		950 000,00
30.10.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	154 985 316,33	180 700 000	144 056 640,09		144 056 640,09	36 643 359,91				
30.10.64.1. Yritys- ja hanke-tuet (EU) (KPY)	66 869 265,24	78 380 000	63 285 141,37		63 285 141,37	15 094 858,63				
30.10.64.2. Yritys- ja hanke-tuet (valtio) (KPY)	76 313 707,43	90 570 000	73 077 611,25		73 077 611,25	17 492 388,75				
30.10.64.3. Tekninen apu (EU) (KPY)	4 743 422,97	4 620 000	2 931 713,44		2 931 713,44	1 688 286,56				
30.10.64.4. Tekninen apu (valtio) (KPY)	6 550 441,64	6 380 000	4 048 557,12		4 048 557,12	2 331 442,88				
30.10.64.5. Ohjelmien korjaukset ja lisämaksut (valtio) (KPY)	508 479,05	750 000	713 616,91		713 616,91	36 383,09				

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		73 362 000	61 472 197,05	11 890 072,28	73 362 000,00	0,00		73 362 000,00	61 471 927,72	11 890 072,28
30.20.01.1. Toimintamenot (KPY)		71 862 000	60 729 534,66	11 132 734,67	71 862 000,00	0,00		71 862 000,00	60 729 265,33	11 132 734,67
30.20.01.3. Maksullisen eläintautitutkimuksen hintatuki (EK) (enintään)		1 000 000	698 523,13	301 476,87	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	698 523,13	301 476,87
30.20.01.4. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto (EK) (enintään)		500 000	44 139,26	455 860,74	500 000,00	0,00		500 000,00	44 139,26	455 860,74
30.20.02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	39 599 000,00						5 392 079,12	5 392 079,12	5 392 079,12	0,00
30.20.02.1. Toimintamenot	38 599 000,00						5 090 602,25	5 090 602,25	5 090 602,25	0,00
30.20.02.2. Maksullisen eläintutkimuksen hintatuki (EK) (enintään)	1 000 000,00						301 476,87	301 476,87	301 476,87	0,00
30.20.03. Maaseutuviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	24 121 000,00						4 037 135,73	4 037 135,73	4 037 135,73	0,00
30.20.03.1. Toimintamenot	24 121 000,00						4 037 135,73	4 037 135,73	4 037 135,73	0,00
30.20.20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)	2 423 358,92	911 500	877 752,82		877 752,82	33 747,18				
30.20.20.2. Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot (KPY)	2 402 512,22	860 000	847 725,32		847 725,32	12 274,68				
30.20.20.3. Kasvintuhoojien torjunta (KPY)	20 846,70	51 500	30 027,50		30 027,50	21 472,50				
30.20.40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	323 340 000,00	322 700 000	258 009 026,56	64 690 973,44	322 700 000,00	0,00	60 709 114,43	383 409 114,43	318 718 140,99	64 690 973,44
30.20.40.1. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki		318 700 000	258 009 026,56	60 690 973,44	318 700 000,00	0,00		318 700 000,00	258 009 026,56	60 690 973,44
30.20.40.2. Tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin (EK) (varattu)		4 000 000		4 000 000,00	4 000 000,00	0,00		4 000 000,00		4 000 000,00
30.20.41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	539 921 531,92	529 700 000	513 394 178,95		513 394 178,95	16 305 821,05				
30.20.43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)	290 710 000,00	355 710 000	268 439 661,53	87 270 338,47	355 710 000,00	0,00	33 053 680,88	388 763 680,88	301 351 943,33	87 411 737,55
30.20.43.2. Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2014-2020) (KPY)	290 510 000,00	355 210 000	268 439 661,53	86 770 338,47	355 210 000,00	0,00	32 738 900,29	387 948 900,29	301 178 561,82	86 770 338,47

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.43.3. Maatalouden ympäristötuki ja ei-tuotantolisten investointien tuki (kausi 2007-2013) (KPY)	100 000,00	200 000		200 000,00	200 000,00	0,00	100 009,00	300 009,00	9,00	300 000,00
30.20.43.7. Ohjelman korjaukset ja lisämaksut (KPY)	100 000,00	300 000		300 000,00	300 000,00	0,00	214 771,59	514 771,59	173 372,51	341 399,08
30.20.44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	518 738 000,00	548 288 000	479 135 223,18	69 152 776,82	548 288 000,00	0,00	64 776 940,83	613 064 940,83	543 794 449,67	69 270 491,16
30.20.44.1. Luonnonhaittakorvaus (Kausi 2007-2013) (KPY)	100 000,00	100 000		100 000,00	100 000,00	0,00	100 000,00	200 000,00		200 000,00
30.20.44.2. Luonnonhaittakorvaus (kausi 2014-2020) (KPY)	518 538 000,00	547 888 000	479 135 223,18	68 752 776,82	547 888 000,00	0,00	64 593 207,86	612 481 207,86	543 728 431,04	68 752 776,82
30.20.44.3 Ohjelman korjaukset ja lisämaksut (KPY)	100 000,00	300 000		300 000,00	300 000,00	0,00	83 732,97	383 732,97	66 018,63	317 714,34
30.20.46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	5 705 000,00	10 752 000	2 181 626,49	8 570 373,51	10 752 000,00	0,00	6 738 149,90	17 490 149,90	4 461 317,74	10 828 832,16
30.20.46.1. Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistäminen (EU-osarahoitteinen) (KPY)	205 000,00	322 000	143 678,57	178 321,43	322 000,00	0,00	8 883,55	330 883,55	152 562,12	178 321,43
30.20.46.2 Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteet (KPY)	500 000,00						497 047,40	497 047,40	438 588,75	58 458,65
30.20.46.3. Koulujakelujärjestelmä (KPY)		5 430 000	249 833,76	5 180 166,24	5 430 000,00	0,00		5 430 000,00	249 833,76	5 180 166,24

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.46.4. Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (KPY)	2 200 000,00	2 200 000		2 200 000,00	2 200 000,00	0,00	4 400 000,00	6 600 000,00	0,00	4 400 000,00
30.20.46.6. Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (KPY)	2 800 000,00	2 800 000	1 788 114,16	1 011 885,84	2 800 000,00	0,00	1 832 218,95	4 632 218,95	3 620 333,11	1 011 885,84
30.20.47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)							962 292,56	962 292,56	962 292,56	0,00
30.20.47.1. Ruokaketjun kehittämishankkeet (KPY)							962 292,56	962 292,56	962 292,56	0,00
30.20.62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	5 130 000,00	5 130 000	4 691 739,54	438 260,46	5 130 000,00	0,00	492 277,10	5 622 277,10	5 184 016,64	438 260,46
30.20.62.1. Tiloilla kuolaiden tuotantoeläinten hävittäminen (KPY)	5 130 000,00	5 130 000	4 691 739,54	438 260,46	5 130 000,00	0,00	492 277,10	5 622 277,10	5 184 016,64	438 260,46
30.40.31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)							40 000,00	40 000,00		40 000,00
30.40.31.2. Luontopolitiikka							40 000,00	40 000,00		40 000,00
30.40.41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)							409 526,06	409 526,06	409 526,06	0,00
30.40.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	6 382 198,57	5 478 954	5 478 953,79		5 478 953,79	0,00	229 900,00	5 708 853,79	5 708 853,79	0,00
30.40.51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		12 000		12 000,00	12 000,00	0,00		12 000,00		12 000,00
30.40.51.2. Muu kalatalouden edistäminen		12 000		12 000,00	12 000,00	0,00		12 000,00		12 000,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 764 999,43	4 047 765	4 047 764,61		4 047 764,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)	3 764 999,43	4 047 765	4 047 764,61		4 047 764,61	0,00				
32.50.64.10. Vähävaraisten apu (KPY)	3 764 999,43	4 047 765	4 047 764,61		4 047 764,61	0,00				
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		100 000	965,93	99 034,07	100 000,00	0,00	0,00	100 000,00	965,93	99 034,07
35.10.22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)		100 000	965,93	99 034,07	100 000,00	0,00		100 000,00	965,93	99 034,07
Määrärahatilitt yhteensä	2 148 275 874,68	2 255 320 718	1 898 936 957,06	302 570 199,27	2 201 506 887,00	53 813 831,30	303 668 560,68	1 821 907 671,47	1 469 290 402,12	305 354 144,99

Kirjanpitoyksikön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2019 valtuudet						Talousarviomenot 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha-tarve 2021	Määräraha-tarve 2022	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2020 TA:ssa						
30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3v)								84 206	67 000	31 000	15 000	3 000	116 000
Aikaisempien vuosien valtuudet	286 837							60 359	28 000	13 000	3 000	0	44 000
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		100 910	1 744	102 654	97 201	5 453	5 453	23 847	39 000	18 000	12 000	3 000	72 000
...													
30.10.41 Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)								12 169	12 700	13 300	14 000	113 500	153 500
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 725 032							11 169	10 700	10 800	12 000	90 000	123 500
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		250 000	0	250 000	198 934	51 066	0	1 000	2 000	2 500	2 000	23 500	30 000
...													
30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)								143 340	134 500	87 786	44 978	12 691	279 955
Aikaisempien vuosien valtuudet	608 082							125 488	94 500	37 786	14 978	2 241	149 505
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		135 583	78 635	214 218	148 302	65 916	65 916	17 852	40 000	50 000	30 000	10 450	130 450
...													

30.20.43 Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v) **295 671** **78 804** **30 332** **9 448** **0** **118 584**

Aikaisempien vuosien valtuudet	1 231 000							295 671	78 513	30 041	9 404	0	117 958
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		20 000	15 633	35 633	626	35 007	35 007	0	291	291	44	0	626

...

32.50.64. Vähävaraisimmille suunnattu eurooppalaisen avun rahasto (Fead) **4 048** **4 480** **4 379** **2 497** **56** **11 412**

Aikaisempien vuosien valtuudet	19 186							4 048	3 334	106	17	0	3 457
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		7 955	0	7 955	7 955	0	0	0	1 146	4 273	2 480	56	7 955

...

Yhteensä	4 870 137	514 448	96 012	610 460	453 018	157 442	106 376	539 434	297 484	166 797	85 923	129 247	679 451
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 870 137	0	0	0	0	0	0	496 735	215 047	91 733	39 399	92 241	438 420
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	2 725 032	0	0	0	0	0	0	11 169	10 700	10 800	12 000	90 000	123 500
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet, josta		514 448	96 012	610 460	453 018	157 442	106 376	42 699	82 437	75 064	46 524	37 006	241 031
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		250 000	0	250 000	198 934	51 066	0	1 000	2 000	2 500	2 000	23 500	30 000

¹⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00.".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

⁴⁾ Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

3 Tuotto- ja kululaskelma

Ruokaviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2019-31.12.2019		1.1.2018-31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	23 451 219,56		23 593 593,43	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	57 356,45		64 533,78	
Muut toiminnan tuotot	<u>6 172 875,64</u>	29 681 451,65	<u>3 443 822,37</u>	27 101 949,58
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	3 316 194,35		3 216 318,69	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-333,86		-7 214,84	
Henkilöstökulut	61 963 142,08		50 394 014,92	
Vuokrat	7 772 288,28		7 371 946,92	
Palvelujen ostot	23 639 448,96		34 824 711,93	
Muut kulut	2 550 240,00		2 389 350,60	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-1 691 557,52		-8 701 056,54	
Poistot	5 779 663,99		9 133 188,95	
Sisäiset kulut	<u>16 051 722,06</u>	<u>-119 380 808,34</u>	<u>19 442 515,43</u>	<u>-118 063 776,06</u>
JÄÄMÄ I		-89 699 356,69		-90 961 826,48
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	238 733,91		230 461,27	
Rahoituskulut	<u>-20 404,45</u>	218 329,46	<u>-157 772,93</u>	72 688,34
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	50,00		0,00	
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	50,00	<u>-44 419,47</u>	-44 419,47
JÄÄMÄ II		-89 480 977,23		-90 933 557,61
SIIRTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtalouden tuotot elinkeinoelämältä	0,00		0,00	
Siirtotal. tuotot EU:n toimielimiltä ja muilt	<u>881 072 220,11</u>	881 072 220,11	<u>875 239 422,21</u>	875 239 422,21
Kulut				
Siirtalouden kulut paikallishallinnolle	18 016 459,87		17 450 283,38	
Siirtalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	45 446 581,28		55 007 830,58	
Siirtalouden kulut elinkeinoelämälle	1 924 650 064,72		1 916 024 787,41	
Siirtotal.kulut voittoa tavoittelemattomille	57 502 989,39		62 894 050,98	
Siirtalouden kulut kotitalouksille	4 120 781,14		3 936 065,75	
Siirtalouden kulut valtionhallinnolle	<u>3 666 269,12</u>	<u>-2 053 403 145,52</u>	<u>3 030 808,09</u>	<u>-2 058 343 826,19</u>
JÄÄMÄ III		-1 261 811 902,64		-1 274 037 961,59
TUOTOT VEROISTA JA JA PAKOLLISISTA MAK-SUISTA				
Perityt arvonnäisäverot	782 292,99		747 845,43	
Suoritetut arvonnäisäverot	<u>-8 785 978,92</u>	<u>-8 003 685,93</u>	<u>-9 527 254,40</u>	<u>-8 779 408,97</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-1 269 815 588,57</u>		-1 282 817 370,56

4 Tase

Ruokaviraston tase

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	4 219,86		10 711,52	
Muut pitkävaikutteiset menot	29 235 987,62		20 445 942,23	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>18 264 591,25</u>	47 504 798,73	<u>24 405 737,74</u>	44 862 391,49
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakenteet	84 693,60		89 398,80	
Koneet ja laitteet	<u>2 324 493,55</u>	<u>2 409 187,15</u>	<u>2 502 294,76</u>	<u>2 591 693,56</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ		49 913 985,88		47 454 085,05
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	66 793,83		66 459,97	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>91 036,69</u>	157 830,52	<u>91 036,69</u>	157 496,66
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>217 082,31</u>	217 082,31	<u>312 063,75</u>	312 063,75
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	3 699 897,67		3 352 644,29	
Siirtosaamiset	8 076 849,26		6 364 406,64	
Muut lyhytaikaiset saamiset	13 462 324,36		12 945 692,94	
Ennakkomaksut	<u>3 667 500,00</u>	28 906 571,29	<u>4 150 000,00</u>	26 812 743,87
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	2 606,38		319,24	
Muut rahat ja pankkisaamiset	8 938,32		8 597,49	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>0,00</u>	<u>11 544,70</u>	<u>0,00</u>	<u>8 916,73</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		29 293 028,82		27 291 221,01
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>79 207 014,70</u>		<u>74 745 306,06</u>

Ruokaviraston tase

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	4 885 822,73		4 885 822,73	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-246 210 200,98		-216 769 666,78	
Pääoman siirrot	1 292 757 082,82		1 253 376 836,36	
Tilikauden tuotto-/kulujaäämä	<u>1 269 815 588,57</u>	-218 382 884,00	<u>1 282 817 370,56</u>	-241 324 378,25
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>8 938,32</u>	8 938,32	<u>8 597,49</u>	8 597,49
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ta:n ulkop.olevien valt.rahastojen yhdystilit	277 242 060,40		304 735 093,21	
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	96 345,06		118 726,88	
Saadut ennakot	135 535,75		89 770,87	
Ostovelat	5 490 185,77		296 987,68	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 165 401,98		0,00	
Edelleen tilitettävät erät	1 259 024,16		17 173,09	
Siirtovelat	11 773 322,69		10 676 045,85	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>419 084,57</u>	<u>297 580 960,38</u>	<u>127 289,24</u>	<u>316 061 086,82</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		297 580 960,38		316 061 086,82
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>79 207 014,70</u>		<u>74 745 306,06</u>

5 Liitetiedot

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on yhdessä Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskuksen osan kanssa yhdistynyt uudeksi Ruokavirastoksi 1.1.2019 alkaen.

Myös uusi virasto on osa valtiokonsernia ja toimii maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Ruokavirastosta annetun lain (371/2018) 11 §:n mukaisesti Ruokavirasto jatkaa Elintarviketurvallisuusviraston ja Maaseutuviraston toimintaa.

Ruokavirasto on kirjannut muiden virastojen puolesta maksetut laskut ta-tilille 630. Talousarviossa ne on huomioitu toimintamenomomentille. Muutettu toimintatapa on Valtiokonttorin suositusten mukainen ja asiasta on keskusteltu myös maa- ja metsätalousministeriön ja Valtiotalouden tarkastusviraston kanssa

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi.

Valuuttakursseja muutettaessa on käytetty Euroopan keskuspankin noteeraamia vuodenvaihteen valuuttakursseja.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018-2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä.

Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta.

Kertaerä kirjattiin kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

Omaisuus on arvostettu tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu Ruokavirastossa yhdenmukaisin periaatein, säännösten ja määräysten mukaisesti.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja –menot sekä virheiden korjaukset; jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä.

Ruokavirastolla ei ole ilmoitettavia korjauksia.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Ruokavirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja.

6. Selvitys varainhoitovuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista.

Ruokavirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2018		Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuo- delle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.01. Ruokaviraston toimintame- not (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	0,00		95 160 454,19		107 050 526,47				95 160 454,19	
	Bruttotulot	0,00		33 688 257,14		33 688 257,14				33 688 257,14	
	Nettomenot	0,00	73 362 000	61 472 197,05	11 890 072,28	73 362 269,33	0,00		73 362 000,00	61 472 197,05	11 889 802,95
30.20.02. Elintarviketurvallisuusviras- ton toimintamenot (Siirto- määräraha 2 v)	Bruttomenot	64 046 736,87								5 392 079,12	
	Bruttotulot	24 447 736,87								0,00	
	Nettomenot	39 599 000,00						5 392 079,12	5 392 079,12	5 392 079,12	0,00
30.20.03. Maaseutuviraston toiminta- menot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	30 641 009,92								4 037 135,73	
	Bruttotulot	6 520 009,92								0,00	
	Nettomenot	24 121 000,00						4 037 135,73	4 037 135,73	4 037 135,73	0,00

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Ruokavirastolla ei ole arviomäärärahojen ylityksiä.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		2 263 124,36
Vuosi 2017		2 263 124,36
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö	63 124,36	
30.20.46.4. Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella	2 200 000,00	
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		45 000 000,00
Vuosi 2018		45 000 000,00
30.10.43.1. Eläinten hyvinvointikorvaukset (kausi 2014-2020)	45 000 000,00	
Pääluokat yhteensä		47 263 124,36
Vuosi 2017		2 263 124,36
Vuosi 2018		45 000 000,00

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	51 460 184,16	42 544 463,43
Palkat ja palkkiot	49 317 805,53	42 243 059,48
Tulosperusteiset erät		
Lomapalkkavelan muutos	2 142 378,63	301 403,95
Henkilösivukulut	10 502 957,92	7 849 551,49
Eläkekulut	9 221 299,02	7 167 595,24
Muut henkilösivukulut	1 281 658,90	681 956,25
Yhteensä	61 963 142,08	50 394 014,92
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 602 125,21	1 147 813,60
- tulosperusteiset erät		
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	0,00	0,00
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttö-omaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelmanmukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo %
Aineettomat hyödykkeet				
1120010 Ostetut atk-ohjelmat	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1140010 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1140020 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1140040 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	7 vuotta	14,29	0
1149010 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1191010 Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	ei poistoja	ei poistoaikaa		
Aineelliset hyödykkeet				
1249010 Muut rakenteet	tasapoisto	30 vuotta	3,33	0
1249020 Muut rakenteet	tasapoisto	20 vuotta	5	0
1250010 Autot ja muut maankuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1253020 Raskaat työkoneet	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1257010 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1258010 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1259020 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1259030 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	33,33	0
1269010 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1270010 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	124 Rakenteet	
Hankintameno 1.1.2019	32 458,27	36 910 885,19	24 405 737,74	94 104,00	61 443 185,20
Lisäykset	0,00	14 076 354,36	7 377 565,31	0,00	21 453 919,67
Vähennykset	0,00	-771 339,87	-13 518 711,80	0,00	-14 290 051,67
Hankintameno 31.12.2019	32 458,27	50 215 899,68	18 264 591,25	94 104,00	68 607 053,20
Kertyneet poistot 1.1.2019	-21 746,75	-16 464 942,96	0,00	-4 705,20	-16 491 394,91
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	771 339,87	0,00	0,00	771 339,87
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-6 491,66	-5 151 424,32	0,00	-4 705,20	-5 162 621,18
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	-134 884,65	0,00	0,00	-134 884,65
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2019	-28 238,41	-20 979 912,06	0,00	-9 410,40	-21 017 560,87
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	4 219,86	29 235 987,62	18 264 591,25	84 693,60	47 589 492,33

	Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä
	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Muut ennakkomaksut	
Hankintameno 1.1.2019	4 643 197,63	0,00	0,00	0,00	4 643 197,63
Lisäykset	314 285,03	0,00	0,00	0,00	314 285,03
Vähennykset	-69 519,00			0,00	-69 519,00
Hankintameno 31.12.2019	4 887 963,66	0,00	0,00	0,00	4 887 963,66
Kertyneet poistot 1.1.2019	-2 140 902,87	0,00		0,00	-2 140 902,87
Vähennysten kertyneet poistot	69 519,00			0,00	69 519,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-468 476,74	0,00		0,00	-468 476,74
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	-23 609,50			0,00	-23 609,50
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2019	-2 563 470,11	0,00	0,00	0,00	-2 563 470,11
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	2 324 493,55	0,00	0,00	0,00	2 324 493,55
					49 913 985,88

	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				Yhteensä
	130 Käyttöomaisuusarvopaperit	...	...		
Hankintameno 1.1.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kertyneet poistot 1.1.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2019	2018	Muutos 2019-2018
Korot euromääräisistä saamisista	301 933,02	281 346,24	20 586,78
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	-63 199,11	-50 884,97	-12 314,14
Rahoitustuotot yhteensä	238 733,91	230 461,27	8 272,64

Rahoituskulut	2019	2018	Muutos 2019-2018
Korot euromääräisistä veloista	20 404,45	157 006,31	-136 601,86
Muut rahoituskulut	0,00	766,62	-766,62
Rahoituskulut yhteensä	20 404,45	157 772,93	-137 368,48

Netto	218 329,46	72 688,34	145 641,12
--------------	-------------------	------------------	-------------------

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2019	Lisäys 2019	Vähennys 2019	Lainapääoma 31.12.2018	Pääomamuutos 2019-2018
Yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionhallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	212 495,57	0,00	94 981,44	312 063,75	-99 568,18
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	206 649,97	0,00	93 542,54	304 779,25	-98 129,28
- Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	206 649,97	0,00	93 542,54	304 779,25	-98 129,28
- Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet	5 845,60	0,00	1 438,90	7 284,50	-1 438,90
Omaisuustulojen ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sektori tuntematon	4 586,74	0,00	0,00	0,00	4 586,74
Ei tiedossa	4 586,74	0,00	0,00	0,00	4 586,74
Yhteensä	217 082,31	0,00	94 981,44	312 063,75	-94 981,44

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Ruokavirastolla ei ole arvopapereita ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2019	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	217 082,31	217 082,31
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdystilisaatavat valtiolta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	217 082,31	217 082,31

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehtyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviome- not 2019	Määräraha- tarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	6 777 019,86	7 142 510,52	6 040 320,96	6 040 320,96	19 824 733,45	39 047 885,89

Muut monivuotiset vastuut yhteensä **6 777 019,86** **7 142 510,52** **6 040 320,96** **6 040 320,96** **19 824 733,45** **39 047 885,89**

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2019	Varat 31.12.2018	Käyttötarkoitus
Bremers Donationsfond för lantbrukstjänstemännens i Finland	8 938,32	8 597,49	Maataloushallintovirkamies- ten virkistys
Yhteensä	8 938,32	8 597,49	

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ruokavirastolla ei ole taseeseen sisältyvää rahastoitua varoja.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Ruokavirastolla ei ole velan muutoksia.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ruokavirastolla ei ole velan maturiteettijakaumaa ja duraatiota.

Kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Ruokaviraston taseessa on maksajaviraston osalta Sampo-tukisaatavien arvo n. 11,603 M€. Summa sisältää Ahvenanmaan maakuntahallituksen saatavat 32 601,23 €.

Varainhoito-osaston tekemän laskelman (liitteenä) mukaan saatavien todennäköinen arvo 31.12.2019 on n. 6,506 M€, josta Ahvenanmaan maakuntahallituksen osuus on 27 540,53 €.

Ero taseen arvon ja todennäköisen arvon välillä johtuu saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta.

Lisäksi EU-rahoitteisten saatavien osalta komissiolle tapahtuva raportointi vaikuttaa kirjanpidossa avoinna olevien saatavien määrään.

Vuoden 2019 talousarvioon on jäänyt kirjaamatta tieto tulojen nettobudjetoinnista. Tämän vuoksi 1.1.-31.3.2019 tulot piti kirjata ta-tilille 600. Muutos saatiin tehtyä lisätalousarviossa, jolloin nettoutus oli mahdollista 1.4.2019 alkaen.

Virasto korjasi muistiolla alkuvuoden tuloutukset toimintamenoista 600-tilille, mutta 10.490,59 euroa on jäänyt epähuomiossa siirtämättä.

6 Allekirjoitus

Hyväksyn Ruokaviraston tilinpäätöksen vuodelta 2019.

Seinäjoella 27.2.2020

Pääjohtaja

Antti-Jussi Oikarinen
allekirjoitettu sähköisesti

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Paikka

_____.2020
Aika

Mari Brusila
Johtava tilintarkastaja

Toimintakertomusta täydentävä liite

LIITE 1. Taulukko toimenpiteistä, joiden osalta tavoitetta ei saavutettu, sekä analyysi toteumasta.

Tulostavoitetta tukeva toimenpide sekä analyysi toteumasta	Tavoitteet joihin toimenpide vaikuttaa	Toteuma (ja arvosana)
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus		
1. Toteutetaan mikrobilääkeresistenssin torjunnan kansallisen toimintaohjelman (AMR-NAP) vuoden 2019 tavoitteita	A42-A43, A45, A47, B2, B3	Toteutui osittain (3)
AMR-NAP-toimenpiteitä on toteutettu, mutta resurssivajauksen takia kaikki toimenpiteet eivät ole edistyneet tavoitteen mukaisesti. Tavoitteista jäädään etenkin toimenpiteissä, jotka koskevat viestintää ja koulutusta sekä resistenssin seurantaa, raportointia ja tutkimusta.		
2. Varaudutaan ennalta eläinten hyvinvointilain, elintarvikelain ja EU:n valvonta-asetuksen, eläinten terveyssäännösten, kasvinterveysasetuksen ja luomulainsäädännön toimeenpanoon päivittämällä ohjeita ja varaamalla riittävät resurssit ohjaukseen ja koulutukseen.	A11, A21, A23, A24, A26, A41-A48, B1-B3	Toteutui osittain (3)
Tavoitteessa mainittujen uusien säädösten toimeenpanoon varauduttiin ja säädöksistä ohjeistettiin, koulutettiin ja niistä tiedotettiin mahdollisuuksien mukaan huomioiden säädösten valmisteluvaihe ja eräiltä osin myös käytettävissä olevat resurssit. EU:n uudesta valvonta-asetuksesta järjestettiin runsaasti valmennusta yleisellä tasolla ja viraston toimialaan kuuluvien erityislakien soveltamisaloilla. Uudistuksen sisältöä ja muutoksia on käsitelty myös yhdessä valvontaan osallistuvien viranomaisten kesken. Valvonta-asetus on lisäksi huomioitu laajasti valvonnan suunnittelussa ja järjestämisessä. Esim. rehuvalvonnassa uuden asetuksen edellyttämät muutokset valvonnan toimeenpanoon toteutettiin ja ohjeistettiin toimijat kolmasmaatuonnin osalta. Elintarvikelain uudistuksen toimeenpanoa ohjattiin ja uusista säädöksistä ohjeistettiin, koulutettiin ja tiedotettiin aktiivisesti. Eläinten hyvinvointilakia ei ole vielä annettu, joten se ei ole ollut toimeenpantavissa. EU:n eläinten terveysasetuksen toimeenpanoon tietojärjestelmämuutoksineen ei ollut käytettävissä riittäviä resursseja. EU:n kasvinterveysasetuksen ennalta ohjeistamista ja kouluttamista viivytti alemman asteisten säädösten myöhäinen valmistuminen. Verkko-koulutuksen sisältö toimeenpanon ohjeistuksineen on nyt valmistunut. Toimijaohjeistusta tuotettiin yhteistyössä asiakkaiden kanssa Ruokaviraston verkkosivuille. EU:n luomulainsäädännön muutosten edellyttämiä muutoksia ohjeisiin ei voitu päivittää eikä toimeenpanon ohjausta ja koulutusta aloittaa, koska asetuksen valmistelussa on vielä runsaasti yksityiskohtia avoimena.		

3. Kehitetään yhdessä ministeriön kanssa toimialan kansainvälisen toiminnan vaikuttavuutta, koordinaatiota ja tiedonvaihtoa huomioiden hallinnonalan kansainvälisen toiminnan painopisteet.	A1-A4, B2-B3	Toteutui osittain (3)
Tavoitetta toteutettiin käytettävissä olevien resurssien rajoissa viraston eri tehtäväalueilla (mm. elintarviketurvallisuus, eläinten terveys, kasvin tuotanto, maksajavirasto, laboratorio, riskinarviointi ja tutkimus). Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen liittyen järjestettiin marraskuussa EU:n maksajavirastojohtajien kokous Helsingissä Finlandia-talolla. Kokouksen aiheina nostettiin esiin mm. maaseutuverkostojen mahdollisuudet CAP-ohjelmien toimeenpanon laadun parantamisessa, maksajavirastojen tietosuojakysymykset, yksinkertaistetut menettelyt kehittämistukien maksamisessa sekä luonnollisesti uuden CAP27-kauden toimeenpanon varmistaminen. Puheenjohtajakaudella järjestettiin myös EFSA:n neuvoa-antavan komitean kokous syyskuussa Helsingissä. Hallinnonalan merkittävistä tapahtumista osallistuttiin mm. ONE HEALTH-tapahtumiin ja EU:n kasvinterveyspäälliköiden kokouksen valmisteluun yhdessä MMM:n kanssa sekä järjestettiin syyskuussa Turussa kansainvälinen siementuotannon 100-vuotisjuhlaseminaari. PJ-kauden kokoukset onnistuivat hyvin. EU:n vertailulaboratoriotoiminta on jatkuvaa EU:n yhteistä kehitystä tiedon tuottamiseksi ja laadun parantamiseksi tiedolla johtamisen tarpeeseen. Tutkimusyhteistyöllä kehitetään yhteistä osaamista ja tiedonvaihtoa ja osallistumalla kv. verkostojen toimintaan saadaan aikaan yhteistä vaikuttavuutta (mm. EFSA ja Nordic-Baltic – yhteistyö).		
Toiminnallinen tuloksellisuus		
4. Laaditaan Ruokaviraston tutkimusohjelma vuosille 2020-2024.	A2, A4, B2, C3	Toteutui osittain (3)
Tutkimusohjelman laatiminen eteni pääosin suunnitelmien mukaisesti, mutta työn loppuunsaattaminen viivästyi syksyllä mm. resurssi- ja aikatauluhaasteiden vuoksi.		
Keskeiset tietojärjestelmähankkeet		
5. Hanke 1: Eläinten terveydenhallinta (ELTE) (VM tuottavuushanke) - Tautitapausten ja epidemian hallinnan projekti (P1) käynnistynyt tai tarjouskilpailun tarjoukset vastaanotettu. (30.6.) - Rajoittavien määräysten / hallintopäätösten projekti (P2) käynnistynyt tai tarjouskilpailun tarjoukset vastaanotettu. (31.12.) - Muiden hankkeeseen kuuluvien projektien etenemissuunnitelma hyväksytty hankkeen ohjausryhmässä (31.12.) - Tautitapausten ja epidemian hallinnan (P1) tai Rajoittavien määräysten / hallintopäätösten (P2) projekti valmis testaukseen. (31.12.) - (Vuositavoitteiden toteutuminen on riippuvainen liityntäjärjestelmien aikatauluista)	A11-A14, A21-A24, A26, A41-A45, B1, B5	Toteutui osittain (3)
Hanke eteni hyvin eikä merkittäviä haasteita ollut. Aikataulut ovat kuitenkin siirtyneet eteenpäin esiselvityksen aikataulusuunnitelmaan verrattuna. Projektien P1 ja P2 tuottama tietojärjestelmä ("ELTE1") eteni järjestelmätestaukseen 4.12. Lisäksi käynnistettiin hankkeen projekti P3 Eläinten lääkitseminen. Hankkeeseen kuuluvien muiden projektien (P4-P6) etenemissuunnitelma käsiteltiin ohjausryhmän kokouksissa marras- ja joulukuussa, mutta hyväksyntä siirtyi tammikuulle 2020.		

6. Hanke 2: Eläinvalvonnan ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmän kehittäminen (VM tuottavuushanke), 30.6. valmiina: - Osa yksilövalvonnan toiminnallisuudesta otettu käyttöön. - Sovelluksessa suoritetaan ELY-valvojen havaintotallennukset merkinnän ja rekisteröinnin osalta avattujen valvonta-ajojen osalta. Lisäksi AVlen läänineläinlääkärien toimesta tehdään merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan johtopäätökset sekä täydentävien ehtojen arvioehdotus vastaavien tapausten osalta. - Mobiilivalvontaa on mahdollista tehdä todellisessa valvontatilanteessa. - Ryhmäeläinten ID-valvonnan toteutus on aloitettu. Täydentävien ehtojen projekti on käynnistetty ja projektisuunnitelma on hyväksytty ohjausryhmässä. - Täydentävien ehtojen koordinointiosio on pääosin määritelty. - Niiden valvontojen, jotka tarvitsevat omaa tallennusosiota, tarpeet on kartoitettu. - Rajapintasuunnittelu muihin tietojärjestelmiin on aloitettu. Suunnitelma 31.12. valmistuvista osista: - Osa ryhmäeläinvalvonnan toiminnallisuudesta otetaan käyttöön. Sovelluksessa suoritetaan ELY-valvojen havaintotallennukset merkinnän ja rekisteröinnin osalta avattujen valvonta-ajojen osalta. Lisäksi AVlen läänineläinlääkärien toimesta tehdään merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan johtopäätökset sekä täydentävien ehtojen arvioehdotus vastaavien tapausten osalta. - Yhteinen eläinvalvonta on valmis otettavaksi vaiheittain käyttöön tukieläinvalvonnessa. - Täydentävien ehtojen valvontojen tarvittavat tallennusosiot on määritelty ja koordinointiosio on testattavissa ID:n osalta. - Rajapintamäärittely on tehty niiden tietojärjestelmien osalta, jotka lähettävät valvontatiedon täydentävien ehtojen koordinointiosioon. - Täydentävien ehtojen peltovalvonnan muutokset on määritelty uuteen Tukisovellukseen. - Sovelluksessa suoritetaan ELY-valvojen havaintotallennukset merkinnän ja rekisteröinnin osalta avattujen valvonta-ajojen osalta. Lisäksi AVlen läänineläinlääkärien toimesta tehdään merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan johtopäätökset sekä täydentävien ehtojen arvioehdotus vastaavien tapausten osalta.	A11-A14, A21-A24, A26, A41-A45, B1, B5	Toteutui osittain (3)
Yhteisen eläinvalvonnan tavoitteita karsittiin vuoden 2020 osalta ja tuotantoon päätettiin viedä vuoden 2020 alusta vain eläintukien valvonta merkinnän ja rekisteröinnin (ID) valvonnan sijaan. ID- valvonta ja sen täydentävät ehdot toteutetaan vuoden 2020 aikana ja kokonaisuus viedään tuotantoon 2021 vuoden alusta. Tämä edellyttää vähintään nykyisiä resursseja. Täydentävien ehtojen tietojärjestelmän uudistaminen eteni suunnitellusti. Järjestelmän perustoiminnallisuudet otetaan käyttöön alkuvuodesta 2020 ja täydentävien ehtojen koordinointinäytöt otetaan käyttöön syksyllä 2020. Määrittelyresursseja ei ole välttämättä riittävässä määrin käytettävissä.		
7. Hanke 5: Nautarekisterin uudistaminen (MMM:n tuottavuushanke) - Viranomaiskäyttöliittymä on Ruokaviraston ilmeen mukainen (30.6.) - Asiointikäyttöliittymän ulkoasu on suunniteltu (30.6.)	A11-A14, A21-A24, A26, A41-A45, B1, B5	Toteutui osittain (3)

- Eläinten ilmoituksiin ja niiden hakuihin liittyvät ulkoiset rajapintapalvelut on toteutettu testiympäristöön sidosryhmiä varten 31.12. (31.12.) - Asiointikäyttöliittymän ensimmäinen versio on toteutettu testiympäristöön (31.12.)		
Palvelut toteutettiin testiympäristöön siten, että Ruokavirastolla on valmius aloittaa palveluväylän palveluiden testaus sidosryhmien kanssa, kun sidosryhmien toteutukset ovat valmiina. Testidata on vielä suppea ja vaatii toteutusta laajemman aineiston osalta. Eläinten ilmoituksiin ja hakuihin liittyvät tärkeimmät toiminnallisuudet on toteutettu käyttöliittymään. Toteutusta ei ole viety vielä testiympäristöön ja käyttöliittymää tulee vielä täydentää, jotta esim. käytettävyytestaus eläintenpitäjille voidaan toteuttaa. Testiympäristöön vieminen tarvitsee vielä teknisiä taustatöitä ja käyttöliittymään mm. sisäänkirjautumisen ja roolien mukaiset siirtymät välilehdeltä toiselle. Projekti on pystytty pitämään lähes suunnitelmissa projektin avainhenkilöiden mittavan työpanoksen ansiosta ja edeten projektissa luovasti, vaikka kaikkia teknisiä valmiuksia ei ole ollut kaikissa vaiheissa käytettävissä. Toteutuksen loppuunsaattamisen edellyttämät projektin tekniset ratkaisut varmistetaan jatkossa suunnitelman mukaisilla resurssivahvistuksilla. Sisällön määrittelyn lisäksi konversion määrittely on alkanut syksyllä ja tulee jatkumaan vuoden 2020 ajan, mikä ja vaatii merkittävää työpanosta sekä määrittelyn, suunnittelun, toteutuksen että testauksen osalta. Konversion toteutuksella on suuri vaikutus nautarekisterin onnistuneeseen käyttöönottoon.		
8. Hanke 7: Ympäristöterveydenhuollon yhteinen toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) - käyttöönotto (1/2019) - sähköisen asiainnin käyttöönotto (3/2019)	A11-A14, A21-A24, A26, A41-A45, B1, B5	Toteutui osittain (3)
VATI otettiin käyttöön aikataulussa, mutta käyttöönoton jälkeen siinä on ilmennyt teknisiä ongelmia, joita on korjattu priorisointijärjestyksessä.		
9. Käynnistetään koirarekisterin toteuttamisen suunnittelu.	A41-A42, B1, B3	Tavoite ei toteutunut (2)
Hankkeen käynnistämiseen ei ole ollut resursseja. Suunnittelun käynnistäminenkin on vaikeaa, koska ei ole säädöstä, josta kävisi ilmi rekisterin tietosisältö.		
10. Jatketaan Ruokavirastossa tuotetun tiedon yhdistämistä, avaamista ja jakamista kansalaisille, asiakkaille ja sidosryhmille yhdessä muiden tiedon tuottajien kanssa laaditun suunnitelman mukaisesti.	B1, B3	Toteutui osittain (3)
Virastossa edistettiin aktiivisesti tiedon elinkaaren mittaista tiedonhallintaa, jotta tietoa voidaan tehokkaasti hyödyntää sekä hallinnonalan että asiakkaiden tarpeisiin, ja siten että otetaan huomioon tiedonkäsittelyssä tärkeät tiedonhallintalain, tietosuojan ja tietoturvan vaateet. Virastoon perustettiin tätä varten tiedon kokonaishallinnan ja tietosuojan työryhmä (TIP), jossa substanssiasiantuntijat, tietohallinnon asiantuntijat ja tiedollisiin oikeuksiin ja velvoitteisiin liittyvä juridinen osaaminen on kattavasti edustettuna. Ryhmän kautta saadaan viraston kannalta mm. tehokkaasti koordinoitua tiedonkäsittelyyn liittyvää osaamista, ratkottua tiedon käsittelyyn liittyviä ongelmia ja tehtyä yhteisiä linjauksia (mm. tiedon anonymisointi, tiedonhallintalain ja tietosuojasäädösten edellyttämät koulutukset, henkilötietojen käsittelyselosteet, lakisääteisten rekisterimatietojen hyödyntäminen jne.) Ryhmän työ on alkanut tehokkaasti, mutta työ on vielä kesken. Resurssit työhön on syytä varata jatkossakin. Näin mm. saadaan yhdessä taklattia tiedon hyödyntämiseen liittyviä haasteita ja tehostettua viraston ja toimialan tiedon hyödyntämistä mm. tiedolla johtamisessa.		

Uutena avauksena Ruokaviraston internet-sivuilla avattiin elintarvikeketjun ja laboratorion toimialalta avointa tietoa analytiikkaportaaliin koskien mm. viljasadon ja siementen laatua ja luonnonvaraisten eläinten terveyttä sekä metsänviljelyaineistoon liittyviä tietoja ja tilastoja.		
11. Tehdään suunnitelma Suomi.fi palveluiden käyttöönotosta ja edetään sen mukaisesti	B4, B5	Toteutui osittain (3)
Valtionhallinnon yhteisiä Suomi.fi-palveluiden kehityspolkua on seurattu tiiviisti Ruokavirastossa. Suomi.fi-tunnistusta on jo pidempään käytetty useassa Ruokaviraston tarjoamassa asiointipalvelussa, kun taas muiden Suomi.fi-palveluiden käyttö on ollut vähäisempää. Suomi.fi-palveluita on otettu Ruokavirastossa käyttöön Tippa-palveluryhmän toimesta. Tippa-palveluryhmä seuraa Suomi.fi-palveluiden kehityspolkua ja arvioi palveluiden hyödyllisyyttä MMM:n hallinnonalalla ja tarkemmin Meta II –ympäristössä olevissa palveluissa. Suomi.fi-palveluita on tarkasteltu Ruokaviraston näkökannalta ja käyty läpi kunkin palvelun käyttöönoton tarvetta ja aikataulua. Varsinaista käyttöönottosuunnitelmaa ei ole tehty ja työtä jatketaan 2020.		
12. Luodaan Ruokavirastolle paikkatiedon hyödyntämissuunnitelma tukemaan paikkatietoaineistojen ja -palveluiden keruuta, hallintaa ja yhteiskäyttöä huomioiden mm. INSPIRE-direktiivin velvoitteet.	A5, B4	Toteutui osittain (3)
Ruokavirastossa on selvitetty paikkatietojen tulevaisuuden tarpeita osana Analytiikan, raportoinnin ja tietovarantojen selvitystä sekä tietoarkkitehtuurin roadmapia. Selvitysten yhtenä tavoitteena oli selvittää paikkatietoratkaisujen tulevaisuuden tarpeita. Varsinaista paikkatiedon hyödyntämissuunnitelmaa ei ole tehty. Tulosten pohjalta on tarkoitus jatkaa paikkatietoratkaisujen harmonisointia sekä toteuttaa paikkatiedon hyödyntämisen suunnitelma. Paikkatiedon hyödyntämisen tarpeita on nostettu esille palvelukoreittain myös Ruokaviraston digitalisaatiosuunnitelmassa.		
Voimavarojen hallinta		
13. Valmistellaan yhteistyössä talouden suunnittelu- ja seurantamallia, erityisesti tietojärjestelmähankkeiden näkökulmasta.	B5, C1, C4	Toteutui osittain (3)
Viraston toimintaa ja taloutta vuosikelloineen suunniteltiin ja päivitettiin huomioiden strategia-, tulosohjaus- ja talousprosessien kehittäminen yhdessä MMM:n kanssa. Tietojärjestelmäkokonaisuuden suunnittelemiseksi, yhtenäistämiseksi ja rahoitusperustelujen vahvistamiseksi laadittiin virastolle ensimmäinen digitalisaatiosuunnitelma ja tiekartta sen toteuttamiseksi. Yhteinen kehittämistyö ministeriön ja hallinnonalan virastojen kesken jatkuu mm. MMM:n asettamassa ennakointi- ja strategiatyöryhmässä.		
14. Laaditaan virastolle henkilöstöstrategia	C1, C4, C5	Tavoite ei toteutunut (2)
Ruokaviraston strategia valmistuu pääosin helmikuussa 2020, arvoprosessin sijoituessa maalis-eloakuulle 2020. Henkilöstöstrategian laatiminen päästrategian pohjalta aloitetaan keväällä 2020 ja valmistellaan vuoden loppuun mennessä. Henkilöstöstrategian suunnittelu on käynnissä		
Palvelulupaukset		
15. Ruokaviraston toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa. Asiakkaat ja kumppanit otetaan mukaan strategiaproessiin, palvelumuotoiluun, valvonnan yleiseen suunnitteluun, toiminnan tulosten tarkasteluun ja keskeisiin kehittämishankkeisiin.		Toteutui osittain (3)
Asiakkaiden mukaan ottaminen toimintaan ja sen suunnitteluun ja kehittämiseen on pitkälle vakiintunut toimintatapa Ruokaviraston tehtäväalueilla. Asiakkaat ja kumppanit osallistettiin myös viraston strategiaproessiin verkkokyselyn kautta ja heille suunnattiin lisäksi Ruokaviraston		

tulevaisuuden asiakkuusvision verkkoavoriini lokakuussa. Asiakasyhteistyötä toteutettiin mm. ylläpitämällä ja perustamalla asiakastiimejä, yhteistyö- ja koordinaatioryhmiä ja verkostoja, joissa vireillä olevia asioita käsitellään, sekä järjestämällä ajankohtaisista asioista seminaareja, valmennus- ja koulutustilaisuuksia, asiakasfoorumeita ja muita kuulemistilaisuuksia. Viranomaisverkko Pikantti on tärkeä yhteistyöelin yhteisten viranomaisasioiden valmistelussa		
15. Ruokavirasto yhtenäistää ruokaketjun valvontaa ja huolehtii valvontaketjun ammattitaidosta.	-	Toteutui osittain (3)
Resurssivajeen vuoksi valvonnan yhdenmukaistamiseen ja muuhun valvonnan ohjaukseen ei kyetty panostamaan niin paljon kuin olisi ollut tarvetta. Kysymyksessä on pitkän aikavälin tavoite ja työtä jatketaan suunnitelmallisesti valvontaviranomaisketjun ohjauksella ja valmennuksella.		

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7